AKİS

HAFTALIK AKTÜALİTE MECMUASI

AKİS

Haftalık Aktüalite Mecmuası

Konya Sk. Bursa Han No. 28-Ankara
P. K. 582 — Tel: 18992

Fiyatı: 60 kuruş

* *

AKİS Ortaklığı adına imtiyaz sahibi ve yazı işlerini fiilen idare eden:

Metin TOKER

Teknik Sekreter
Cüneyt ARCAYÜREK

Bu nüshaya yazı yazanlar;

Cüneyt ARCAYÜREK — Mücahid TOPALAK — Orhan Remli YÜREGİR — İsmail TÜRK — Refika ESMER — Perihan PARLA — Bilge KARASU — Dr. Esad EĞİLMEZ — Seyfi KURTBEK — Tevfik ÜNSİ — Nejad AKKAN

Karikatür
TURHAN

Ressam;
İzzet ÇETİN — AYHAN

Fotoğraf:
Naci YILDIRIM — Turhan VANDEMİR

Klişe :
Kemal ONGAN

Abone Şartları:

3 aylık (12 nüsha) : 6 lira
6 aylık (25 nüsha) : 12 lira
1 senelik (52 nüsha): 24 lira

Dizildiği ve basıldığı yer
Güzel Sanatlar Matbaası

Kapak Resmimiz

Nurettin Baransel

Dinamik bir Başkan

Kendi aramızda

Sevgili AKİS Okuyucuları

Elbette ki Türkiye "ufak çap"lar memleketidir. Evlerimiz küçüktür, şehirlerimiz küçüktür, ticaret hacmimiz küçüktür, sanayiimiz küçüktür, nihayet boylarımız küçüktür. Ama bunların içinde en minik olanların hemen başında gazete ve mecmualarımızın tirajları gelir. Türkiyede çıkan gazetelerin topunun basıldığı miktarı alınız, hattâ ikiyle çarpınız Avrupanın pek çok memleketindeki bir gazetenin tirajını bulamazsınız. Eğer Hürriyet gazetesi ortaya çıkmasaydı, eğer rahmetli Sedat Simavi Babıâlimize yeni bir nefes, yeni bir hamle aşkı getirmeseydi ihtimal ki gazetelerimizin en kabadayısı bugün hâlâ yüz binin çok altında bocalayıp duracaktı. Yüz binin üstüne çıkmış Hürriyet'ten başka gazetemiz de yoktur ya...

Bu niçin böyledir? Sebepleri muhteliftir ve AKİS'in mahiyetini izaha çalışırken bunlardan bir kısmına gene burada temas etmiştik. Halkımızın okuyup yazma nisbeti yüksek değildir, fertler memleketin politikasiyle bilfiil uğraşmaya pek kısa müddet evvel başlamışlardır, Dağıtma tarzımız düşünülebilecek tarzların en iptidaisidir, kâğıt sıkıntısı vardır, teknik imkânlarımız pek mahduttur. Bütün bunların hakikat olmadığını hiç kimse iddia edemez.

Buna rağmen niçin bazı gazeteler tirajlarını arttırmak imkânını bulmuşlar, diğerleri, sahipleri gayet varlıklı kimseler oldukları ve bir kısmı servetini o ufak gazeteden kazanmış olduğu halde hep ehemmiyetsiz rakamlar üzerinde durmakta, sayıklamaktadır? Meselâ Beyoğlunda büyük bir matbaaya sahip Yeni İstanbul gazetesinin — ki, maddî bakımdan sıkıntı içinde olmaktan uzaktır — satışı bir kaç bini bulur. Babıâlideki Vakit gazetesi, senelerden beri bir kaç bin ancak basarak idame.i hayat eyler. Son Telgraf da öyledir. Daha onlar gibi, uzun müddetten beri çıkan ve ticarî bakımdan verimli gözükmeyen müesseseler çoktur. Hele tirajlar, Anadoluya gidince büsbütün gülünç bir hal alır. Bilir misiniz ki bir çok şehirde gazeteler, gündelik gazeteler sadece bir kaç yüz tane basar ve o kadarını bile satamazlar? Buna mukabil, aynı vehirde bazan bir düzine gazete bulunur. Bir düzine gazete bulunur ve bunların adedi her gün artmaya doğru gider.

Akşam gazeteleri ise, bir başka âlemdir. Bir kaç bin lirayı cebine koyan harekete geçer ve müessesesini kurup faaliyete başlar. Çoğunun tirajı, kendilerine bile kahkaha attıracak seviyededir.

O halde neden, bu gazeteler neden çıkıyor?

Çünkü gazete çıkarınca, hakikî mânasiyle gazetecilik yapmadan, yani gazetenin kalitesini yükseltmeye, satışını çoğaltmaya çalışmadan para kazanmak mümkün hale gelmiştir. Aslı üzerinde durulacak nokta, işte «siyasî beslemelik» ten ziyade bu «ticarî beslemecilik» tir. Zira bunların hepsi, iktidara dalkavukluk etmek suretiyle geçinmemektedirler... Aralarında, muhalif olanları da vardır. Fakat bir takım kombinezonlar kurabildiniz mi, para kazanmamız mümkündür. Tabiî, gazetecilik mesleğinin yerinde sayması pahasına...

Resmî ilân, bu geçim vasıtalarından sadece biridir. Dünyada hiç bir gazete, en büyüğünden en küçüğü, ilansız çıkamaz. Buna imkân yoktur. Zira gazete öyle bir metadır ki, daima maliyetinden ucuza satılır. Ancak, ilândan iki türlü istifade vardır. Adam hesap eder: ayda, 20 bin liralık resmî ilân veriyorlar. Benim masrafım ise 18 bin lira. Demek, ayda iki bin lira kazancım var. Bana yeter, ne diye kendimi zahmete sokayım, tirajımı arttırmak için bir takım masrafa gireyim, «risk»i göze alayım?

İkinci istifade tarzı şudur: Benim mesleğim gazeteciliktir. İyi bir gazete çıkarmak istiyorum. İyi gazete, çok masraf demektir. İlan, bu masrafın bir kısmını karşılarsa, daha rahat hamle yapar,, daha güzel çıkabilirim. Bu, satışımı arttırır. Satışı çok gazeteye ise ilân daha fazla gelir, onun da bir kısmını yeni hamlelerin karşılığı olarak ayırırım. Daha pahalı muharrirler kullanır, tekniğimi daha mükemmel hale getirebilirim. O zaman daha çok ve daha pahalı ilân alırım. Tabii bu, böylece arşa kadar gitmez ama, tiraj yüz binin üstüne çıkar.

Her nimet, bir külfetin karşılığıdır, demiştir.

Gazeteciliğimizde de öyle. Kapkaç'cılar mesleği rahat bıraktıkları takdirde, Türk basını en büyük inkılâbını başarmış olacaktır.

Fakat böyle bir temenniyi İleri sürüp, sırtüstü yattınız mı o kapkaç'cılar kendiliklerinden çekilip gitmezler ki... Onlarla mücadelede elbirliği lâzımdır: hakikî gazeteciler, okuyucular ve hükümeti Zafer, ancak böyle kazanılabilir, gazeteciliğimiz ancak böyle yükselebilir.

Saygılarımızla

A K İ S

YURTTA OLUP BİTENLER

Demokrasi

Muhalefetin tapusu

Eğer bir nokta, ama bir tek nokta olmasaydı, değil üzerinde durmak, yazıyı ihtimal ki okumazdık bile. Yazının çıktığı ceridenin fiili satışı bir kaç yüzü ancak bulur.

Ama bir nokta vardı. Bir tek nokta! O da şuydu: Gazetenin başlığının yanında «Sahibi ve Başmuharriri: Dr. Mükerrem Sarol» ibaresi bulunuyordu. Dr. Mükerrem Sarol 14 Mayıs seçimlerinden beri Devlet Vekilidir ve iktidar partisinin sevk.ü idaresinden resmen mesul olmasa bile, resmen mesul olanlara yakınlığı ile tanınmış. tır. Bahis mevzuu, yazı ise, bahis mevzuu gazetenin başmakale sütununda çıkmıştır.

Okuyucularımızın AKİS'in hakikati ve sadece hakikati yazdığından emin olduklarını biliyoruz. Bundan do. layı. da kendilerine müteşekkiriz. Ama ele aldığımız yazı öylesine inanılmaz Ur zihniyeti ifade etmektedir ki bu satırların hakikaten yazıldığını, yayıldığını ve neşredildiğini, hem de Devlet Vekilinin gazetesinde neşredildiğini ispat için bir klişe koymaya kendimizi mecbur addettik.

Elimizdeki senet

Biz o partiyiz ki, rakibimiz Halk Partisi oldukça, iktidardayken bile muhalefet imtiyaz ve sihri daima bize bağlı kalacak, bizi terketmiyecektir!

1825 de Rus ordusunu meşruiyet | yetinden ibaret bulunduğunu sezer böy- ... hesabına isyan et- | le anlatmasa bile tamamen aynı mü...

İşte, Muhalefetin tapusu
Bir Ali Rana Tarhan aranıyor

Yazının başlığı şudur: «Elimizdeki sened». Mahiyeti ise, makalenin sonundaki şu cümle ile ifade edilebilir: «Biz o partiyiz ki, rakibimiz Halk Partisi oldukça, iktidardayken bile muhalefet imtiyaz ve sihri daima bize bağlı kalacak, bizi terketmeyecektir!» (Nida işareti bizim değil, bizzat gazetenindir. Kimbilir, belki yazı işleri müdürü bile bu beyan karşısında hayretini gizleyememiştir).

«Biz» diye bahsedilen parti, Demokrat Partidir. Muharririn, Demokrat Parti adına konuşmak selâhiyetini haiz bulunup bulunmadığı meçhuldür. Fakat eğer bir partiliyse, Partinin yapacağı şey bu zatı kendi saflarından derhal ihraç etmektir. Zira iktidarda bulunan bir parti, kendisini, muhalefetin de tapusunu almış olarak ilân ederse bu zihniyete «tek parti zihniyeti» denir ve tek parti zihniyeti totaliter rejimlerin zihniyetidir. Halbuki Demokrat Partinin kurucuları bu partiyi tek parti zihniyetine karşı mücadele etsin diye kurmuşlar, millet bu partiye güvenini tek parti zihniyetine son versin diye rey ile izhar etmiştir.

Bu neviden yazıların Demokrat Partiyi tutan, hattâ onun sözcüsü vaziyetini takınmak isteyen gazetelerde çıkmasının herkesi üzdüğünü, bilhassa Ahmed Emin Yalmanın bahsettiği o «tarafsız münevver» i iktidardan uzaklaştırdığını, soğuttuğunu ifade etmek lâzımdır. Bu neviden yazılar ve yazıdaki zihniyetin damgasını taşıyan fiildir ki Demokrat Partiyi davaya ihanet etmiş olmakla ithama yol açmaktadır.

Yarabbi, iktidarda bulunan bir parti nasıl olur da «muhalafet imtiyaz ve sihri daima bize bağlı kalacak, bizi terketmeyecektir!» diyebilir? Hattâ sonunda bir nida işareti olsa bile... İktidar iktidar, muhalefet muhalefettir. İyi hareket eden iktidarların imtiyaz ve sihri, muhalefetinkileri aratmayacak kadar büyüktür, kuvvetlidir. Onları daha büyütmeye, kuvvetlendirmeye çalışmak varken muhalefetin de tapusuna el atmak, ne demektir?

Eğer bu sadece Ur makale olsaydı, ziyanı yoktu. Gazetelerde daha ne garip fikirler yer buluyor.. Ama iktidar partisinin şu son seçimlerden beri tut. tuğu yol güz önüne getirilirse, ürkmemek elden gelmez. Hakikaten, mevcut muhalefet partilerini birer birer tasfiye etmek gayreti sezilmiyor değildir. İhtimal ki bu, «biz muhalefeti de kendimiz, onlardan iyi yaparız» zihniyetinin bedbaht bir neticesidir. O neviden rejimlere, lügatlerde demokrasiden ayrı bir isim verilir.

Şimdi Demokrat Parti içindeki izan sahibi ve aklı başında kimselere büyük bir vazife ve mesuliyet düşüyor: bu neviden tehlikeli cereyanlara karşı artık mücadele bayrağını açmak, demokratik prensiplerin tehlikeye düşmesini önlemek, mesul liderlerin etrafındaki perdeyi yırtmak ve onları hakikatin ışığına kavuşturmak.

İktidar partisinde «muhalefetin imtiyaz ve sihri» de varmiş... Lâf!

Lâf ama, belki şimdi Cumhuriyetçi Millet Partisinin başında dolaşan tehlike o şekilde düşünmenin hak ve cesaret verdiği hareketlerin neticesidir.

C. M. P. nin başında dolaşanlar

Hadise, Zafer gazetesinin bir başmakalesiyle başladı. Zafer gazetesi, hükümetten üvey evlât (ilân değil, îtibar bakımından) muamelesi de görse partinin resmî organıdır ve bilhassa başmakaleleri partinin bazı fikirlerini zaman zaman aksettirdiğinden alâka çekicidir. Yazının muharriri Mümtaz Faik Fenikti. Mümtaz Faik Fenik kendi hususiyetlerinden başka, hemen daimî temas halinde bulunduğu «çevre» ler dolayısiyle de ayrıca mühim bir imzadır. Hepsinde olmasa da bir takım makalelerinde o «çevre» lerin fikir ve temayüllerini arayanlar yanılmazlar. Eğer Mümtaz Faik Fenik'in gerek dış münasebetlerimiz, gerek iç politika meselelerine dair yazılarında hava sık sık değişiyorsa bu, bahis mevzuu «çevre» lerin fikir ve temayüllerinde, hâdiselerin seyrine göre sık

sık değişiklik olması neticesidir. Meselâ İngilterenin bazan çok lehinde, bazan pek aleyhinde başmakaleleri bu şekilde izah etmek zarureti vardır.

Fakat hâdiseye başlangıç olan makale dış değil, iç siyasete aitti ve Cum huriyetçi Millet Partisi meselesini ele alıyordu. Muharririn ifade ettiği fikir şuydu: İrticai benimsediğinden dolayı Millet Partisi kapatılmış, ancak hemen aynı kadro bu sefer Cumhuriyetçi Millet Partisini kurmuşdur. Program değişikliği laftan ibarettir. Mademki Millet Partisinin liderleri partilerini mürteci bir parti haline getirmişlerdir, kendileri mürtecidirler. Böyle olunca yeni kurdukları Cumhuriyetçi Millet Partisinin de mürteci olman icap eder. İsme ilâve edilen «Cumhuriyetçi» kelimesi sadece kanunları aldatmak, açık kapıdan istifade etmek için oraya yamanmıştır.

Bu makale gürültü uyandırdığı sırada yeni bir makale çıktı. O yazısında Mümtaz Faik Fenik açık kapının kapatılmasını istiyor. Partileri mahkeme kararıyle feshedilen liderlerin başka isimle yeni parti kurmalarının önüne geçilmesi fikrini ortaya atıyordu, Muharrrin temas ettiği «çevre», lerin-Kırşehirin ilçe haline getirilmesinde birinci derecede rol oynadığını bilenler Cumhuriyetçi Millet Partisinin başında bir şeylerin dolaşmakta olduğunu farketmekte gecikmediler. Makalelerle bir havanın yaratılması gayesi güdülmüştü; yaratıldı. Tazıları haberler, tekzipler, tavzihler, hücumlar, müdafaalar, mukabil hücumlar takip etti. Ta, Osman Bölükbaşının Haydarpaşa garında karşılanmasını meneden garip karara kadar... O gün Cumhuriyetçi Millet Partisinin I numaralı hatibi trenden indiğinde kendisini bekleyen üç yüz polisin arasından geçti ve lehinde tezahürat yapılmamasına bilhassa itina gösterilerek gideceği yere kadar gürültü, İstanbul gibi Türkiyenin en ileri şehrinde mürteci olduğu bilinen bir parti liderine halk polis kuvvetiyle tezahürat yapmaktan ancak menediliyorsa, Anadolunun tam bir irtica yuvası haline gelmiş olması gerekir. Bu, korkunç bir ihtimaldir ve Allahtan ki aslı faslı yoktur...

Hâdiseler daha başka sebeplere dayanmaktadır ve mantıki olmaktan ziyade fevridir.

Tabii, en yukarda bahis mevzuu edilen ve iktidarla beraber muhalefetin de toptan tapusunun alınmış olduğunu iddia eden zihniyetin «Demokrat Partinin zihniyeti» yazılmaması gerektiği göz önünde tutularak...

Hâdise muhalefet gazetelerinde ve «tarafsız» gazetelerin yarı muhalif muharrirlerinin fıkralarında ele alındı. Hareket tensip edilmiyordu. Zaten doğrusu istenilirse, tensip edilecek de bir tarafı yoktu. Herkesin herkesi karşılaması serbest iken, Demokrat Parti kurucuları veya Cumhuriyet Halk Partisi lideri binlerce kişi tarafından

Necmi

Bu, Ankaradaki İnanç (soldan ikinci)

hem de en gürültülü şekilde karşılanıp uğurlanırken, dışarda mağlûp olmuş sporcular bile taraftarlarının sırtına binerken bir partiye ve bir adama istisnaî muamele yapmak demokrasinin temel taşına aykırıdır Bunda o partinin ve o liderin ismi, hüviyeti, şahsiyeti katiyyen bahis mevzuu değildir. Eğer rejimi tehdit ediyorlarsa, tehlikeliyseler yapılacak şey bu ithamları evvelâ, kaza mercilerinin tasdikinden geçirmek, ondan sonra tedbir almaktır. Fakat hukukî mesnede dayanmadığı müddetçe iddialar üzerine tedbir bina edilmemek lâzımdır. Aksi halde bakınız ne olur:

Bir gün bir parti iktidara gelir, Ahmed beyin karşılanmamasını emreder; bir gün başka parti gelir, öteki partilerin yarısını komünistlik, yarısını irtica ile itham eder; hatta bir parti çıkar, «mademki serbest seçimlerde halk reyini bana verdi, bu, diğer partileri istemiyor demektir, bana düşen vazife mili iradeyi tecelli ettirmek, diğer partileri kapatmaktır» diyebilir, İthamlar, hukuki mesnedden mahrum olduğu müddetçe ilânihaye sürüp gidebilir, tâ zırvaya kadar.

Kaldı ki Cumhuriyetçi Millet Partisi Atatürk inkılâplarına bağlılığını her fırsatta ilân etmektedir. Hattâ Partinin Genel Sekreteri Abdurrahman Boyacıgiller bu vadide sadece AKİS'e o kadar çok "tebliğ" göndermistir ki bunların hepsini neşre kalkışırsak üç sayı su sütunlara başka yazı koyamayız.

Denilebilir ki «Cumhuriyetçi Millet Partisi açıktan öyle söylüyor ama, el altından irticai körüklüyor»... Bunun delilleri varsa partiyi derhal kulağından tutup kanunların huzuruna çekmek, kendisinden hesap sormak icap eder. Denilebilir ki «Osman Bölükbaşı Kırşehirde seçimleri, irticaa taviz vererek kazanmıştır». Ta kendisiyle mücadele etsin diye Demokrat Parti tarafından oraya kim gönderilmiştir? Arif Hanoğlu!

Muhakkak olan, Cumhuriyetçi Mület Partisinin başında bir şeylerin dolastığıdır. Meclis açıldığında Mümtaz Faik Fenik'in ortaya attığı fikre uygun bir kanun teklifinin gelmesi ve teklifte kanunun makabline de şamil tutularak Cumhuriyetçi Millet Partisi liderlerinin ellerinden siyasî haklarının alınmasının istenmesi kuvvetle muhtemeldir.

Kanun teklifi yapılırken âdet kanunun makabline şamil tutulmaması, istisna tutulmasıdır. Bu gidişle bizde galiba tersi olacak...

Cumhuriyet Halk Partisinin lideri bir zaman totaliter bir partinin lideriydi; Cumhuriyetçi Millet Partisinin lideri bir zaman mürteci bir partinin lideriydi; Türkiye Köylü Partisi, «Parti değil, parti maketidir»!

Eee, muhalefet partisini kim kurabilecek? Muhalefeti kim temsil edecek?

Hazırlanınız sayını Ali Rana Tarhan! Galiba yakında size ihtiyaç hissedilecek, tecrübelerinizden istifade edilmek istenilecek...

Demokrasi, iktidarın muhalefete ait işlere durup durup karışmadığı, iktidarla muhalefet arasındaki münasebetlerin değişmez ana kanunlarla tanzim edildiği rejimin adıdır.

D. P.

Tasfiyeye devam

İstanbulda gazeteler ve gazeteciler arasında "Dünyada en az kimi seviyorsunuz?» mevzulu bir anket yapıl-

mış olsaydı muhakkak ki İstanbulun rey alarak seçilen mebusu Necini Ateş listenin başlarında gelirdi. Necmi Ateş meslek olarak mimarlığa, siyasî parti olarak Demokrat Partiye mensuptur. Mebus seçilmeden evvel partisinin İstanbul İl İdare Kurulu reisiydi. Aday listesine İstanbuldan girmesinin listenin kazanma şansını azaltacağı düşünüldüğünden — ve kendisi Niğdeli olduğundan — bir gün Genel Başkan Adnan Menderes, İstanbulda, bir kalabalık grupun önünde:

«— Necmi Beyi de Niğdeden aday göstereceğiz» demiş, fakat Necmi bey ısrar ettiği için seçimler arefesinde bir huzursuzluk yaratmamak maksadiyle Ateş gene İstanbuldan gösterilmiş ve listeyle beraber kazanmıştı.

Şimdi, Necmi Ateşin kardeşi Necati Arıbaş «nüfuz ticareti» yapmak, suçu ile D. P. den ihraç olunmuştur. Bu, belki de Demokrat Partinin uzun zamandan beri basın tarafından samimiyetle alkışlanan ilk hareketidir. İhraç vesilesiyle partice neşredilen tebliğde sayın Bay Arıbaş'ın partiye mensubiyetini şahsî menfaatini temine âlet ettiği açıkça bildirilmektedir. Bunun, aynı yolda yürüyen bazı siyaset simsarlarına ders ve ihtar olacağı muhik kaktır. Zaten anlaşıldığına göre tasfiye burada kalmayacak ve «nüfuz ticareti» nin en ziyade salgın halinde bulunduğu İstanbul teşkilâtı temizlendikten sonra sıra diğer vilayetlerimizdeki derebeylerine de gelecektir. Hatta temizliğin bir kaç yerde birden yapılacağına dair belirtiler vardır. Bir gazete Necmi Ateşin başkanlığındaki İstanbul D. P. eski il idare kurulunun hesaplarına el konulduğunu yazmıştır. Ankarada ise gürültülü gar gazinosu kongresinden sonra iş başına gelen yeni il idare kurulu Necmi İnanan başkanlığındaki eski kurulun hesaplarını tetkikle meşguldür ve bu hesaplar dan çok «sansasyonel» neticelerin cıkması kuvvetle muhtemeldir. Yenilerden bir aza, bize:

«— Hepsini mahkemeye vereceğiz» demiştir.

Necmi İnanç da 14 Mayıs seçimlerinde Ankaradan mebus olmuştur. İstanbulda Necmi Ateşin, Dr. Mükerrem Sarol ile ihtilâfı bilindiği gibi Necmi İnancın Ankarada Çiçekdağ.. Benderlioğlu gurupuna karşı cephe aldığı ma lûmdur. Dr. Sarol — Çiçekdağ — Benderlioğlu halen Demokrat Partinin nüfuzu fazla ileri gelenleri arasındadır.

AKİS, — mutadı veçhile — tasfiye hareketi fiilen başlamadan çok ev vel hâdiseyi haber vermiş (Bak: AKİS, sayı 10 . 17 Temmuz 1954, sayfa 8), bunun bir zaruret halinde görüldüğünü bildirmiş, Demokrat Parti üçlerlerinin bunu uzun zamandan beri düşündüklerini söylemiş, bazı sözler nakletmiş, fakat bir noktaya dikkati çekmekten de geri kalmamıştır: Tasfiye, Demokrat Parti Büyük Kongresinin arefesine tesadüf etmektedir, o günlerde muhtelif guruplar arasında genel idare kurulu seçimi için mücadele başlamış olacaktır. Nüfuz tacirlerinin temizlenmesi vesilesiyle siyasî rakiplerin bertaraf edilmesine gayret göstereceklerin, hatta tertiplenecek listelere rey verilmesine azalan zorlamak maksadile bu hareketi silâh olarak kullanacakların çıkmasına intizar olunmalıdır.

Nitekim bazı hâdiseler, temizlemeler sırasında kollanan, kimselerin bulunduğu zehabını uyandırmaktan geri kalmamaktadır. Bunların en tipiklerin den biri, Yekta Kazancıgil hadisesidir.

Yekta Kazancıgil İstanbul vilâyeti haysiyet divanı azasıydı. Bir gün gazeteler Kazancıgilin âni olarak istifa ettiğini yazdılar. Haber hayret uyandırdı, zira haysiyet divanıma bu azası parti içinde kuvvetli hamilere sahipti. Hatta bir ara:

Necmi II
Bu da, İstanbuldaki Ateş

«— Onlar mı gözden düştü?» diye meraklananlar ve sevinenler oldu.

Aradan pek kısa bir müddet geçti, genel idare kurulu partinin İstanbuldaki haysiyet divanına toptan işten el çektirdi, reisini de partiden ihraç ediverdi. Yekta Kazancıgil dana evvel divandan istifa ettiğine göre ne ismi gazetelere geçti, ne de müşkül mevkide kaldı.

Yekta Kazancıgil, Dr. Mükerrem Sarolun kayınbiraderidir.

Tasfiye hareketlerinin başlamasiyle beraber müstakbel genel idare kurulunu teşkil edecek isimlerden müteşekkil listelerin, hazırlanmakta olduğuna dair haberler de yayılmıştır. Bu listelerde kimler bulunacaktır? Henüz belli değil!

Kimler bulunmayacaktır? Ona dair bir işaret sızmıştır. İstanbulda kuvvetli bir hizip Samed Ağa oğlu, Emin Kalafat, Fethi Çelikbaş, Rıfkı Salim Burçak ve Osman Şevki Çiçekdağsız genel idare kurulu için hazırlık yapmaktadır.

Buna mukabil onlar da şimdiden tedbirlerini almaktadırlar.

Bu bakımdan, çok hayırlı bir mak satla başlayan tasfiyenin yakında meraklı safhalar arzetmesi beklenmelidir. Bilinen hakikat şudur ki Adnan Menderes partisini midecilerden temizlemek hususunda kati karar vermiştir.

Darısı totaliter kafaların başına!

T. K. P.

Seçimlere girmeme kararı

Türkiye Köylü Partisinin önümüzdeki sonbaharda yapılacak muhtar, belediye ve il genel meclisi seçmlerine girmemeye karar verdiği kendisine bildirildiği zaman iktidar partisinin ileri gelenlerinden biri:

— Parti değil, parti maketi o!» dedi.

Sonra, Floryanın ince kumu üstünse ters döndü ve sırtını güneşe verdi,

Türkiye Köylü Partisi, iktidar tarafından bir türlü ciddiye alınmamış Büyük Millet Meclisinde temsilcileri mevcutken bile Başvekil Menderes kürsüde bu partinin ismini unutuvermis, Cezmi Türk'ü güçendirmişti. Hal buki o zaman Türkiye Köylü Partisinin bir kafası (Remzi Oğuz Arık), bir de dili (Cezmi Türk) vardı. Sonra Remzi Oğuz Arık bir tayyare kazasına kurban gitti. Cezmi Türk de — kendi tahminine uygun olarak — mebusluğa seçilmedi. Buna rağmen parti, Meclis dışındaki çalışmalarına devam edecekti. Ama, bunun için elinde maddî ne imkân, ne de vasıta bulunuyordu.

Bu şartlar altında Partinin, temsilçiler meclisi toplandı ve seçimlere girmemek kararını o verdi. Neşredilen tebliğde, böyle harekete başlıca iki sebep gösteriliyordu:

1 — Seçimler muhitten başlayıp merkezî hal almalıdır. Yani evvelâ muhtarlar sonra mebuslar seçilmelidir. Yoksa, bir parti evvelâ merkezî kuvveti kazanırsa öteki seçimlerden beklenen fayda tahakkuk etmez.

2 — Yeni iktidar, demokratik rijimi daha ileriye götüreceği ümit edilirken millet lehine olan mevcut hükümleri bile geri almıştır.

Türkiye Köylü Partisine göre bu şartlar altında seçimlere girmekte bir mâna yoktur.

Karar ittifakla alınmış, seçimlere girse de kazanma şansı hemen sıfır olduğundan Cezmi Türk'ün tekliflerine, itiraz eden pek bulunmamıştır. Fakat Köylü Partisi mücadeleye devam edecektir. Neşredilen tebliğ şöy-

le bitiyordu:

«Yurdumuzda yeniden bir tek parti diktatoryası ve partizan bir zümre hâkimiyeti kurulmasına mâni olmak için vatandaşların her türlü vasıta ve imkânlarla ikaz ve tenvirleri ve millî, ahlâkî, tarihî ve insanî vazifelerini ifaya ısrarla davet edilmeleri ittifakla kabul olunmuştur.»

Böyle mühim kararları ittifakla alan partiler, hiç bir şey olmasalar, insicama sahip partilerdir.

Gerçi iktidar, Köylü Partisinin seçimlere girmeme kararına pek fazla ehemmiyet vermemişti. Ama kararın bilhassa öteki partiler üzerindeki tesiri büyük oldu. Zira gerek Cumhuriyetçi Millet Partisinde, gerekse Cumhuriyet Halk Partisinde aynı tezi müdafaa eden pek çok kimse vardı. Bir kar topu atılır, bazan büyür büyür, büyür...

Şimdi sıra Cumhuriyetçi Millet Partisindedir. Partinin Genel İdare Kurulu 14 Ağustosta İstanbulda toplanacak ve o da seçimlere girip girmemek hususunda bir karar ittihaz edecektir. Gerçi Fuad Arna gibi fazla ateşliler Büyük Millet Meclisine ve Başvekile hakaretten sanık olarak tev kifharededirler ama, gene kurulda sert sözlerin söylenmesi, şiddetli bir tebliğin çıkarılmasına karar verilmesi ve seçimlere girilmemesi prensibinin kabul edilmesi gene kuvvetle muhtemeldir.

Türkiye Köylü Partisinden sonra Cumhuriyetçi Millet Partisi de secimlere katılmayacağını bildirirse Cumhuriyet Halk Partisi ne yapacaktır?

Gerçi İsmet İnönü Kurultayda şahsiyetini ortaya atarak böyle bir kararın alınmasını önlemişti. Fakat Kurultay seçimlere iştiraki de kabul etmemiş. bu hususta karar yetkisini Par ti Meclisine bırakmıştı. Yalnız böyle yapılırken «Biz girmez de öteki muhalefet partileri girerse, hareketimizin ne kıymeti kalır?» tarzında bir sualin ha. tıra gelmiş olmasının İnönü'nün işini kolaylaştırmış bulunduğu unutulmamalıdır.

Parti Meclisi 28 Ağustosta gene İnönü'nün başkanlığında Ankarada toplandığı zaman durumu yeni zaviyeden mütalâa edecek ve «seçimlere katılan tek muhalefet partisi» rolünü oynayıp oynamıyacağını kararlaştıracaktır. O takdirde İnönü'nün işi daha zorlaşacaktır.

C. H. P.

Şok!

Mithatpaşa caddesindeki binanın kapıcısı:

"!— Yukarda çalışıyorlar" dedi.

Bina Cumhuriyet Halk Partisinin Genel Merkezi, çalışanlar Merkez Idare Heyeti azalarıydı. Gün ise, Kurban bayramının ikinci ve üçüncü günü... Halk Partili basın dahil, hemen bütün gazetelerde idare heyetinin aleyhinde çıkan yazılar — bunların en ağırları Dünya'da ve Halkçı'da çıkmıştı - azalar üzerinde şok tesiri yapmıştı. Hepsi, verimi bilinmez ama, büyük bir telaşlükle çalışıyorlardı.

Ele aldıkları meselenin «seçimlere girelim mi, girmiyelim mi» meselesi olduğunu söylemek, gazetecilik bakımından alâka uyandırıcı olur. Fakat, hakikat bu değildir. Merkes İdare Heyeti, teşkilâtı bir hale, yola sokmaya çalışmakla meşguldü. Parti kalemlerinin aleyhlerinde bulunduğunu billiklerinden, teşkilâta güvenmek mecburiyetinde kalacaklarının farkındaydılar. Teşkilâtı nasıl ıslah etmeli, onu hangi yoldan canlandırmalı? Ağustosun sonuna kadar bu hususta bir neticeye varabildikleri takdirde Parti Mec lisinin toplantısına daha kuvvetli şekilde girebileceklerdi.

Üzerinde en ziyade durulan nokta, bizzat giderek, ocak ocak, bucak bucak dolaşarak teşkilât ileri gelenleriyle görüşmek, temas etmek, halkın nabzını yoklamak ve ona Halk Partisinin arak eski Halk Partisi olmadığını gostermek zaruretiydi. Bu politikanın

Bir cevap

İktidar muhalefet partilerine karışmamalıdır diyip, duruyorsunuz. Peki siz kendiniz neden, C. H. P. nin iç ihtilâflarına mütemadiyen burnunuzu sokuyorsunuz?» diye mektup yazan sayın okuyucumuza:

Biz İktidar değiliz de, ondan !

Saygılarımızla

AKİS

şampiyonu Kasım Gülekti ve politikanın meyvalarını Kurultayda toplamıştı. Aynı yolda yüründüğü takdirde, meyvalar elbette daha olgun hale gelecekti. Kasım Güleğe göre seçimleri kazanmanın yolu dolaşmaktır.

Dragos tepedeki görüşmeler

Fakat Ankarada Merkez idare heyeti bu şekilde çalışırken İstanbulda Dragos tepede başka Halk Partililer başka tertipler hazırlamakla meşguldüler. Demokrat Parti erkânının Floryada toplanması gibi Halk Partisi erkânı da kendilerine merkez olarak Maltepe yakinindeki Dragos tepeyi seçmişlerdir. Burası 14 Mayıs 1950 den evvel keşfedilen ve imar edilen bir beldedir. Falih Rıfkı'nın evi oradadır, Nihad Erimin evi oradadır, Faik Ahmet Barutçunun evi oradadır v.s.,. Falih Rıfkı, Nihad Erim ve Faik Ahmet Barutçunun Genel Merkez aleyhinde vaziyet aldıkları malûmdur. Bilhassa Falih Rıfkı Atay, Merkez heyeti içinde iktidarın casuslarının bulunması ihtimalinin bile mevcut olduğunu yazmış ve Partiye ait meselelerin Parti Meclisinde dahi uluorta görüşülmemesini tavsiye etmiştir. Bir partinin en yüksek kademesinde partiye ait işler görüşülemez se, parti içinde bu derece emniyetsizlik hüküm sürerse ana muhalefetin o parti tarafından nasıl temsil edebileceği cevabı düşünülecek bir meseledir.

Dragos tepe toplantılarına, İstanbula gitmiş olan İsmet İnönü'nün de katılması kuvvele muhtemeldir. Fakat Genel Başkanın, Merkez ile Merkez aleyhtarları arasında anlaşma zemini, hiç olmazsa Merkezin itibarının muhafazası için bir çare bulmaya çalışacağı anlaşılmaktadır. Aksi belde, Kasım Güleğin de ifade ettiği gibi «parti tesanüdünü bozanlara karşı zecri tedbirlerin alınmasına intizar» gerekmektedir. Böyle bir hareketin ise, çöküntü başlangıcı olmasından endişe edilebilir.

Nitekim Dünya ve Halkçı, yaylım ateşlerine bir fasıla vermişe benzemektedirler. Dragos tepesi plânları henüz ikmal edilmemiştir. Bu arada Halkçı, mutad «kötü muhalefet» politikasına devam etmektedir.

Misal mi isteniliyor? İşte;

Halkçı'da iri puntolarla şu başlık çıkmıştır: "Acar motoru kaza yaptı — Denize dökülen tayfayı kurtarmadan çekip gitti. Altındaki havadis ise şudur:

«İstanbul 6 (Telefonla) — Silivriye bağlı kaptan Ziya Atasoy idaresinde İlkbahar motoru kum yükü ile bu sabah Ahırkapı önünden geçerken Acar motörü ile çarpışmıştır. İlbahar devrilmiş ve denize dökülen mürettebatı ve kaptan yetişen sandalcılar tarafından kurtarılmıştır. Acar, hâdiseyi müteakip süratle uzaklaşmıştır.»

Haber yalan mı? Haşa! Fakat aynı hâdiseyi anlatan öteki gazeteler, üç kelime fazla yazmayı fuzuli bulmamış lardır: «Bursa ambarına ait». Zira kazayı yapan Acar, Bursa ambarına ait Acar motorudur!

Bilindiği gibi Riyaseticumhurun pek maruf motorunun adı Acar'dır.

İnkılaplar

Çarşaf: kanun harici

Demokrat Partinin İstanbulda en fazla rey alan mebuslarından Nazlı Tlabar:

«— Kıyafet kanununa çarşaf giyilmemesi hakkında ek bir kanun getirmeyi düşünüyoruz. Atatürkün ruhu bundan mustariptir" dedi.

Nazlı Alabar, aynı zamanda Türkiye Kadınlar Birliğinin de başkanıdır. O gün, kendisini ziyaret eden bir gazeteciyle konuşmuştur. Verdiği haber memlekette büyük bir memnunluk ve ferah uyandırdı. Düşününüz ki Nash Tlabarın bahsettiği, sadece bir projedir. Proje bu kadar sevinç uyandırdığına göre çarşaftan yalnız Atatürkün değil hepimizin ruhlarımızın ne derece muazzep olduğu kolaylıkla

meydana çıkar.

Türkiye Büyük Millet Meclisinde 4 adet kadın mebus vardır. Memleket nüfusunun yarısının kadın olduğu düşünülürse, nisbetin pek ufak savılması gerektiği meydana çıkar. Hakikaten 540 ın yanında 4 fazla bir şey değildir Üstelik o 540 m içinde meselâ Ahmed Gürkan da vardır (Allahtan ki bu sefer Ali Fahri İşeri yoktur).

Dört kadın mebus, Nazlı Tlabar (İstanbul), Edibe Sayar (Zonguldak), Aliye Timuçin (Ankara) ve Nuriye Pınar (İzmir) aralarında meseleyi henüz tam mânasiyle kararlaştırmış degillerdir. Kadınların, mebus dahi olsalar, kolay kolay yumusamıyacakları hakikattir. Meselâ böyle bir kanun teklifi Meclise «filânca ve su kadar arkadaşı» adıyla sevkedilmektedir. «Su kadar» 3 tür; ama «filânca» kim olacaktır? Nazlı Tlabar mı? O zaman, kendisini kadın mebusların en değerlisi bilen Nuriye Pınar itiraz etmeyecek midir? Belki de alfabe sırasiyle hepsinin isimlerini saymak gerekecektir. Şimdiden bayan Pınar müşterek teklifin gazetelere Nazlı Tlabar'ın adiyle aksetmiş olmasından dolayı alınmıştır. Buna fağmen isin o tarafı teferruat sayılabilir. Asıl mesele şudur:

Kıyafet kanunu Türkiye Cumhuriyeti hudutları dahilinde Türk vatandaşlarının bir takım kıyafetleri giymelerini menetmektedir. Meselâ fes giymek kanunen yasaktır. Peçe takmak da öyle. Fakat kanun, çarşaftan bahsetmemektedir. İhtimal ki inkılâplar yerleştiğinde kadınların bu gülünç kılıktan kendi kendilerine kurtulacaklan ümit edilmiş, birden bire ileriye gidilmemek için ihtiyatlı davranılmıştır. Halbuki demokrasi gelmiş ve değil çarşaf, kanunen yasak olan fes bile orada burada görülmeye başlanmıştır. Kara çarşaflı kadrolara gelince, bunların, hele şehirlerimizde, medeniyete uymayan şekilleriyle ne garip bir manzara yarattıkları meydandadır. Bu bakımdan kadın mebusların çarşafı ortadan kaldırmak için giriştikleri hareketi desteklememeğe imkân yoktur.

Ancak teklifin Mecliste kolay kolay kanunlaşamıyacağı, hattâ hükümetin fiili müzahereti olmadığı takdirde red bile edilebileceği unutulmamalıdır. «Demokrat hüviyetler», «vatandaş hak ve hukuku» adı altında ve daha ziyade bir takım seçmeni tatmin endişesiyle çarşafı hararetle müdafaa edecek mebusların çok sayıda olması kuvvetle muhtemeldir. Teklif görüşülürken koyu inkılâpçılar ile tavizciler arasında mutlaka bir meydan muharebesi çereyan edecektir. Hatta kanunun «uyutulman» yoluna bile sapılabilir. Tâ ki bizzat Adnan Menderes bunun böyle olması zaruretini çıkıp bizzat ortaya koysun..

Her halde kadın mebusların teklifi Türkiye Büyük Millet Meclisi ve ora. da kahir ekseriyeti teşkil eden Demokrat parti için büyük bir imtihan olacaktır. Kurultayında «inkılâpların bekçisi» olduğunu ilân eden Cumhuriyet Halk Partisi lehte vaziyet almak mecburiyetindedir. Ya, Cumhuriyetçi Millet Partisi ne yapacaktır? Bütün tebliğlerinde Atatürk inkılâplarına bağlılığını, kadın haklarına riayetini bildiren parti İçin, işte, bunları ispat etmek fırsatı!

Teklif Nazlı Tlabarın Singapur dönüşü hazırlanacak ve hemen Meclise verilecektir.

Kapaktaki adam :

Nurettin Baransel

Başbakan Adnan Menderes, Amerikayı ziyaret edecekti, askerî şahıslar da bu seyahate katılacaktı, iktisadî yardımın yanında, askerî yardım da müzakerelere konu teşkil edecekti.

Seyahatin tarihi ilân edildiği sıralarda, Genel Kurmay Başkanlığı — yani Erkânı Harbiyei Umumiye Reisliği — Orgeneral Zekâi Okan tarafından — İkinci Başkan — vekâleten idare ediliyordu. Gazeteler, iki ihtimal üzerinde duruyorlardı: Genel Kurmay Başkanlığına ya Orgeneral Nurettin Baransel, ya Orgeneral Zekâi Okan getirilecekti. Birinci haber doğru çıktı, Baransel Amerika seyahatinden bir gün evvel Genel Kurmay Başkanlığına getirildi, Zekâi Okan ise bir müddet sonra emeliye sevkedildi. Zaten başka bir hacaresi yoktu.

Baransel'in tayini Menderesin seyahate çıkmasından bir gün evvel resmen ilân edildi, bu suretle Orgeneral makamına oturmadan uçağa bindi. Baransel ilk vazifesini böyle mühim bir seyahatte yaptı.

Baransel, 1895 de İstanbul'da doğdu, 1909 da Harp Okuluna girdi 1912 de teğmen rütbesi ile orduya iltihak etti, Balkan Harbine katıldı 1914 de İstanbul ihtiyat subaylar talimgahının bölük ve tabur kumandanlıklarında bulundu, 1919 da Erkânı Harbiyei Umumiye Mektebine girdi, 1921 de Anadoluya geçti Sakarya harbine iştirak etti ve erkânı harp yüzbaşısı oldu.

Bundan sonra, muhtelif kurmay hizmetlerinde, Harp Akademisi öğretmenliğinde, alay, tugay, süvari ve piyade tümen komutanlıklarında ve ordu başkanlıklarında bulundu.

30 ağustos 1947 de korgeneralllik, Üçüncü Ordu Müfettişliği vekâleti 1951 de orgenerallik. 6 Nisan 1954 tarihinde Kara Kuvvetleri Komutanlığı vazifesine tayin edildi.

Baransel'in dinamik bir başkan olduğu 59 yaşındadır — görülüyor. Gece gündüz anî teftişlerde bulunması, eksiklikleri buna göre tesbit edip, emir vermesi, memnuniyet uyandırdı. İlk tamimi, askerin politikadar uzak kalmasına aitti. Bu ve diğer tamimlerinden parçalar basına aksetti Böylece endam meseleleri, İstiklâl Marşı hâdiseleri münferit kasımlar halinde tenkid mevzuu oldu. Fakat Baransel bunların yanında, hattâ bunların üstünde Cumhuriyet ordusuna yepyeni bir ruh getirmeye, ve kendi dinamizmini aşılamaya çalışmaktadır. Hakkındaki hüküm elbette mesaisinin tümü göz önünde tutularak verilecektir.

Hacılarımız ölüyor

Bir yandan memleketin içinde çarsafin kanun dışı edilmesine çalışılır ken, diğer yanda — Suudî Arabistan'da — hacılarımız, sapır sapır dökülmektedir. Haccın hakikî bir işkence haline geldiğine, müthiş sıcakların hüküm sürdüğüne dair haberler her gün gazetelerimizde yer almaktadır. Gerçi azizler işkence çeker, «martıyr» olurlar, ama bunun bizim dinimizle bir alâkası yoktur.

Ciddede toplanmış 158 bin hacı — bunun 10 bin kadarı Türktür — Arafata çıktıkları zaman güneş doğmamıştı. Dualar ediliyor, ilâhiler söyleniyordu. Bembeyaz bir kafile, tepeye tırmanmakla Allahlarına daha yakınlaştıkları kanaatindeydiler. Aralarında 160 tanesi o mertebeyi de aşmış, ölmüşlerdi: Gündüzleri etrafı kavuran korkunç sıcaktan.

Hakikaten Suudî Arabistan bu sene, her senekinden de fazla sıcaktır. Güneş çıktı mı, sokaklarda dolaşmak imkânı kalmamaktadır. Bu yüzden bir çok hacı namzedi, hac farizasını ifa edememişlerdir.

Ciddede kendilerine hacılar kadar, hatta onlardan da çok iş düşenlerin başında bizim kızılay ekibi gelmektedir. İptidaî şehirde sıcakla beraber bir de pislik ve keşmekeş hüküm sürdüğünden her an salgın hastalıkların çıkması muhtemeldir. Türk hacı namzetleri arasında ayılanlar bayılanlar ve bütün uğraşmalara rağmen ölenler eksik değildir. Milyonlarca döviz dışarıya çıktığı halde, ellerindeki parayı son puluna kadar bitirenler — yahut araplara kaptıranlar — hemen ekseriyeti teşkil etmektedir. Parasızlık öbür milletlerin hacılarında da vardır ve bunlar «parlak» bir çare bulmuşlardır: beraberlerinde kadın getirmek ve kadınları satmak. Bu yüzden Cidde sokakları esir pazarına dönmüş, mukaddes anın arefesinde yapılmadık rezalet kalmamıştır. Hac farizesi sona erdikten sonra hacı bay ve hacı hanımlarımızin hangi vasıtalarla memlekete dönecekleri ve dönerken neler getirecekleri — mikron ve kaçak eşya babında — tebiî belli değildir.

Yabancı memleketlere, vahana tacirlere satın aldığımız malların parasını dövizsizlikten ödeyemezken 10 milyon liralık sterline iste Arabistan çöllerinde bu şekilde heba olmaktadır.

Bu şekilde ve hangi maksatla? Dönecek hacı, hocadan — rey hariç — ne bekliyoruz? Daha iyi, daha çalışkan, da ha gayretli vatandaşlar olmalarını mı?

Öyleyse şu gazete havadisini okuyunuz:

Ankara 8 (Milliyet) — Ankaraya bağlı Aralan Apa nahiyesinin Güven köyünde enteresan bir kaçırma hâdisesi olmuştur. Bu köyden Hacı Mehmet bir müddet evvel komşusu Hacı Mustafanın karısını kaçırmış ve beraber yaşamaya başlamışlardır.

Buna sinirlenen Hacı Mustafa dün aksam beraberlerinde oğlu ve hepsi de Hacı olan beş arkadaşı ile eski karısını Hacı Mehmedin evinden kaçırmışlardır. Kadın kaçıran hacıların sor guları yapılmıştır.

Bayram!

Ankara'nın Çankaya ilçesinde, camiin inşaat mahallinde bayram namazı kılınacaktı, «inşaat mahalli», yanlışlıkla yazılmış değildir; doğrudur. Hoca, namaz kılmak üzere toplanmış yüzlerce vatandaş, bayram namazının kılınış tarzını bildirdi; namaza, saatinde başlandı. Bir müddet sonra cemaat arasında mırıltılar yükseldi. Hocaya itiraz sesleri işitildi Namazın hoca tarafından yanlış kıldırıldığı ileri sürüldü, ikaz edildi. Evvelâ münakaşa, sonra kavga.. Hoca yerinden indirildi, başka birisi bulundu, namaza ancak bu suretle devam edildi. (Ankara Bay ram Gazetesi, Sayfa: 1).

Vatandaş, — namaza gelenlerin yarıdan fazlası gençti — yanlış namaza itiraz etmişti; bildiği için itiraz etmişti. Alaşağı edilen hocanın hikâyesi gülünçtü, mânası hazindi... Cami inşa yerinde namaz, namazın kılınışından çıkan kavga, hattâ yumruklu bir mücadele!. Türkiye'de bir fikir mücadelesinde bu iştiyak, bu şiddet görülmemistir; namazın kılınışındaki aksaklığın verdiği netice, düşünüş istikametimizin hangi noktada ağır bastığını göstermektedir.

Kurban Bayramı

Bayramın kurbanı ve inkılâbın kurbanı

Bayramın ilk günü yurtta binlerce koyun kesildi. Günlerce insanların kasap dükkânları önünde sıra beklediğini düşününüz; bir ay sonraki et bolluğuna bakınız. Hayret, ibret verici bir tezat içinde kalırsınız. Böylece, et kıtlığı anlarında, bir kurban bayramı ilân etmenin ileriyi görürlük alacağını iddia edebilirsiniz!

Bayramın ilk günü şehri dolaşmışsanız — hangisi olursa olsun — camilerin duvarları dibinde küçük halıların metrelerle yer kapladığını, insan yığınlarının bunların üzerinde ibadete giriştiğini görürdünüz. Türkiyede bir konferans salonunun kapısı önünde veya yerleştirilen hoparlörlerin kenarında bu kadar geniş bir kitle asla toplanmamıştır.

Geriye doğru gidiş ve kapanış, en geniş kitlelerin içine korkarız artık sinmiştir. Kurban bayramının ilk günü gördüklerimiz, bugüne kadar söylenenlere ilâve edecek fazla şey olmadığını anlatmış, yalnız «geriye gidiş hızlanmıştı» diye bağırmağa, hem de kuvvetle bağırmağa vesile vermiştir. Din bayramları yakın zamanlara kadar vatandaşın vicdan sesine bağlı olarak kutlanırken, genişliyen telkin sahaları bu işi pek aleni hale getirmek tedir. İnsan ne kadar ileri düşünürse düşünsün, cemiyetin baskısı altında, kurban bayramını, bütün şartlan ile kutlamağa kendini mecbur saymaktadır. Bu, lâiklik değildir.

Türkiye'de 1950 senesinde ezanın arapça okunması kanunlaşırken, irticai hareketlerin başlayacağından korkan çoktu. Fakat, iktidarın verdiği teminat, ezanı aslında olduğu gibi okut-

Dünyanın en kolay şeyi:

AKİS'e Abone Olmak!

ZİRAAT BANKASININ EN YAKININIZDAKI ŞUBESİNE GİDİP 1 SENE İÇİN 24, 6 AY İÇİN 12, 3 AY İÇİN 6 LİRAYI ŞU HESAP NUMARASINA YATIRINIZ:

Merkez Müdürlüğü 328/5911
Ankara

Mecmuanızı erken, ucuz ve muntazam almış olursunuz

maktan başka hiç bir hedefi olmıyan bu kanunu inkılâplara bir zarar vermiyeceği noktasında toplanıyordu; D. P., ekseriyeti temsil ediyordu, istediğini yaptı. C. H. P. de aleyhte rey vermedi.

Sonra Atatürk'ün heykellerine tecavüz başladı, bir kanunla bunun da önüne geçilmek istendi, geçildi.

Atatürk demokrasiyi, yani ekseriyet hakimiyetini isterken, — Serbest Fırka, samimiyetini gösterir — cemiyete geriye gitmek yolunu açan anahtardan, din istismarından nefret ettiğini ortaya koymuştu. Kitleler bu yola götürülünce, Serbest Fırkayı kapattı.

Bugün, dincilik, rey toplamak için partilerce şart görülüyor. Genç beyinlere şehirlerdeki cami hoparlörleri ile ister istemez, dini telkin yapılmaktadır. Büyük şehirlerin dışında, köylerde, münevver kitlelerin tesirinden uzak bölgelerde ise, arapça öğretim ve Kur'an gençliğe musallat edilmiştir.

Ekseriyetin reyine muhtaç partiler — hepsi — din meselelerini deşmekten çekiniyor. D. P., din istismarına taviz veriyorsa, C. H. P. si cesaretle, ve açıktan açığa bütün memlekette, «tavizin» önünü almağa, mücadelesini yapmağa cesaret edemiyor.

Kurban bayramı, binlerce koyunun sabahın erken saatinde kesilmesi ile başlamış, dördüncü ve son günü patlıyan ikindi topu ile sona ermiştir.

Bir gün top, «garp» Türkiyesinin başında «şark zihniyetinin devamı» olarak patlamasa bari...

Din, iyi! Fakat din istibdadı... Asla!

Dilcilik

Kurumda yeni gelişmeler

Peyami Safa, haberi hayret ve üzüntüyle karşıladı. O günkü Vatan gazetesinde intişar eden, fakat bir türlü itimad edemediği bir haber daha evvel yakın dostları tarafından ağlamaklı bir sesle kendisine bildirilmişti. Hayrette hakkı vardı. Çünkü son Dil Kurultayından sonra İstanbul mümessilliğine kendisini dört sene için emin görüyordu. Biraz evvel muttali olduğu haber ise, Dil Kurumu Yönetim Kurulunun, İstanbul temsilciliğini lağva karar verdiğine dairdi.

Cümlece malûm olduğu üzere Dil Kurumunun son kurultayında en büyük gürültülere vesile olan hâdiselerden birisi de Kurumun İstanbul temsilciliği idi. Başta Esat Mahmut Karakurt olmak üzere bir çok üyeler, bu temsilciliğin lüzumsuz olduğunu, bir şahsı kayırabilmek için vücuda getirildiğini ileri sürmüşler, ısrarla lağvını istemişlerdi. O zaman kurultayda bu yüzden büyük hâdiseler olmuştu.

Temsilciliği muhafaza edebilmek için Peyami Safa neleri göze almamış, iki gün müddetle dişi tırnağı ile çarpışmış ve hattâ kurum üyeliğinden istifaya karar vermiş görünmek gibi bir fedakârlıkta bulunmuştu. Hoş bu hâdise tertipliydi. Arkadan bir takrire imza toplanmış ve «üstad olmadan bu kurum yürüyemiyeceği için istifanın kabul edilmemesi» teklif edilmişti, O da büyük bir memnuniyetle kurultaya avdet etmiş ve istifasını geri aldıktan başka sondan ikinci olarak Yönetim Kuruluna da seçilebilmeye muvaffak olmuştu.

Ancak, reisliğe Hakkı Tarık'ın yerine ileri görüşlü ve genç bir profesor olan Macid Gökberk getirildi. Kurultay esnasında kendisinden bahsettirmiş olan Agâh Sırrı. Levent ise Levent ailesinin hukukunu muhafaza ediyordu. Genel Yazman olan peder beyin yanında kerimesi başkâtip, damadi ise dekoratördü. Meselâ Kuruma ait Türk Dili dergisinin kapak kompozisyonu ona yaptırılıyordu.

Simdi yeni reisin bir takım «kârlı» işlere nihayet vermek kararında olduğu seziliyor. Kurumun İstanbuldaki temsilciliğinin lağvı ile orada bir şubenin tesisi bu gayretin neticesidir. Hareketin devam edeceği ve Dil Kurumunun para tevziinden başka işlerle de uğraşmaya başlayacağı anlaşılmaktadır. Atatürkün mirası o zaman yerine sarfedilmiş olacaktır.

Hoş resimler

Beleşçiler
Girdikleri *yer: Esen Park*

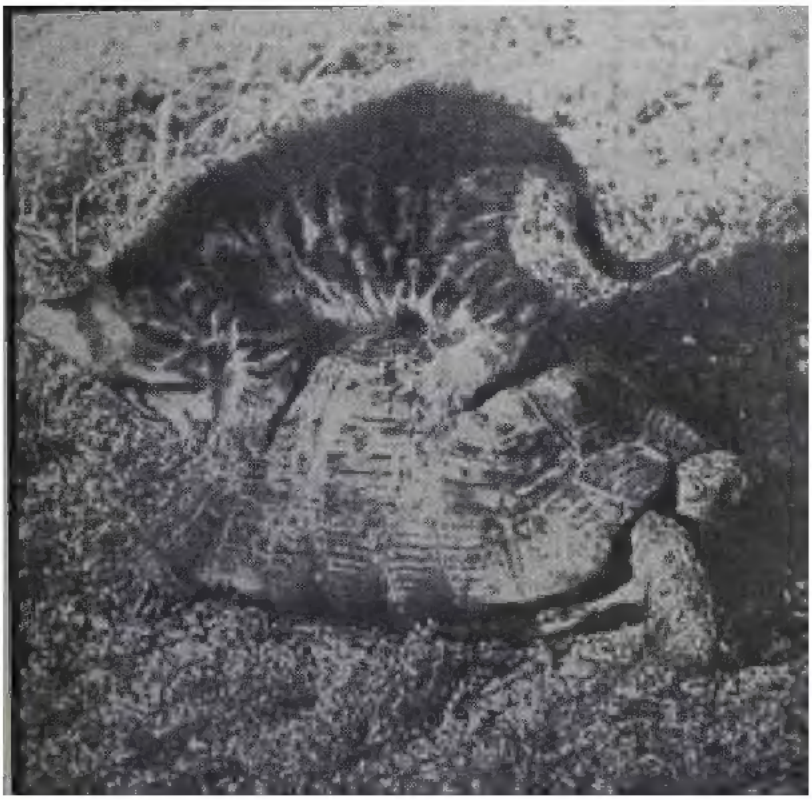

Yeni bir nakil vasıtası
Gene de trenlerimizden çabuk gider

DÜNYADA OLUP BİTENLER

Balkanlar

İmzalanan ittifak

Binanın adı Villâ Bled idi. Bled, Slovenya sahillerinde son derece güzel bir şehirdir. Bir imza merasimine ilk defa sahne olmuyordu. Müteveffa Balkan ittifakı (yani harpten evvelki Yunan . Rumen . Yogaslav . Türk ittifakı) da bazı toplantılarını orada yapmıştı.

Villâ Bled'in önünde askerî kıtalar yer almıştı. Bayraklar dalgalanıyor, boru sesleri işitiliyordu. Üç Hariciye Vekilinden ilk gelen Koca Popoviç oldu. Onu Köprülü ve Stefanopulos takip ettiler. Türkiye Hariciye Vekili, Vugoslavyaya seyahati esnasında giydiği acaip elbisesini değiştirmişti. Bir Hariciye Vekilinin — hem de Hariciye Vekili — yabancı memlekette kendisine karşı çıkarılan ihtiram kıtasını o kılıkta teftiş etmesi ve resimler çektirmesi başka demokrasilerde bir hükümet buhranına kolaylıkla sebep olabilir. Bizde ise Başvekil, sadece gülmüştür.

Salon gazeteciler ve fotoğrafçılar, film operatörleri ile dolmuştu. Bunlar dünyanın her tarafından, bu tarihi hadiseyi tesbite gelmişlerdi. Zira hâdise hakikaten tarihiydi; NATO'dan sonra, Güney Doğu Avrupada, daha küçük çapta olmak üzere yeni bir savunma sistemi kuruluyordu.

Saat 11 de ittifak imzalandı. Bu ittifak gereğince Yugoslavya, Yunanistan veya Türkiyeden biri tecavüze uğradığı takdirde her üç memleket birden harbe girecekti. Yunanistan ve Türkiye ayrıca NATO'ya da dahil bulunduklarından ve bu iki devlet tecavüze uğrarsa NATO'nun diğer üyeleri de — prensip itibariyle — derhal harbe girmek mevkiinde olduklarından bu suretle NATO ve Yugoslavya birbirlerine bağlanıyorlardı.

Şimdi, hatıra bir sual gelmektedir. O halde niçin Yugoslavya, doğrudan doğruya NATO camiasına ithal edilmemiştir?

Türkiye Cumhuriyeti Hariciye Vekili
Yarabbi ... Yarabbi ...

Bled işte burasıdır
Bir ittifakın beşiği

Bunun Ok sebebi şudur: Yugolavya böyle bir talepte bulunmamıştır. Bilindiği gibi yeni üyenin Atlantik paktına alınabilmesi için öteki ortakların ittifakı lâzımdır. Bir tek üye itiraz etse, mamzetlik reddolunmaktadır. Halbuki İtalya da NATO'ya dahildir ve Trieste ihtilâfının hallinden önce Yugoslavyanın pakta alınmasına muvafakat etmesi ihtimal dahilinde değildir. Bundan başka, Trieste ihtilâfı halledilip İtalyanın itiraz sebebi ortadan kalksa da, müşküller bitmemektedir. NATO'da öyle azalar vardır ki — bilhassa İskandinav memleketleri — nakta zoraki şekilde girmişlerdir ve ahidlerinin genişletilmesine şiddetle aleyhtardırlar. Bunlar Türkiyenin ve Yunanistanin NATO'ya kabulleri sırasında da itirazda bulunmuşlar, ancak Amerikanın ısrarı üzerine boyun eğmişler, rıza göstermişlerdir. Şimdi, Yugoslavya gibi barut fıçısının pek yakınında bir memleketin zalar arasına alınması bahis mevzuu olsa, yeniden seslerini yükseltecekleri aşikârdır.

Nihayet Yugoslavya da, aldığı yardım bakımından pek fazla "angaje" olmamayı tercih etmektedir. Eğer NATO'ya girse, göreceği askeri yardım paktın çerçevesi ve umumî hatları içinde kalacaktır. Buna mukabil şimdi, hususî vaziyeti dolayısiyle, karşılıklı konuşmalarda kendisine çok daha fazla menfaat sağlamaktadır.

Zaten Amerikanın, kendi cephesine geçine ihtimali olan memleketlere, pazarlıksız kendi kendi cephesinde yer almış bulunan memleketlere nazaran daha fazla yardım yaptığı da bilinen bir hakikattir. Mareşal Titonun ve diğer Yugoslav liderlerinin bu avantajı ellerinden kaçırmak İstemedikleri anlaşılmaktadır.

Ayrıca Yugoslavyanın, sadece dış değil, iç polotika bakımından da bir

ıntikal devresinde bulunduğu ve adım larını yavaş atması gerektiği hatırdan çıkarılmamalıdır

İttifak ımzalandığına göre, bundan sonra ne yapılacaktır? Üç memleketin genel kurmayları zaten temas halinde bulunuyorlardı Bu görüşmelerde bazı plânların hazırlanmış olması da tabiidir. Şımdi temas daha daimî hale getirilecek, plânlar üzerindeki çalışmalar arttırılacak, bir takım kararlar müşterek olarak alınacaktır.

Üç memleket parlâmentolarının azalarından müteşekkil bir küçük istişarî meclisin kurulması da kabul edilmiş vasıyettedir

Fakat ittifakı bir hâdisenin ciddi surette tehdit ettiği de unutulmamalı dır: Kıbrıs meselesi Mesele patlak verdiği zaman Türk ve Yunan hükümetleri arasında olmasa bile Türk ve Yunan basını, Türk ve Yunan umumi efkârı arasında çok şiddetli bir düel l o n u n başlaması mukadderdir

Balkan ittifakı, milletlerin ittifakına dayandığı müddetçe bir kıymet ve bir kuvvet ifade edeceğinden Bled'de basılan imzalara ve söylenilen güzel sozlere rağmen açılacak uçurumla mânâsız bir ahid halıne gelebilir

Bu bakımdan Yunanıstan da Türkiye kadar dikkatli ve basıretli olmak zorundadır. Şımdilik dikkat ve basıret — hem de aşırısı — bizden, tah rik onlardan geliyor.

Trieste

Kapanan bir yara daha

Hür dünyayı ayıran anlaşmazlıklar. dan biri daha halledilmiş bulunu yor. Trieste, fiili vazıyetin resmiyet kesbetmesi, daha doğrusu hukukî bir mahiyet alması suretiyle Yugoslavya ile İtalya arasında bir ihtilâf mevzuu olmaktan çıkarılmaktadır

Yugoslavyanın mı, yoksa İtalyanın mı olduğu bir turlü tesbit edilemeyen ve zaten İtalyanlarla Yugoslavların hemen hemen karışık şekilde yaşadıkları bu toprak iki bolgeye ayrılmıştı. Ayrılmanın kısa hikâyesi şudur'

İkıncı cihan harbı sona ermek üzeredir. Almanlar her tarafta yenil mektedirler. Moskovada, savaşın en kızgın olduğu devirde yapılan görüşmelerden birinde Churchill ile Stalin Yugoslavyayı kendilerine ait bir nüfuz bölgesine . ayırmışlardır. Bu sırada Rusya, Mareşal Titoyu desteklemektedir. Mareşal Titonun orduları da mem leketlerini mustevlıden süratle temiz lemekle meşguldurler.

Yugoslav kuvvetlerinin ilerlemesi o kadar süratlı olur ki, gözü açıp kapayıncaya kadar bu kuvvetler Triestenın kapısına dayanır ve içeri gi rerler. Muttefikleri bir telâş alır. Yugoslavyanın Trieste üzerindeki niyetleri o kadar aşikârdır ki, bunları herkes bılmektedir. Halbukı İngiliz ve Amerikalılar İtalyanlara da vaadde bulunmuşlardır. E ğ e r Yugoslav kuvvetleri ihtilaflı bolgeye girerlerse kolay kolay çıkmayacaklardır

Bunun üzerine bir yandan Yugoslavlar ilerlerken muttefikler de derhal harekete geçerler ve bu surette Trieste iki taraftan işgal edilir Yugoslavlar ile İngilizler arasında çarpışma alâmetleri bile belirir, bir ara bundan a damakıllı korkulur, fakat mesele halledilir ve statüko muhafaza edilir

Trieste 2 bölgeye ayrılmıştır' A bölgesi, B bölgesi... A bölgesi muttefiklerin işgali altındadır, B bölgesi Yugoslavların Muttefikler daha sonra kendi bölgelerini İtalyanlara fiilen devrederler

Şımdi varılan anlaşma da, bu vaziyetin tasdikinden ibarettir. A bölgesi İtalyaya verilmekte, B bölgesi Yugoslavyaya... Amerikan kuvvetleri 60 gün içinde çekileceklerdir. İngiliz kuvvetlerine gelince, onlar bu topraklarda bir tek gün bile kalmak istememekte dirler. Zaten İngilizlerin kendilerine kâr getirmeyip, bıakıs bütçelerine yük olan bu gibi işgallerden mümkün olduğu kadar çabuk kurtarılmayı arzula dikları malûmdur.

Trieste meselesinin halli ile İtalya ve Yugoslavya arasında her şey tatlı yâ bağlanmış mı oluyor? Doğrusu istenilirse, hayır! Daha ortada bir çok mesele vardır Fakat Trieste davasının kapanması onlar üzerinde bir anlaşma ya varılabilmesi için zemini müsait hale getirmektedir.

Orta Doğu

Petrolün küçük tarihçesi

İran petrolü ihtilâfı 5 ağustosta Tahran ve Londrada aynı zamanda yayınlanan bir teblığle halledildiği zaman, Abadan tasfiyehanelerinin ka panmasından tam üç yıl ve beş gün geçmiş bulunuyordu. Dr. Musaddik'ın sukutundan ise bir yıldan on sekız gun eksik. .

Bütün bu ihtilâfta başlıca taraflardan biri olan İngiliz kumpanyasının mazisine bakıldığı zaman, bu kumpan yanın 1909 da Anglo - Pergian Oil adı altında işe başladığı, sonradan bugünkü Anglo . Iranian adını aldığı görülüyor. Bu şirket 1909 da 130 milyon hektarlık bir petrol sahasını işletmeğe başlamıştır. Bu işletmenin imtıyazı 1901 de İran hükümeti tarafından William Knox d'Arey adlı bir şahsa verilmiş bulunuyordu

1935 de Acemistan, resmen İran adım kabul etti. o tarihten evvel, İran, İngiltere ile Rusya arasında daimi bir nıza mevzuu olmuş, ancak 1907 de varılan bir anlaşma ile, Iran nufuz bölgelerine ayrılmıştır: Güney kısmı İngilterenın, kuzey kısmı ise Rusyanın nüfuzu altına girmiştir. Bolşevik ihtilâlinden beri bu anlaşma meriyetten kalkmıştır. Bununla beraber, 1921 tarihli andlaşma gereğince, Iran başka memleketlerin istilâsına uğradığı takdirde kızıl ordu de Irana girmek hakkını muhafaza etmektedir.

Triestede yabancılar
Nihayet yol göründü

Abadan!

Yeniden işlemeye hazırlanıyor

İlk mühim mücadeleler

İran, son yarım asırda bir takım dahilî huzursuzluklar arasında, petrolünü işleten kumpanyalardan gittikçe artan hisseler koparmak yolunda mücadeleden de geri kalmamıştır. Bilhassa petrol, modern hayatın kanı olduğu anlaşıldığından beri, İran, topraklarının altında yatan bolgenden asgarî gayretle azamî avantaj temin etmek işini; her türlü gaile arasında asla ihmal etmemiştir.

Meselâ 1932 de Anglo - İranian'ın imtiyazı iptal edildi. Ertesi sene, cemiyeti akvama müdafaa ederek sonra, yeni bir anlaşmaya varıldı. Bu anlaşma ile imtiyaz 60 sene müddet için yani 1993 e kadar yenileniyordu. Bu tarihte, İran toprakları üzerinde kumpanyalara ait bütün tesisler İranın malı olacaktı. Bundan başka, yine aynı anlaşma ile İran kumpanyadan daha yüksek hisse alıyordu. Senede asgarî 750.000 İngiliz lirası.

İlk bozuşmalar

İkinci dünya harbı sırasında, İranda milliyetçi duyguların değişmesi, İran hükümetiyle Anglo - İranian kumpanyası arasındaki münasebetleri busbutün zehirledi. Uzun müzakerelerden sonra 1949 temmuzunda yeni bir anlaşma imzalanıyordu. O zamanın Başvekili Ali Razmara bu anlaşadan memnundu. Fakat meclis memnun değildi.

Parlâmentonun bir buçuk yıl devam eden oyalama manevralarından sonra, General Razmara anlaşmayı meriyete koyacak olan tasarıyı geri almak zorunda kaldı. Meclis, petrollerin devlete mal edilmesi yoluna gidiyordu. Londra bu inkişaftan endişede idi. Şimdi İran Meclisinde muhalefet sıralarında Dr. Musaddık'ın sesi daha çok işitilir olmuştu. Dr. Musaddık petrolleri kayıtsız şartsız İrana istiyordu.

Hâdiseler hızlandı. 2 Mart 1951 günü, General Razmara Meclis komisyonunda, devletleştirmenin hem gayrı kanunî hem de gayrı kabilî tahakkuk olduğunu izaha çalışıyordu.

Beş gün sonra General Razmara öldürüldü ve ertesi günü, komisyon petrollerin devletleştirilmesi tavsiyesinde bulundu.

Musaddık devri

Aynı yıl (1951) 29 nisan tarihinde Dr. Musaddık 11 müstenkif ve 10 aleyhte oya karşı 79 oyla Başvekilliğe geldi. Meclis ertesi ay devletleştirmeyi kabul ediyor ve 31 temmuzda Abadan tasfiyehaneleri kapılarını kapıyorlardı.

Anglo - İranian ile İran hükûmeti arasında açıktan açığa mücadele başlamıştı.

Dr. Musaddık iki yıl iktidarda kaldı. Bu iki yıl içinde ihtilâfı halletmek için bazı teşebbüslere şahit olundu.

— Haziran 1951 de Londra Hükûmeti emrine

Richard Stokes,

1952 ilkbaharında Milletlerarası İmar ve Kalkınma Bankası;

— Aynı yıl İngiltere ve Amerika müştereken,

— 7 mart 1953 de yine İngiltere ve Amerika, teşebbüse geçtiler.

İngiliz ve Amerikalıların son teklifleri de reddedildi. Bu arada Londra, yavaş yavaş, devletleştirme esasını hazmetmeğe başlıyordu. Musaddık hükûmetinin talebi üzerine İngiltere İrandaki 9 konsolosluğunu kapattı. Buna mukabil Londra da İranın petrolünü satmasına mâni oluyordu. Temmuz 1952 de Dr. Musaddık milletlerarası adalet divanına müracaat etti, fakat netice çıkmadı.

İranın iktisadî durumu gittikçe bozuluyordu. Bunun akisleri anayasa buhranı şeklinde de tezahür etti. Ağustos 1953 de Şah ani olarak Romaya gitti. Fakat bir kaç gün sonra Şah taraftarları Dr. Musaddık'ı düşürdüler.

Son devri.

Yeni hükûmetin kurulmasıyle Tahranda siyasî iklim değişiyordu. Bunu müsteniden, Anglo - Iranian, dünya ölçüsünde yedi petrol kumpanyasını, İran petrol meselesini birlikte tetkike davet etti. Aynı zaman İngiltere ile İran arasında siyasî münasebetler de tekrar kuruldu. Tahranda ilk müzakereleri İngilterenin yeni maslahatgüzarı Denis Wright idare ediyordu. Bu arada konsorsiyom fikri inkişaf etmekte idi. 1 şubatta Londrada bu istikamette müzakereler başladı. Kumpanyalar İrana bir teknik heyet gönderdiler. Muzakereler güç olacağa benziyordu. Filhakika şimdi artık dünya piyasalarında petrol sıkıntısı kalmamıştı. Abadan tasfiyehanelerinin bıraktığı boşluk doldurulmuş bulunuyordu.

Bununla beraber, 9 nisanda kumpanyalar arasında anlaşma vaki oldu ve şu hisse esasları üzerinde bir konsorsiyom teşkil edilebildi:

— % 40 Anglo - Iranian'a

— % 40, beş Amerikan şirketine

— % 14 İngiliz - Hollanda grupuna

— % 6 Fransız kumpanyasına

Konsorsiyom tarafından Tahrana gönderilen müzakerecilerini dört ay muddetle sarfettikleri gayretler neticesinde nihayet İran hükûmetiyle, bu esas üzerinde anlaşmaya varıldı.

Irakta yeni gelişmeler

Bağdatta 1930 senesinde Başvekil olan bir adam, eğer 14 sene sonra bir rekor kıracağını bilseydi buna evvelâ kendisi şaşardı. Rekoru acaip bir rekor olacaktı: Başvekil olmak rekoru.

Nuri Said Paşa Irakta tam 12 nci defa olarak Başvekilliğe tayin edilmiş ve kabinesini kurmuş bulunuyor. Paşa, 14 sene zarfındaki bu 12 nci kabinesinde Millî Müdafaa Nezaretini de üzerine almıştır.

Nuri Said Paşa 1888 de Bağdatta doğmuştur. Bizim Harbiyenin eski bir talebesidir. 1906 da da mülâzım olarak bizim ordumuza girmiştir. Fakat Birinci cihan harbi çıkıp ta Arap isyanı başladığında Türk ordusundan istifa etmiş ve İngiliz ordusunda General Allenby'nin erkânı harbiye reisi olmuş, Türklere karşı harbe başlamıştır. Nuri Said o gün bugün bir İngiliz dostu, Irak istiklâlini kazandığından beri de yeniden Türk dostudur.

Nuri Said Paşanın idaresindeki Irakın daima İngiltereye ve batıya yakın bir siyaset takip ettiği bilinmektedir. Yeni Başvekilin, Türkiye Pakistan paktına kendi memleketinin de dahil olması tezini hararetle desteklediği ve Orta Doğuda bir savunma sis-

temının gerçekleşmesını arzu ettiği bıl dırılmıştı. Fakat Nurı Saıd Paşanın 9 haziran seçimlerine kadar meclıste 135 mebus bulundurarak memleketın en kuvvetlı partısı vazıyetinde olan partısi o seçımler neticesinde sadece 56 mebusluk kazanabılmış, ellıden faz la yerını müstakıllere kaptırmıştır, 66 yaşındaki başvekılın yeni kabınesinde müstakıllerden vekıller vardır ve 13 kışılık kabınenın ancak 7 vekılı Nurı Saıd Paşanın partısindendır

Kral Faysal, yeni Başvekılının hareketlerinde tamamıyle serbest olabılmesını temın maksadıyle parlâmento yu da feshettırmıştır Zıra Irak mühım gelişmelerın arefesindedır. İngıltereyle arasında olan karşılıklı yardım andlaşması sona ermek üzeredir. Bu karşılıklı yardımdan, maddı bakımdan İngıltereden çok Irak'ın faydalandığı muhakkaktır

Şımdı yakın bır ıstıkbalde, Nurı Sa ıd Paşanın ıdaresındekı Irak ın Batıya doğru bir adım daha attığı görülürse, şaşmamak lâzımdır

Orta Amerika

Guatemalada yeni hâdıseler

Orta boylu, esmer, ince bıyıklı adam pencereden dışarı baktı. Bir takım askerler, tüfeklerini çatmışlar, ıştırahat edıyorlardı. Askerdıler ama, ünıformaları eş değıldı, askerdıler ama dısıplınlerı tam değıldi Zaten hükümetın muntazam kuvvetlerıne karşı çarpışmışlar ve aldıkları yardımlar sayesınde zaferı kazanmışlardı İyi mu harebe etmışlerdı, fakat artık tüfeklerını bırakıp evlerıne çekılmeleri, işlerının başına dönmeleri gerekıyordu Orta Amerıkada elı sılahlı bir takım sergerdeyı ayakta tutmak daıma tehlıkelıdır

Castıllo Armas orta boylu, esmer, ince bıyıklı adamın adı bu ıdı ve Guatemalalı komünıstlere karşı mücadeleyı o ıdare etmıştı —, arkasına döndü, yanında bulunan ıhtılâl arkadaşlarına

— Gönüllüleri terhıs etmelıyız, dedı

Bu kararın ılânının akabınde, Guatemalada yeni bır ısyan çıktı

Castillo Armas'a karşı ayaklanma, az zamanda mühım bır mahıyet aldı. Terhıs edılmelerıne karar verılen gönüllüler, sokaklarda, muntazam kuvvetlerle savaşıyorlardı İlk gıbıler vazıyet lehlerıne bır manzara gösterdı Tayyareler ve toplar bile kullanılıyordu Yüzlerce ölü ve yaralı vardı, Guatemalanın merkezını yenıden kan götürüyordu. Meksıka hava yollan şırketı karışıklık yuzunden Guatemala ile ırtıbatı temin eden seferlerını kaldırdığını bıldırdı

Vazıyet halledılmış değıldır

Dünyanın Bahsettiği Adam

Haile Selassle I.

Habeşıstan ımparatoru Haile Selâssıe I., modern dünya polıtıkasında hemen hemen efsanevi bır fıgür olmuş tur 20 seneden berı bu kısa boylu, zavıf, sıyah sakallı bu zekı bakışlı insan da ıma dünya efkârını meşgul etmıştır 1935 yılı hadıseleri onu ve mülatını bütün dünyaya yakından tanıtmış, bu defa da Amerıka ve Yugoslavyaya yapmış olduğu zıyaret, ısmının yenıden zıkredılmesıne bır sebep teşkıl eylemıştır.

Yuda Arslanı

Haile Selâssie sözün tam mânasile H hâkımı mutlak olan bır imparatordur. Bununla beraber onun şaşaah ve luks bir hayat yaşadığı zannedılmemelıdır Haile Selâssıe'nın ne Rıvıera'da sarayları, ne şark varı asma bahçeleri, ne de Faruk gıbı haremı ve sanat koleksıyonları vardır. Habeş İmparatoru memleketı dahılınde çok sade bir hayat sürer. Gününü umumıyetle Adıs Ababadakı hastahaneleri, okulları zıyaret etmekle, sınaı tesıslerın temelını atmakla veyahut da mareşal ünıformasını gıyıp askerlerını teftış eylemek le geçırır. Merasımlerde ıkı metre uzunluğundakı kırmızı renklı ımparatorluk şemsıyesı daıma başının üzerınde durur ve majestelerının huzuruna çıkan kımse, protokol nazırının önceden öğrettığı gıbi muhakkak eğılmek mecburiyetındedır İmparator Haile Selâssıe, hususı hayatı hakkında çıkarılan haberlerden hoşlanmaz. Bır defasında, Amerıkalı kadın kâhyası, majestenın geceleri odasında yalın ayak dolaştığını gazete muhabırlerıne bıldırdığı ıçın onun ışıne son verdırmış, keza Isvıçrelı ahçısı da yıne bır mecmuaya ımparatorun yemek lıstesını anbattığından dolayı memleketıne gönderılmıştır. Bu yemek lıstesi de meyve, haşlanmış sebze ve sütten ıbaret bulunmaktaydı

"İkıncı dünya harbının tek hakıkı galıbı" sayılan İmparator Haile Selâssıe, Amerıkayı zıyaretınden pek memnun donmüştür. Amerıkan basım da majestelerını, harp sonrasında Amerıkayı zıyaret eden devlet reıslerının "en ucuza gelen" olarak alkışlamıştır. Fılvaki Haile Selâssıe bu zıyaretı sırasında sılâhlanmak ve memleketı dahılındekı uranıum ve petrol araştırmaları yaptırmak, ağır sanayıı kurdurmak ıçın Amerıkadan yüz mılyon dolar bir kredı sağlamıştır, fakat buna mukabıl Amerıkalıların Massua'da bir bahrî üs, ve dört tane de hava üssü kurmalarına musaade etmıştır kı, böylece Amerıkalılar Kızıl denızı kontrolleri altına almışlar, aynı zamanda yakın doğu petrollerının muhafazasını sağlamışlardır Majestelerının Amerıkalılara karşı bu kadar cemılekâr davranmasında, Bırleşık Devletlerde son aylarda zencılere tanınmış olan hakların da bir tesırı bulunsa gerektır

İmparator Haile Selâssıe I. veya hut memleketındekı sıfatı ile "Yuda'nın muzaffer arslanı" Hazreti Süleyman ile Saba Melıkesı Belkısın soyundan gelmedir. Kendısı pürıtenlıkle modern bayatı bırleştırmış kuvvetlı bir şahsıyettir Bu modernlığını gün geçtıkçe her sahada bellı etmektedır Meselâ Habeşıstanda carı olan esır tıcaretının kökünü tamamen kazımak ıçın tedbırler almış ve evvelemırde esırlere karşı gayrı ınsanı muamele yapılmasını katıyen yasak etmıştır Bundan başka mutlak hakımıyetınden fedakarlıklarda bulunarak seçımle bir parlâmentonun kurulmasına önayak olmuştur. Onun bılhassa İtalyan esırlere karşı takındığı tavır dıkkate şayandır, İkıncı dünya harbı sırasında Habeşıstandakı İtalyan ordusu kamılen esır edıldığı zaman Haile Selâssıe Ingılızlere müracaat ederek İtalyan esırlerının serbest bırakılmasını istemış ve bunlan memleketın yemden ımarında ücret mukabılınde çalıştıracağını bıldırmıştır, İngılızler bu teklıfı kabul etmışlerdır. Habeş İmparatoru bu suretle tam mânasıyle geniş görüşlü, tolerans sahıbı, ınsan haysıyet ve şerefıne dıkkat eden fazıletlı bir şahsıyet olduğunu gostermıstır.

İKTİSADİ ve MALİ SAHADA

Ucuzluk

Migro nedir?

Başbakan Menderes, elini çalışma masasının üzerine koydu

" İstihsal ile istihlâk arasındaki farkı tanzim etmek lâzımdır" dedi

Yanında Fethi Çelikbaş vardı Bu sözler söylendiği sırada Çelikbaş Ekonomi ve Ticaret Bakanı idi — Başbakan, İstanbul'da, diğer büyük şehirlerdeki pahalılık üzerinde duruyordu, meselenin halli zamanının geldiğini ileri sürüyordu

" İstihsal ve istihlâk arası fevkalâde iptidai şartlar içindedir Mallar çok fire vererek, fena ambalajlar içinde yüksek fiyatlarla satılmaktadır. İyi mal satacak, guzel ambalajlarla bunu vatandaş önüne çıkaracak, firenin önüne geçecek bir teşkilâta ihtiyaç vardır."

Fethi Çelikbaş da aynı davanın, aynı fikrin üzerinde duruyordu Avrupa memleketleri senelerdenberi bu işi muvaffakiyetle yürütmüşler, halka temiz, ucuz ve İyi gıda maddesi satmak imkânlarını temin etmişlerdi

Çelikbaş ilâve etti: "Nasıl yapalım da, müstehlike ucuz, müstahsile değer fiyatı verecek bir teşkilât vücuda getirelim?"

Karar verilmiş, işin tatbik ibkânları bulunacaktı. Reçeteyi — derdin devasını Fethi Çelikbaş ve Nedim Ökmen anyacaklardı. İstanbula müteveccihen yola çıktılar

Vekiller, İstanbul'da belediye başkanı, muavini — o zaman iktisat müdürü — Ferruh İlter ile pahalılığın giderilmesi, malların geliş gidişi, ucuz eşya temini imkânlarını arıyorlardı Kendilerine İsviçredeki Mi Gros (yarı toptan) teşkilâtiyle temasa geçildiği bildirildi. Fethi Çelikbaş

" Avrupa memleketlerinin teşkilâtlarını tetkik etmek, benzeri veya aynısı bir teşekkülü kurmak mümkündür"

1936 — 37 senelerinde, İsviçre'nin Migro teşkilâtının nasıl kurulduğunu, ne şekilde halkın istifadesine arzedildiğini tetkik etmişti Bu şekildeki bir müessesenin teşekkul imkânları aranabilirdi Ferruh İlter, Migro teşkilâtı üyelerinin davet edilmiş olduklarını soyledi.

Fethi Çelikbaş, evvelce düşündüklerine ayan bu temasları neticeye bağladı. Migro ileri gelenlerinden birkaç mütehassıs üzerinde durdu

" Bu mutehassısları memlekete, Bakanlık adına davet edelim "

Ek adım atılmıştı

Yapılan temaslar, konuşmalar müspet netice verdi Migro doğmuş, faaliyete geçebilme imkânlarını bulmuştu. Memlekette, bilhassa büyük şehirlerde çekilen "istihsal ve istihlâk ayarlanmaması" yani — pahalılık — derdinin panzehiri ortada duruyordu Derhal faaliyete geçildi, Migro'nun kuruluş şartları, tüzüğü üzerinde tetkiklere girişildi

Migro "istihsal ve istihlâk ayarlaması" yaparken vatandaşa ne temin edecekti? Halka ucuz, iyi gıda maddeleri verirken, ucuzluğu temin ederken, müstahsılın zararına hareket etmemeyi ne şekilde halledecekti?

Teşkilâtın gayesi

Migro'nun halka hizmetinin ilk şartları, gayesi tesbit edildi

Migro, gıda maddelerini ucuz temin edecekti. Bilhassa, gıda maddelerinin müstahsilden müstehlike getirilişi sırasında, fiyatların yükselmemesini temin için tedbirler alınacaktı Gıda maddelerine kötü ambalaj yapılmasının önüne geçilecek, tahmil ve tahliye masraflarının yüksek olmamasına dikkat olunacak, vâkı zayiat karşısında fiyatların yükselmemesi temin edilecekti. Gıda maddelerinde, bu endişelerin önüne geçilecek, fiyatların asgarî nispetini temin edecek organizasyonlar, numune tesisler kurulacaktır

Migro'nun 3 kurucusu
Menderes - Duttweiler - Çelikbaş

Migro, bir şirket halinde faaliyete geçecekti. Şirket kâr maksadı gözetmeksizin, bilhassa "müstahsille müstehlike" hizmet etmek gayesini hedef tutacaktı

"Kâr" sözü, bazı endişelere yol açabilirdi Kâr sözü, "fazla fiyat" isteyeceği gibi halkın gözünde bir endişeyi ortaya koyar, halkın, Migrodan beklediği ucuz ve iyi gıda realitesini bu da karcı muessese diye" peşin bir hüküm olarak sarsabilirdi Halk, kârını girdiği İşte, fazla kazanç arzusu, fazla kazancın içinde "fazla fiyat" fikrini bulabilirdi

Kâr üzerinde tahdit yapıldı Fakat bu tahdit, malları olduğundan, malî vetinden çok ucuza satmak mânasına alınmamalıdır. Mümkün olan fiyatla malların satılmasına devam edilecekti Şirketin — Migro Türk Anonim Ortaklığı — ortaklarına, her halde, her kâr yılının sonunda, ancak yüzde on nisbetinde temettü verecekti Böylece, şirketin idarecileri fazla kârın peşinde olamazlardı Kâr bir limit içine tıkıştırılmıştı Halk hizmetine konulan Migro, halkın vurguncusu haline getirilmiyecekti.

Hissedarlar kârdan yüzde on alacaklar, geriye kalan kâr ne olacaktı? Migro'nun unutulmaması gereken tek tarafı şu idi Her imkânda, imkânların genişletilebilmesi "paraya" bağlandığı hallerde Migro halk hizmetinde teşkilâtını büyütecekti. Tüzükte sarih olarak "numune tesisler" kurulması gaye olarak gösterilmişti İstanbuldan sonra, Ankara, İzmir ve diğerleri

Migro ağlarını İstanbul merkez olarak . Türkiyenin her tarafına gerecekti. Migro'nun geniş teşkilâtı yurdun her tarafına gıda maddeleri şevkedecek, alacak, ucuza verecek, iyi, temiz ve "hizmetini" vatandaşın ayağına kadar hizmetleri götürebilmek Şehirli, köylü tapu memurunun, toprak dağıtım memurlarının ayağına gelmesinden memnun olabilirdi, olmuştu Şehirli hem pahalılıktan derdli, hem de gıda maddelerini istediği anda bulamamaktan şikâyetçi idi.

Kurucular iki işi bir arada — bir taşla iki kuş vurmak görmek istemişti, İsabet tamdı Mallar, umumi mağazalarda ambalajlanacak, paketlenecek, Migro satışları için "suretı mahsusada" imal olunan kamyonlarla, "müstehlikin" ayağına kadar gidecek, satışa arzedilecekti. Şimdi Bakanlık — tatbikatçısı Sıtkı Yırcalı — harice 30 — 60 kamyon ısmarlamış bulunuyor Sabahları yataklarından kalkan vatandaşlar, Migro gıda dağıtım kamyonlarının muayyen saatte bulundukları yerden veya evlerinin yakınından geçeceğini bilecektir. Ayrıca, Migronun umumi mağazalarına uğrayarak ucuz, dikkatle ambalajlanmış, muayyen tartılar içinde, maktu fiyatlı malları alabilecekler

Migro perakendeci esnafa hak tanımak yoluna girmiştir , Migro ile her nevi alış verişe perakendeci esnaf girişebilecektir

İstikbal

Migronun Türkiyedeki işleyişi her zaman yabancı elemanların eline bırakılamazdı, Migro'nun ilk kuruluş sıralarında, İsviçreli mütehassısların yardımlarına, teşekkülü sırasında bunların çalışmalarına ihtiyaç vardı Fakat sonraları, bir anonim şirket halinde — sermaye, ödenmiş 500 bin lira —

Migro'da deneme satışı
Kadınlarımız Avrupa malına meraklıdır

çalışacak olan Migro, yeni elemanlar yetiştirecek, İsviçreye yetişmelerini temin için elemanlar gönderecek. Hukumetin kredi vermesi, Ziraat Bankası tarafından 5 milyon lira — Migro işi üzerinde hassasiyetle durduğunu gosterir

Yakın gelecekte Migro faaliyete geçecektir. Kamyonların gelmesi beklenmektedir

Migro teşebbusünde muvaffak olundu, denilebilir Fikri tatbik mevkiine koyan Çelikbaş'ın Dördüncü enternasyonal Migro teşkilâtının toplantısına davet edilmesi, kongreye başkanlık etmesi, teşebbüsün isabetini, muvaffakiyetini ortaya koyar bir delil olmağa yeter.

Ve hakikaten, 1950 seçim afişleri gibi, pahalılığa : yeter! C.A.

Ticaret

İş ahlâkı

İnsanın teşkilâtlanmış bir cemiyet içinde yaşaması bazı hareketlerinin kıymet bükümleri çerçevesinde değerlendirilmesini icabettirir. Zira hukuk iki kişinin bir arada yaşadığı yerde başlar; bu da asgarî ahlâk diye tarif edilir.

Demek oluyor ki hareketlerimiz bir değer ölçusune vurulmakta ve buna göre manevî bir kıymet kazanmaktadır Bazı kimseler bizatihi değer müessesesinin indî olması, ferdden ferde değişmesi dolayısiyle herkesin ittifak edebileceği müşterek bir iyilik kıstasında anlaşabilmenin güçluğunden baysetmişlerdir. Zira burada iyi diye tavsif edilen bir şeyin başka bir mahalde hiç de iyi olmaması ve hattâ kötü diye tavsif edilmesi pekala mumkündür. Onun için değil midir ki bazı ahlâk ulemaları Pirenelerin Fransaya bakan yamaçlarında ahlâk başkadır, İspanyaya bakan yamaçlarında başka demişlerdir. Bunlara cevap olarak meşhur Alman filozofu Kant "kıymet hükumlerinin memleketten memlekete değişmesine rağmen insan oğullarının üzerinde ittifak ettikleri müşterek ahlâk normları mevcuttur ve bunların ahlâkilığı hakkında kimsenin zerre kadar şuphesi yoktur, cesur olmak, dürust olmak, vatansever olmak gibi . " mukabelesinde bulunmuştur

Bundan sonra hangi hareket tarzlarının ahlâkî olabileceği üzerinde fikir yoran Kant bunlar hakkında güzel kaideler vazetmiştir: "Başkalarının sana yapmalarını istemediğin bir şeyi sen başkalarına yapma! O şekilde hareket et ki hareketlerin beynelmilel kanunlar halinde vazedilebilsin' Kendin kanun vazii iken, yapacağın kanunlara tâbi birisi gibi düşün."

Bütun bunlarla ifade edilmek istenilen şudur: Hükümet tarafından alınan kararların muvaffakiyet derecesi, her şeyden evvel hepimizin bu kararlara karşı göstereceğimiz saygıyı, bu kararlar karşısındaki davranışlarımıza bağlıdır Kararlar ne kadar zecrî tedbirleri ihtiva ederlerse etsinler, hiçbir zaman hâdiselerin tamamını kucaklıyamazlar, her şeyi teker teker ele alarak bir neticeye bağlıyamazlar, çünkü hayat canlı bir varlıktır, daima bir oluş halindedir. Bu olaylar ve oluşlar muvacehesinde insan zekâ ve tahayyülü ise mahduttur. İşte bunun için değil midir ki iş dönüp dolaşıp hepimizin vicdanımıza dayanmaktadır. Oradan duyacağımız ses menfaatlerimiz hilafına da olsa ahlâkilik vasfını alırsak iş adamı olalım ve iş adamı olayan bazı teşebbüslerden bizi alakoyabilirse o zaman dâvanın buyuk kısmı halledilmiş olacaktır. Zira o zaman herkes dürust olacak, ticaret dalaverе demek olmaktan kurtulacak, iktisadî ve ticari faaliyetler ıktısat ve ticare kanunlarına uygun olarak cereyan edecektir Böyle bir halde olayların yukarıdan bakmak daha kolay hale gelecek, hadiselerin ilim zaviyesinden tetkiki kolaylaşacaktır,

İktısadi münasebetlerin önemli bir kısmını kucaklıyan ticari munasebetler aslında itimat üzerine müessestir Yabancı bir memleketten mal ithal eden bir ithalâtçı ithal edeceği malın kalitesinden eminse onu gögsünü gere gere müşterisine daha mal Türkiyeye gelmeden satış muamelesine girişebilir. Bu ona faaliyetlerinde sürat temin eder. Sürat zaman demektir.

Zamandan kazanma muamele hacminin genişlemesini sağlar. Bir de aksini düşünün; ithal edeceğiniz malın cinsini biliyorsunuz amma kalitesinin iyi olup olmadığından emin değilsiniz, bu durum karşısında bir iş adamı olarak hattâ ahlâklı bir iş adamı olarak girişeceğiniz iş, ne kadar mahduttur

Gözümüzü etrafımıza çevirip sağa sola baktığımız vakit bazı şöhret timsarlarıyla karşı karşıya geliyoruz: İngiliz kumaşının iyiliğinden; Alman tıp ve kimya sanayii mamullerinin kalitece yukseklığinden, Fransız şampanyasının şöhretinden bahsolunuyor. Bunlar meyanında da bu memleket tacirlerinin dürüstlüğü zikrolunuyor. İyi kalitede mal satıyorlar, mektuplarındı yazdıklarını hareketleriyle hemen yerine getiriyorlar deniyor.

Bir memleketin iktısadî kalkınma meselesi muayyen bir devrede bir seviyede istihsal hacmine kavuşma meselesi değildir. Bir memleketin iktısadî kalkınma meselesi sağlam temellere dayanan bir düzen içinde sıhhatli bir ekonomik bünyeye sahip olabilme meselesidir Böyle bir ekonomide istihsal faktörleri faal olacaktır, böyle bir ekonomide para istikrarını muhafaza edecektir, böyle bir ekonomide iş adamları normal kârlarıyla işlerini devam ettirecektir. Memleketimizde artan istihsal hacmiyle ihracat hacmi de genişlemiştir, Genişliyen bu ihracatın istikbalde daha büyük hacimlere ulaşabilmesi ve kendine uyan pazarlar edinebilmesi her şeyden önce iş adamlarımızın yüksek ahlâkî meziyetlerine bağlıdır.

Zira devlet hepimizin iktısaden kalkınmamız için gereken tedbirleri düşünür, hepimin uzun veya kısa vadeli krediler temin edebilir amma iktısadî ve ticari faaliyetlerin hepsini bizzat kendisi düzenliyemez. Duzenlemeğe kalktığı vakit cemiyetin nizamı değişir ve adı başka bir şey olur.

İşte onun için bir kaç yüzyıl sonra Türk semalarında tütecek Türk fabrikalarının bacalarını görmek istiyorsak iş adamı olalım ve iş adamı ola-

bilmek için de evvelâ iş ahlâkını benimseyelim. Zira havadan inme kârların rüzgâr gibi gelip geçeceğinden kimsenin şüphesi olmasın.

Son olarak yürürlüğe giren kâr hadleri kararnamesi tüccarın kendi kendini murakabesini temin etmektedir. Vilâyetlerde murakabe heyetleri kurulmuş ve tüccar burada vazife almıştır. Bu tecrubeden müsbet neticeler elde edildiği vakit istikbale ekonomik kalkınmamızın tümü için ümitvar olarak bakmak hiç de aşırı iyimserlik olmıyacaktır. Bu iyimserlik bize herkeşten önce tüccarımızdan gelmelidir.

İktisat

Hukukun rolü

Düzensiz, darmadağınık bir cemiyette yaşamıyoruz, hareketlerimizin tümü bir düzene bağlanmış, neleri yapabileceğimiz, neleri yapamıyacağımız kanun vazii tarafından tayin edilmiştir. Bu mânada sonsuz bir hareket serbestisine malik değiliz. Acaba bu tahdit tek taraflı mıdır? Bizleri idare edenlerin riayet edecekleri kaideler yok mudur, kanunlar tek taraflı olarak mı yapılır, bunların mektep sıralarında öğretilen umumilik, daimilik, mücerretlik gibi vasıfları sadece mektep kitaplarının içinde mi yer alır? Tatbikatta bunlara rastlanmaz mı? Rastlanır elbette. Fakat son bir kaç ay zarfında iki tane kararın kısa ömürlüğü herhalde dikkatimizden kaçmamıştır. Bunlardan birincisi seçimlere takaddüm eden günlerde tatbikattan kaldırılan kâr hadleri kararnamesi, ikincisi ise, dövizden tasarruf temin etmek için dışarıya çıkacaklardan istenen Maliye Vekâleti döviz lisansı ile, dışarda ikamet edecekleri yerden istenen barınacak yer beyannamesidir. Bu hususta kararname ilân edilir, eski durum sona erer. Olması lâzım gelen budur. Bir de bakarsınız alınan karar yarım günde meriyetten kalkar, sonra tekrar yürürlüğe girer.

Bugün herkesçe tesbit edilir ki kanun demek, nizamname demek, kararname demek muayyen normlara göre hareket etmek demektir. Böyle hareket edilirse bu müesseselere karşı vatandaşın kalbine saygı, itaat doğar ve onun için yapılan işler müsbet netice verir. Aksi halde hükümet bir emriyle karar alır, diğer emriyle bozarsa işler çığırından çıkar ve başını kurtaran kaptan, işini görduren kahraman, olur. Bu yukarıda zikrettiğimiz iki hâdisede hukumeti haklı çıkaracak yönler bulunabilir. Fakat hükümet etmek "ilerisini görmek" demektir ve bunun için de kararlar iyice düşünüp taşınıldıktan sonra alınmalıdır. Yoksa bundan sadece iktisadî düzenimiz değil içtimaî düzenimiz de bozulur. Bunu böyle bilmelidir. Zira cemiyetin de bünyesi oynamağa hiç elverişli bir bünye değildir.

Amerika

Foster Dulles
Yardım musluğunu kısacak mı?

Amerika

Asyaya yardım arttırılıyor

Amerika Dışişleri Bakanı John Foster Dulles Senatonun Dış Münasebetler Komitesine yazdığı bir mektupta Hindıçını mutarekesinin bu bölge taleplerini azaltmaktan ziyade çoğaltığını bildirmiştir. Komite Başkanı Alexander Wiley mektubu Asyaya yapılacak yardımın ikinci müzakere gününde Senatoda okumuş ve bu sene askerî, iktisadî ve teknik yardımdan maada 3.00 000 000 dolarlık bir yardıma mezuniyet verilmesini istemiştir. Bunun 712 000 000 dolları Hindıçını için Fransaya yardıma tahsis edilmektedir. İdarî talepler kısmında tasarı Güney Asyada sarfedilecek paralar için de bir maddeyi ihtiva etmektedir.

Dulles mektubunda şoyle soyle mektedir:

"Öyle zannediyorum ki Hindıçınideki mütareke bu fonlar üzerinde hiç bir azaltıcı tesirde bulunmamış, bilâkis harcanabilecek fonların miktarını müdafaa tesislerini yeniden kurmak ve bu bölgedeki hür milletlerin mukavemetlerini kuvvetlendirmek için artırmıştır."

Mr. Dulles "komunistlerin Hindıçınide elde ettikleri kazançlar bu bölge insanları için olduğu kadar bizim için de bir ihtar olmalı ve hürriyetlerimizi korumak için gayretlerimizi birleştirmemiz gerektiği zımnında bize bir ders teşkil etmelidir" demiştir.

Birinci cihan harbi, üç kıtada karalarda ve denizlerde ve sonlarına doğru havalarda cereyan etmişti. İkinci cihan harbi karalarda, denizlerde ve havalarda ve fakat dört kıtada cereyan etti. Birinci cihan harbine Amerika Birleşik Devletleri "ortak bir devlet" olarak girmiş, itilâf devletlerinin dâvalarını kazanmalarını bir yıllık savaştan sonra temin etmişti. İkinci cihan harbine ise Amerika Birleşik Devletleri ortak bir devlet olarak değil "lider bir devlet" olarak girmiş, ve Avrupadaki harbi müttefikleriyle, uzak doğudaki harbi de hemen hemen tek başına sona erdirmiştir. Harp sona erince yeni dünya eski dünyanın çeşitli dâvalarını ele almış, bir yandan hür âlemin komünist olmasını önlemeğe çalışmış, diğer yandan bu milletlerin ekonomik kalkınmalarını temin etmiştir. Fakat eski imparatorluk kurmuş olan devletlerden Fransa, Birleşmiş Milletlerin Andlaşmasının kabul ettiği esaslar tahtında eski müstemlekelerine gereken elastikiyeti verememiş ve bu yüzden de Kuzey Afrikada Fas ve Tunus meseleleri, Hindıçında de mahut meseleyle karşılaşmıştır.

Dünya bloklara ayrılma bakımından iki kısımda toplanmışa benziyor. Komünist bloku ve demokrasiler bloku. Fakat bu blokun dışında üçüncü bir blok daha var ki orada milletler tâ Fransız inkılâbının yaymış olduğu bir alevle, milliyetçilik ateşiyle yanıp tutuşmaktadırlar. Bu bloku kazanmak, onların harp gücünden istifade etmek her şeyden önce bunların istiklâl arsularının yerine getirilmesine bağlıdır. İşte Amerika Birleşik Devletlerinin liderliğini yaptığı demokrasiler blokunda asıl zaaf noktası buradadır. Eski imparatorluklar kolay kolay günün şartlarına intibak edememektedirler. Amerika Birleşik Devletleri dâvasına inanan bir insanın imanıyla hür âlemin her bakımdan kalkınmasına var gücüyle çalışmaktadır. Fakat bu vadideki gayretleri İngiltere ve Fransanın demode zihniyetiyle karşılaşmakta ve bundan çok müteessir olmaktadır. Batılı devletlerin dikkatle üzerinde durmaları ve artık anlamış olmaları gereken bir yön varsa o da artık eski metodlarla yeni fikirlerin ezilemiyeceğidir. Bunu bir an önce idraklerinin iki faydası bedihidir. Milletlerarası mukadderat beraberliği. Günün şartlarına intibaktan hayır, eski tarzda direnmekten ancak şer doğacaktır.

Fransa

Mendes France in meseleleri

Fransa son bir asır zarfında, dört büyük harbe girmiştir. Bunlardan birincisi İtalyan birliği esnasındadır ve üstü kapalı bir tarzda Fransanın

mağlubiyetiyle neticelenir. Fakat İmparator III Napolyon bunu bir muvaffakıyet gibi göstermeğe muvaffak olur. Çünkü Fransa'ya küçük de olsa bir arazi kazancı temin etmiştir. İkinci buyuk harp Alman birliğinin kurulması zamanında Bismark'la yapılan harptir. Bu harpte Fransa çok fena bir tarzda mağlûp olmuş, imparatorluk yıkılmış, yerine üçüncü cumhuriyet kurulmuştur. Paris de dahil olmak üzere kuzey Fransa, Alman işgali altındadır Birinci cihan harbinde Fransa mağlûp olmamış, fakat harp Fransız topraklarında cereyan etmiştir. İkinci cihan harbı Fransayı pek feci bir şekilde ezmiş, ülkesi bir zamanlar kısmen; bir zamanlar tamamen Alman işgali altına girmiş ve sonra Alman işgalinden kurtarılmıştır. Hemen kurtuluşun sonunda mustakar bir hukümet kurmak mümkün olmamıştır. Evvelâ komünistlik tehlikesi başgöstermiş, sonra zamanla bu tehlike azalmış, fakat bir türlü Fransa kendine gelememiştir. Şimdi iktidarda Mendes - France vardır. Fransa bu adamdan çeşitli meselelerin hallini beklemektedir Bu meselelerden biri Hındıcını mütarekesinin imzalanmasıyla kanayan bir yara olma mahiyetini kaybetmiştir. Fakat diğerleri mevcudiyetlerini muhafaza etmektedirler ve Hındıcını meselesi kadar ve hattâ ondan da daha ehemmiyetlidirler.

Bu meselelerin başlıcaları şunlardır:

1) Avrupa savunma camiası meselesi,

2) Ekonomik yayılma meselesi (expansion economique)

3) Tunus Beyi ve Fas Sultanıyla ilgili veya bu memleketlerle ilgili meseleler.

Sekiz sene müddetle kurtuluşun akabinde Hındıçını'de cereyan eden harp Fransaya haylı pahalıya mal olmuştur. Fransızların verdikleri rakamlara göre harbın bilançosu şöyledir 92 000 ölü veya kayıp, 114 000 yaralı, 28 000 esir ve 2385 milyar frank- Oldukça ağır sayılabilecek bu rakamlar Fransız ekonomisini ve bu ekonominin umumî görünüşünü bize aksettiren Fransız bütçesini sekiz sene zarfında ağırca denilebilecek bir baskı altında tutmuştur.

Fransa Ekonomik bakımdan harp sonu İngilteresi ve harp sonu Alman yaşıyla kıyaslanamıyacak kadar zavıftır, İktısat ve Maliye Vekilliği vazifesini üzerine almış olan Edgar Faure, Fransız ekonomisinin kalkınmasını temin zımnında elinden gelen gayreti sarfetmişse de bir yandan Hındıcındeki harp, diğer yandan Fransadaki grevler ve ekonomik duzensızlık Fransaya, Avrupa Tediye Birliği içinde parlak bir mevki vermemiştir. Avrupa Tediye Birliğine üye olan memleketlerden İngiltere, Almanya, Belcika, Hollanda milletlerarası serbest ticarete girmek için paralarla dolara tahvil kabiliyeti tanıtırlarken veya bu hususta ihzarı çalışmalara başlarlarken Fransa böyle bir işe girişmenin kendisi için erken olduğu kanaatindedir. Zira Avrupa Tediye Birliğine karşı borçlu olan memleketlerden biri de Fransadır. Mendes . France, Hındiçını mütarekesını imzalamak, parlamentodan itimat reyi almakla siyasi mevkiini kuvvetlendirmiştir. Fakat asıl mevkı askıda kalan diğer meselelerin hallıne bağlıdır ve bu meseleler içinde ekonomik olanı diğerlerinden daha az ehemmiyetli değildir Fransada geçen sene istihsal hacminde yüzde yedi artışı, Hındıçını'de ateşin kesilmesiyle beraber ekonomik yayılışın bir işareti saymak hiç de aşırı bir iyimserlik olmaz, Tarih boyunca Fransa, Avrupa meselelerinde önemli rol oynamıştır. Hâlâ zamanımızda bu rol mühimdir. Zaten meselelerin askıda kalması Fransanın zaafından ileri gelmektedir. Elhasıl Avrupa kuvvetli bir Fransaya muhtaçtır, Fransanın kuvvetlenmesi de yukarıda saydığımız meselelerin bıran once halledilmesine bağlıdır

Ücretler yükseltiliyor

ransa ekonomik yayılma problemile karşı karşıyadır. Kıymetli bir malıyeci olan Edgar Faure bu hususta 18 aylık bir plân hazırlamıştır. Lâkin vam edegelmekte olan harpler ve grevler dolayısıyle şimdiye kadar hazırlanan programları tatbikte hiç de muvaffak olamamıştır. Şımdi Hındıcınide harp bitmiştir, grevlerden de pek bahsolunmamaktadır. Fakat grevlerin olmaması, olmıyacağı demek değildir Onun için grevi doğuran ana sebebi ortadan kaldırmak lâzımdır. Bu sebep ücretlerin kifayetsizliğidir. Edgar Faure hazırladığı plânda ücretlerin arttırılmasını ileri sürmektedir. Bu artış her işçi için aynı derecede olmıyacak, işin nevi, işçinin sınıfına yani mesleklere gore olacaktır. İstihsalin artması, işin verimının çoğalması göz önünde tutulacaktır. İşte bu esaslar dahilinde hazırlanan plân ne vakit yürürlüğe girecek ve ücret artışları yüzde kaç nisbetinde olacaktır? Bu, sarahatle bilinmemektedir Edgar Faurela, Mendes - France'ın da bu hususta tam bir anlaşmaya varıp varmadıkları meçhuldür Yalnız Edgar Faure "Ekonomik kalkınma işçilerin sırtından yapılmıyacaktır, Ücret nisbetlerinin kalkınma programlarıyla alâkası yoktur. Dev Fransa sekız senedır Hındıçını'de deletin, sanayicileri ücretleri artırmağa teşvik için elinde çeşitli vasıtalar vardır. Endüstriyi vergiden muaf tutabilir, memurlarının maaşlarını artarabilir, sanayicilere daha ehven şeraitle kredi temin edebilir" demiştir.

KADINLAR ALEMİNDE

Genç kızlar

Yeni bir meslek

Bir çok memlekette, küçük çocukları olan genç evliler, bu sempatik dert yüzünden eve bağlı kalmağa mecbur darlar Ya hiç bir yere çıkamaz, yahut küçüklerini ihmal ederler Şimdi, buna dünyanın her tarafında işe yarıyacak bir çare bulundu, Baby Sitter'lık Bu meslek ilk defa Amerikada ortaya çıktı ve nihayet memleketimize de geldi. Türkçesi "Bebek yanında oturan" demektir. Yapılan iş de küçük bebekleri, yahut yaşça buyük de olsalar evde yalnız kalamıyacak tabiatta çocukları, anne ve babalarının yokluğunda beklemekten ibarettir. Bu bir meslek mıdır? Boyle bir şey pek söylenemez Fakat son günlerde memleketimizde de, Baby Sitter'lik yapacaklara bilmeleri gereken şeyleri öğreten kurslar açıldığına göre, bu işin bir meslek olabileceği de gözonunde tutulabilir Bu işi Amerikada, tahsillerine devam ederken bir miktar para kazanmak isteyen kızlar yapmaktadır

Son yıllarda Baby Sitter'lık Avrupada da bir hayli rağbet görmüştür Fransa ve Almanyada henüz inkişaf edememiş olan bu iş, İsviçrede tam bir gelişme göstermektedir Burada Baby Sitter'ler saat başına bizim parayla 65 kuruş almaktadırlar İsviçrede ilk ajans, Bern şehrinde kurulmuştur

Bu işin, ilk bakışta kolay göründüğü halde pek de oyle olmiyacağı tahmin edilir Genç kızların mutlak surette çocuk ruhu ve çocuk bakımından anlamaları lâzımdır Zira kendisine dort azgın oğlan çocuğunun bekleme işi verilmiş bir Baby Sitter düşunün; onları oyalamak için evde saklanbaç oynamaktan başka bir çare olur mu? Yahut annesi eve donene kadar ağlayan bir kız çocuğunun halı bu işi yapanların bir hayli sabırlı olmaları gerektiğini gosterir

Amerikanın her üniversitesinde Baby Sitterlık yapmak isteyenlerini isimlerini kaydeden bürolar vardır. Talip, buraya ismini yazdırır ve isteyen ailelere, her akşam, çocuklarını bekleyecek talebeler sıra ile gönderilir

Bu meslegin küçük hanımlara bir çok şeyler öğrettiği muhakkaktır. Çok defa da aile mahremiyetleri hakkında bazı şeyler görülür Bundan dolayı Baby Sitter olacak kimselerin emniyetli, sempatik ve dürüst olmaları lâzımdır

Memleketimizde okumaktan pek hoşlanmayan, sadece arkadaşları ile buluşup konuşmaktan başka zevk nedir bilmeyen bir çok genç kız vardır Bu genç kızlar hemen hemen her zaman içlerinin sıkmdığından bahsederler Bazılarının çok müteassip olan babaları gezip eğlenmelerini de menetmiş-

Bizde "Baby - Sitter"

Genç kızlara yeni bir meslek

tir. Herhangi bir buro veya daırede çalışmaları (guzel olmasalar dahı) yasaktır. Baby Sitterlık bu gibi aile kızları için tam biçilmiş kaftandır

Diğer taraftan fakır aile kızları da bu küçük işten faydalanacaklar ve ailelerine yardım edebileceklerdir,

İstanbulda açılan Baby Sitter kurslarına şimdiye kadar 27 Türk kızı talip olmuştur. Bunların on altısı fakır olmayan aile çocukları, diğerleri ise üniversite mezunu olup pedagoji tahsili yapmak isteyen genç kızlardır

Baby Sitter'lık memleketimizde daha fazla ciddiye alınacak bir mevzu olursa hem işi gücü olmayan kızlarımız, tembellikten mütevellit iç sıkıntılarından kurtulacaklar, hem de cemiyete bir faydaları olacaktır

Yaşlı kadınlar

Yaşlı kadınların kaderi

Yaşlı ilerlemiş kadınların gençlere nazaran pek güçlükle hizmete alınmaları konusu son zamanlarda bütün dünya umumi efkârını meşgul eden problerden biri olarak vasıflandırılmaktadır Bu mevzuun gün geçtikçe ehemmiyet kazandığını, Birleşmiş Milletlerin ilgili komisyonlarına kadar intikal edişinden de anlamak mümkündür Yaşlı kadınlara yardım fikrinin yalnız fertlerin değil, cemiyetin de menfaati ile sıkı sıkıya bağlı addedilişi dünyada mevcut bir çok kadın teşekküllerinin dikkatini bu nokta üzerinde toplamakta, bilhassa mutlak çalışma mecburiyetinde bulunan kırk yaşını aşmış kadınların müşkül durumlarını islah çarelerini aramaya sevketmektedir

Çünkü: bir çok memleketlerde çeşitli meslek ve iş kadınları, hizmete alınırken "yaş haddı" diye hayati bir, mânıyle karşı karşıya kalmaktadırlar Bir çok vazifeler ve hizmetler için gençler tercih edilmekte, yaşı ilerliyen kadınların hayatlarını kazanma şansı geçen senelerle mütenasip olarak azalmaktadır

Halbuki Belçika Milli Hizmet Dairesinin tetkiklerine göre, yaşlı kadınlar daha metodik ve dikkatli çalışmakta, sabır ve enerjilerini muayyen işler üzerinde teksif edebilmektedirler

Keza, Londradaki Sanayi Yardım Cemiyetinin raporlarına nazaran yaşlı işçilerin daha dürüst ve muntazam çalıştıkları, yavaş olsa da gençlerden daha iyi iş çıkardıkları tesbit edilmiştir Aynı zamanda yaşlıların sabır ve tecrubelerinin yardımı ile çok muvaffak oldukları, gençlere de rehberlik edebilmek bakımından ustun vasıflara sahip bulundukları, binaenaleyh yaşın değil, kabiliyetin ön plânda bulundurulması luzumuna kani olunmuştur

Amerikadaki kadın cemiyetleri de bu sosyal dava ile ciddî şekilde meşgüldürler Bir çok müesseselerde tercihan genç kadınların çalıştırılması, hayatını kazanmak zorunda bulunan bekle dul veya kimsesiz olan yaşlı kadınların işe girmekte hayli güçlük çektikleri göz önünde tutularak bu haksızlıkla mücadele edilmektedir. Yuva kurma şansını kaybetmiş, muhitle alâkası azalmış, orta yaşlıların ve yaşlıların bir takım heyecanlardan, ihtiraslardan sıyrılmış bulundukları için

kendilerini tamamen vazifeye bağlayabildikleri fikri bundan yüz sene evvel bir kaç muteşebbis hanımı bir ataya getirerek New - York'ta «New York House And School of Industry" isimli müesseseyi kurmaya sevketmiştir. Gayesi muhtelif kurslar marifetile geçkin kadınları müstahsil hale getirebilmek, alınacakları işlerde başarılı olmak vasfını kazandırmayı temin eden bu okulu benzerleri takıpte geçikmemiştir. Halen Birleşik Devletlerde aynı maksada uygun, zamanın icaplarına göre ayarlanmış sayısız "Opportunity School" lar vardır ve buralarda yetiştirilenlerin % 85 i iş bulabilmektedir. Amerikada çalışan 19.000.000 kadın mevcuttur ve bunların % 56 sını yaşlılar teşkil etmektedir Buna rağmen bütün kadın teşekkülleri bu nisbeti düşürmeyip bilâkis arttırmak için seferber haldedir

Kanada da aynı faaliyet göze çarpmakta, kadınlar millî meclisi hemşirelerinin emeklilik yaşını 60 dan 65 e çıkartmak için hükümet nezdinde teşebbuslerde bulunmaktadırlar.

Japonyada ise gençliğe veda etmiş kadınların iş bulması hakikaten güçtür Mağaza satıcıları, otel, lokanta ve gazinolarda çalıştırılanlar hep genç ve güzel kızlardan seçilmektedir. Halbuki harbi takıp eden senelerde cocuklarını yetiştirmek, aileyi geçindirmek zorunda bulunan birçok dullar ıstırap içindedir Bu memlekette kadın işçiler erkeklerden beş sene evvel tekaüt çıkarılmakta, okullardaki kadın öğretmenler 45 i geçince işlerine son verilerek yerlerine erkek hocalar alınmaktadır. Herhangi umumî tensikatta vazifelerinden ilk uzaklaştırılanlar yaşlı kadınlar olmaktadır. Japonyada kadınların en çok çalıştırıldıkları yerler ipek fabrikalarıdır. Bunun da sebebi işçilerin her üç senede bir değiştirilmesi, yeni gelenin en az ücretle işe baslattırılması ve bu suretle ucuz işçi kullanma siyasetidir. Bundan başka, erkeklerin ücretlerine her sene zam yanıldığı halde kadınlara bu hak tanınmamaktadır. Bütün bu vakalar Japon kadın teşekküllerini endişeye düşürmekte haklıdır Kırk yasını aşmış kadınlara her meslekte, her müessesede rastlanması mümkün olan İsviçre hariç, aşağı yukarı bütün memleketlerde bu sıkıntı müşahede edilmektedir

Bugün, bütün dünya kadınlarını yakından alâkalandıran bu derde deva bulabilmek azmiyle bir çok teşekküller elele vererek müşterek tedbirler arıyorlar. Bakalım egoizmin esiri, daima tazeyi ve güzeli arayan insan psikolojisiyle mücadelede ne derece muvaffak olabilecektir?..—P.P.

Çarşı - Pazar

Ete boykot

Hem esnafımızın, hem ev kadınlarımızın, hem de Et ve Balık Kurumunun kulakları çınlasın. Geçenlerde İngilterede et fiyatlarında alışılmamış bir yükselme görülmüş. Bunun karşısında, ne belediyeler, ne de hükümet harekete geçmek lüzumunu hissetmiş. İngiliz kadınları ne yapmışlar biliyor musunuz? Üçü, beşi bir araya gelip de " Ah kardeş, et çok pahalandı. Ne yapacağız bilmem ki,.." diye dertleşmemişler. Gayet kati bir şekilde ete boykot etmişler

Bu vaziyet bir kaç hafta sürmuş İlk isyan eden kasaplar olmuş. Sinek avlayıp oturmak tehlikeli bir hal alınca bütün kasaplar, toptancı celeplere yüklenmişler. Esasen, toptancılar da haftalardanberi ellerindeki stokları bekletmekten, süru sürü hayvanı beslemekten bıkıp usanmışlar Fakat, ne de olsa esnaf kafası ile düşünerek "bekleyelim, demişler. Elbette bir gün gelecek dayanamıyacaklar; elbedde günün birinde bu muhterem hanımların beyleri sebzeye isyan edip, et isleriz, diyecekler, " demişler. Bir zaman daha geçmiş, fakat kasaplar da, celepler de bakmışlar ki yumuşayan yok. Hanımlar yine et almıyorlar, beyler de keselerinden daha az para çıktığı için bu vaziyetten pekâlâ memnuniyet duyuyorlar. O zaman artık bir şeyler yapmak lüzumuna inanmışlar ve tutup et fiyatını eski haddine indirmeğe mecbur olmuşlar.

Bu kararın ertesi günü kasap dükkânları yine eskisi gibi hanımlarla dolup taşmağa başlamış. Celepler biraz daha az kâr etmişler ama, mesele de halledilmiş.

Bu hikâyeyi duyup da, yukarıda da temas ettiğimiz gibi hanımlarımızla kasaplarımızın kulaklarını çınlatmamak elden gelmiyor. Biz de eti İstanbulda 650, Ankarada da sözüm ona 350 kuruştan yer olduk. Lokantalara gittiğimiz zaman el kadar bir et yemeği porsiyonunla orta halli bir memurun bir yevmiyesi kadar para öduyoruz. Ne olurdu, İngiliz hanımlarının aklına gelen, bizimkilerin de gelse ve bu hikâye artık kapansa. Her şeyin ateş pahası olduğu bu devirde, ev masrafının altında beli bükülen erkeklerimiz de hanımlarının boyle bir kararını ancak memnuniyetle karşılayabilirler. Bundan memnun olmayacaklar. İngilterede olduğu gibi sadece celep ve kasaplardır

Eh artık müsaadelerinyle onlar için de"— Şeytan azapta gerek.." diyebilelim.

Moda

Nasıl yürümeli

Yürüyüsün faydalarından ne kadar bahsedilirse edilsin, bir çok kimseler yürüyuşü spor saymazlar. Bilhassa hanımlara yürüyüş tavsiye edildiği zaman derhal itiraz ederler: "Biz zaten evde, çarşıda, sokakta her dakika yürüyüş yapıyoruz" derler. Fakat kastedilen şey yuksek topuklu ayakkabılar ile yapılan zarif yürüyüşler değildir. Zaten, şehirde yapılan yürüyüşun pek faydası yoktur Zira vücut dar elbiseler içinde rahatça hareket edemez. Yürüyüş yapmak için şehrin havası da müsait değildir. Yürürken serin bir saat seçmelidir. Vücudun biraz öne eğik olması ve adımların herkesin boyuna göre 85 cm. veya daha uzun olmasına dikkat edilmelidir. Normal bir hızla yürünmelidir. Fakat çok büyük adımlar atmak doğru değildir İlk zamanlar üç kilometre yurumeli, zaman la mesafe uzatılmalıdır. Böylece günde beş kilometre katedebildiği zaman bir kadın bu spora alışmış demektir Yürüyuşten sonra, ayakları ılık suya koymalı ve sonra yukarı doğru kaldırarak uzanmalıdır. Böylece kısa bir zamanda dinlenilebilir Yürüyuşte kullanılacak iskarpinler topuksuz veya çok az ökçeli olmalıdır.

Jacques Fath kimdir

nsanı güzel şeyler gordükçe güzel şeyler yaratır" vecizesi kimindir bilir misiniz? Meşhur moda desinatorü Jacoues Fath'ın. Bu yakışıklı moda yaratıcın çok güzel olan karısı ile gayet mesut bir hayat sürmekte ve Fransanın en bahtiyar erkeği sayılmaktadır. Jacques Fath'la görüşebilmek, bilhassa Paristeki evine gitmek, muhim devlet adamlarıyle konuşabilmek veya Pentagona gitmek kadar zor bir iştir Zira, moda krallarını görebilmek için insan ya çok zengin, ya çok tanınmış biri olmalıdır ki, günlerce evvel hazırlanmış randevular ile ölçülü dakikalardan istifade edebilsin. Jacques Fath Fransada dunyaya gelmiştir. Sanatkâr bir ailenin çocuğudur. Buyük babası Rene Maurice Fath, eserleri dünyanın bir çok müzelerinde teşhir edilen meşhur ressam dı Büyük anne sî Ca-

Fath'ın çorap modası
Yatıda İngrid Bergman

rolüne Fath ise Fransız imparatoriçelerinin tuvalet modellerini çizen bir desinatör Annesi de Fransanın meşhur terzihanelerinin birinde modellik etmiştir Parisin tapındığı Jacques Fath New York Herald Tribüne gazetesinde çıkan bir makale ile Amerikalıların da kalbini fethetmiye muvaffak olmuştur Sanatta daima güzeli sadelikte arayan bu moda kralı bütün dunyanın gozdesidir Genç desinatör kumaşta, dikişte ve çizgide olduğu kadar düğmede dahi zarafet arar

Jacoues Fath'ın atölyesinde altı yuzden fazla işçi çalışmaktadır

Hayatımız

Dedikodu: Erkeğin şanı

Dedikodu kadının şanındandır, derler İki, üç kadın bir araya geldi mi, takılmak için soylenen söz, "— Ne o, yine dedikodu mu yapıyorsunuz?" dur

Erkekler, nedense seneler senesi Kadınları daima dedikoducu olarak tanımak ve tanıtmaktan bir türlü kurtulamamışlardır Bu, bir dereceye kadar hakikat olmakla beraber, şurası mu hakkaktır ki kadın dedikoduyu bir menfaat mukabilinde değil, sadece zevk ve ihtiyaç için yapar Bunun yanibaşında, bu işten para kazanan ve dedikoduyu bir maişet vasitası edinen beylere ne demeli?

Buyuk bir ekseriyeti erkek olan gazeteciler, ekmek paralarını sadece dedikodudan kazanırlar Kat'i bilgiye, dayanan tek tuk haber ve malûmatın yanibaşında "soylenmektedir, tahmin edilmektedir, anlaşılmaktadır" gibi kaçamaklı ifadelerle, büyük siyasi mubahirlerimiz ve muharrirlerimiz tarafından yazılan tefsirler dedikoduya dayanmıyor mu?

Bundan da anlaşılıyor kı, kadına dedikoduculuk ısnad eden erkek, kendisi bir gayri meşru saydığı vasıta ile ekmeğini kazanıyor. O, "soylenmektedir, anlaşılmaktadır" şeklindeki tefsirlerine bir gün dahi ara veremez, çunku bu onun maişet vasitasıdır

Bundan başka, ucunda bir maksat olmadan dedikodu yapan erkek yok mudur? Kaç tanemiz, bir araya geldikleri zaman, arkadaşlarını ve âmirlerini çekiştiren kocalarımızı " dedikodu yapmayın" diye sık sık ikaz etmez miyiz? Bunu da bir tarafa bırakalım, insan bahse girebilecek kadar eminidir kı, erkeklerin pek çoğu, bir içki masasında toplandıkları zaman konuştukları mandut mevzular, ya kadınlara aittir, ya da onu bunu çekiştirmektir

Üzerinde durulması icabeden bir mühim nokta daha vardır Kadınların dedikodusu çok zaman zararsızdır Pek çoğu, onun bunun elbisesinden, filancanın çok şişmanlayıp vücudunun formunu kaybettiğinden bahseder Tabu bu arada elâlemin şerefi ile oynayanlar da belki bulunabilir ama, ekseriyetle kadın dedikodusu zararsız dır. Ama, erkeklerinki öyle midir? Bir araya gelen ıkı arkadaş, sevmedikleri bir üçüncü şahsı zemmetmek mi istediler, bırı ahlâkından başlar, digeri siyasî temayullerinde bitirir. El hasıl, belki de hıç günahı olmayan, kendisine ısnad edilenlerle en ufak alâkası olmayan zavallı adamcağızın elle tutulur yerini bırakmazlar. Sonra bu ıkı arkadaştan her bırı, orada konuştuklarını yeni yeni arkadaşlarına nakleder ve bu, zincirleme bir şekilde yayılır gider Bundan başka, bir toplulukta bir kadından bahsedildiği zaman, "— Canım bırakın, ben onu iyi tanırım" diye manalı bir şekilde sallanan baş, açıkça olmasa da dedikodunun ta kendisi değil midir?

Kadınlar hıç dedikoduyu yapmayan melekler değildir belki onların da dedikoduyu sevenleri çoktur. Fakat temenni edilecek şey, kadınları dedikoduculukla itham eden erkeklerin, hıç olmazsa, onlar kadar zararsız dedikodu yapmalarıdır R E.

KİTAPLAR ARASINDA

ŞİNASİ

Haz. Hikmet DİZDAROĞLU, Varlık Turk Klasikleri Serisi 35 (1954, 120 sayfa, 100 Krş)

Varlık Yayınevinin Türk Klâsikleri Serisi adı altında yayınladığı kitaplar arasında çıkan Sınsı, titiz bir incelemenin urunu

Baştan otuz dört sayfa içinde Şinasi'nin hayatı, sanatı, kışılığı, yenilik hareketleri karşısındaki durumu, nazma ve nesre getirdiği yenilikler, gazetecilik anlayışı, eleştırmecilığı, tıyatrosu, eserleri derli toplu olarak verilmiştir. İncelemenin dayandığı bibliyografya da kitaba eklenmek suretile gerektiğinde okuyucuların o eserlere başvurmaları imkânı da sağlanmıştır Bundan sonraki bolüm, onun şiirlerinden (Müntahabat ı Eşardan) örneklere (altlarında kelime mânaları açıklanarak), makalelerine ve tartışmalarına ayrılmıştır

İNSANLARIN DÜNYASI

Antoine de Saint - EXUPERY, Çev. Vedat GÜNYOL, Varlık Yayından (1954, 139 sayfa, 100 Krş)

Exupery bırmantık adamı değil bir felsefe adamı. "Mantık mı? Hayatı anlıyabilirse anlasın bakalım' diyor İdeolojiler üzerinde çene yormak neye yarar? Hepsi de mantıkla ısbat edildikten, hepsi de birbirini çürüttükten sonra, ne işe yarar? Bunları tartışmaya kalkmak, insanoğlunun kurtuluşundan umudu kesmekle birdir "

Buyuk çoğunluğun, kendi ufacık dünyaları ile yetinmeleri, Öteki dunyalarla ilgilenmeleri içlerinde uyuklıyan istıdadı oldürmeğe goturecektir

Pilot Exupery böylece insanların ortak dünyasını kavramağa, insan ve insanlığın gerçek cevherini ortaya çıkarmağa çalışan bir edebiyatçı olarak karşımıza çıkmaktadır: "Ben özgurlüğünü savunmayan, şu Mağripiye bayılıyorum. Özgurluğünü savunmuyor, çünkü insan çölde daima özgürdür Bu adam gozle görünür servetleri savunmuyor. Çünkü çöl çırılçıplaktır "

Mehmet Kemal
Sair

1926 yılının — bu günkü teknikle başdöndürücü ayrımları olan — tehlikelerle dolu uçak seferlerinde pilotluk yapan arkadaşlarının, kendisinin olağanustû maceralar, meselenin salt yaşamayı umursamamak olmadığı belirtilerek anlatılır, "Ölümü hiçe saymak" lerek anlatılır, "Eğer kökünü şuurlu bir sorumluluktan almıyorsa bu hıçe sayış, ya ruh yoksulluğundan ileri gelmektedir, ya da gençliğe has o aşırılıktan "

Büyük bir üslûpçu olan Exupery kışıyı, insanlığına, farkında olmadığı dünyasına, göklerden kuşbakışı, baktırmasını bilen bir yazar. Üzüntüsü "talihlerinden sızlanmasını bilmiyen insanlar" değil onların değişmez mirasını devir alan yeni kuşaklardır Kitabının son cümlesi umudunun nerede olduğunu açıklar "Ancak Ruh, o da balçığa soluğunu değdirirse İnsan'ı yaratabilir "

KİTAPLAR ARASINDA

YAŞASIN DENİZ

Halikarnas Balıkçısı — Varlık Yayınları (1954 — 125 s. 100 krş.)

Halikarnas Balıkçısının bu kitabında kı hıkâyeler, deniz hıkâyeleri tabi!. Uzaktan, yakından denizle ılintıleri var Deniz insanları, deniz; rüzgârı ile, göğü ile deniz; kıyıları, delıleri, sevdaldan... Bütün bunlar, çoğu zaman sözlerının edıldığı yerlerde değılse de, sezılıyor bu yazıların içında. Deniz insanların, kıyılardakilerın hıkâyeleri anlatmak ıstenmış.

Bu hıkâyelerde, insanların hepsi de, karşılarında denizi, bir ınsandan çok daha canlı, bır tanrı kadar güçlü bır varlık olarak görurler. Korkarlar ondan, severler onu. Ömürlerını o tör püler; değerleri, yaşayışları, onun baskısı altındadır. İçını, dıbını görenler, o dıplerın buyüsüne kapılır Sövüp durdukları zamanlar, denızi en çok sevdıkleri, denıze en çok bağlandıkları zamanlardır. Halıkarnas Ba lıkçısı da bu ınsanlardan bırı. Denızı yaşayan bir insan. Ne var, onun bu denızcı davranışı, cümlelerının ancak şurasına burasına serpılı, kalmaktan kurtulamıyor. Hıkâyeler, birer hıkâye anlatmaktan pek ıleriye geçemedığı gı bi, eser olmaları ıçın çaba harcandığı nı düşündürmüyor. Kötü bir dil, anla şılmaz, bozuk cümleler, çoğu zaman sılik kışıler, ara sıra harlayan ateşı örtüveriyor, Gıderek, anlıyorsunuz bu ateşin, hıkâyenın dışında kaldığı nı. Bır arka, bir temel gibi. "Manevra", "Yaşasın denız", «Işık telı», «Sün gere»' «Balıkla Kabak», bıraz sıvrılebilen, denızle, yararla daha ıçlı dışlı olabılmış hıkâyeler. Ama bır kaç cümlenın, bir ıkı parçanın ötesi, bır gürültuden, duyguların sürüklediği bır takım cümle dızılerınden başka bir şey olamıyor.

GECE AĞACI

Truman Capote — Çev: Mehmet Fuat — Varlık Yayınları (1954 . 122 s. 100 krş.)

Trumatt Capote, 1948 de 25 yaşın dayken yayınlattığı "Other Voices Other Rooms" (Başka sesler, Başka odalar) adlı kıtabı ile bütün nazarların, tenkıdelerin, edebıyat severlerın ılgısını, sevgısını, alkışını topladığı sıra, hıkâyeleri ile az çok tanınmış bır gençtı. "A Tree of Nıght" adıyla ba sılan hıkâye kıtabında yazarın kaygıları daha acemıce de olsa, açıkça görülebılmektedır Truman Capote, o kurunu bır rûya havası ıçında ya satmakta ustadır. Rüyanın, olulerı değışık, çerçeveleri genışlemış, her şeye yenı bır görünüş, yenı bir anlam kazandıran havası ıçında, kışileri gıder, gelir, sever, ağlar, güler, korkarken — hele — büyük bır yalnızlık bır yabancılık ıçında, kesınlıkten uzak yaşar lar. Yazarın, üzerinde en çok durduğu mesele hayal, hayalın, ruyanın hakıkatı "Bay Kötülük" rüyalarını satan, rüyasız kalmanın acısı ıçındekı bır ın sanı ele alır. "Para dolu damacana", bütün bir topluluğu ardına takan bır hayalın ağır ağır gelışmesını gösterir. 'Son kapıyı kapa", "Mırıam", «Gece ağaca» hıkâyelerının temelı korkudur Çeşıtlı korkular, çeşitlı yollardan anlatış Fakat korkular, kâbus havası ışın de, hayalleri kemırir. "Mırıam", kıtaptaki hıkâyelerın ıçinde Capote'nın bu havasını en ıyı duyuran hıkâye, Fakat "Benım anlatışım", güçlü mizahıyla, "hayal" den çok çeşıtlı, gülünç hayalleri, daha doğrusu hayal kıtlıklarını ele alıyor. Korku, gülunç, gülünecek bır şey oluyor ama kalkmıyor ortadan. Çok daha az özentılı bir hıkâye bu. Tersıne çevrılmış bır Capote Daha sonraları bu hıkâyesındekı havaya benzer bir hava yaratmağa çalıştığı halde» ılk romanında elde ettığı başarıyı acı acı anmıştır okuyucuları "The Grass Harp" adlı ıkıncı romanı "Gece Ağacı" ndakı bu hikâyecık kadar olamamıstır

DUNYA GUZEL OLMALI

(Mehmet Kemal — ***Şiirler — Seçilmiş Hikâyeler Dergisi kitapları — S: 73, F: 1 lira – 1954)***

Mehmet Kemal,

Bir tencere kaynar ocakla
Et mi kaynar, dert mi kaynar
Bilinmez,

dıyor

Kemalin son kıtabı bir hafta kadar evvel çıktı. Seçılmış Hıkâyeler Dergısı yayınları arasında Turhanın güzel bır kapak kompozısyonu ile neşredı len kıtabında 43 şıir var. Hemen söylemek lâzım ki, bunlar arasında çok güzelleri var Meselâ "Hava Cıva," ve "Resım" gıbı şiirleri ile şaır kitabında ınsanlar hakkında, okuyuculara hoş fikirler veriyor

Mehmed Kemalın ılk kıtabı on se ne kadar evvel, "Bırıncı Kılometre" adı altında çıkmıştı. Onun da bize zevk veren bır şıir kıtabı olduğunu ınkar edecek değılız ama, Mehmet Kemalın ikinci kıtabında çok daha fazla terakkı ettığı aşıkârdır

«Dünya Güzel Olmalı» şıırı haya tının hakıkı bir aynası! Mehmet Kemalın, şıirlerinde realiteye yer verdığı görülüyor, fakat onun romantık bır şaır olduğu da gözden kaçmamakta dır.

Belkı kendisi, belki de yayınevı Kehmet Kemalı kıtabın arka kapağında tanıtmağa çalışmış. Kendi ağzın dan yazıldığı belli olan bu kısa tercümeı halı de onun şıirleri ile olan alâkasını gösterır.

Kıtapta, bir insan hayatında çok mühım şeyler bırakan ve yer eden hâdıseleri görüyoruz. Hapıshaneden bir kadın resmı ıçın yazılan şiirler. Zarada yazılmış dört mısracık, belkı yüz mısraya sığacak şeyi ıfade edıyor Bakın nasıl'

Ankara nire,
Zara nire
Dayanmak marifet
Dayan lire,

Gamsız Teyzenin Maceraları

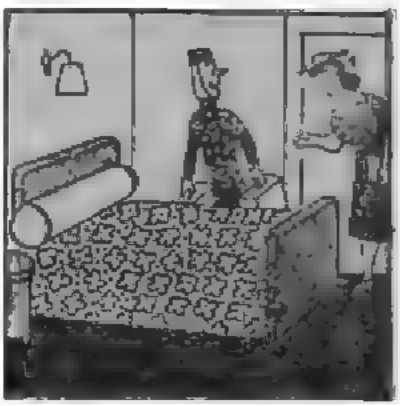

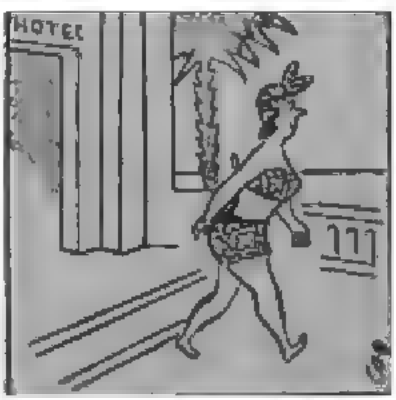

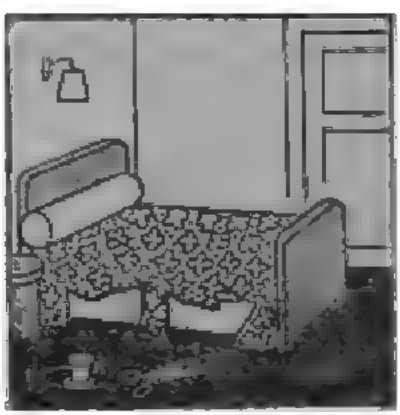

BUNLAR HEP HAKİKATTİR

Geçenlerde Paris civarında bulunan bir ormanda gayet güzel bir genç kız urun siyah saçlarını çıplak vücudu üzerine bırakmış, başını bir ağacın gövdesine dayamış duruyordu. Karşısında genç bir ressam, büyük bir sanat heyecanı içinde tablosunu yapıyordu. Ne ressam, ne de genç ve güzel modeli ormanın bu tenha köşesinde polis tarafından görüleceklerini akıllarından dahı geçir memişlerdi Bir den bire iki polisin tepelerine dikildiğini görünce şaşırdılar.

Ressam ve modeli mahkemeye verildı Ressam mahkemede kendısını şöyle müdafaa ettı'

Buraya suçlu olarak geldığıme hayret edıyorum. Ben sanata hızmet etmekten başka bir şey yapmadım. Güzel bir tabiat rekoru içinde çıplak bir kızın tablosunu yapmak, arzusu ile bu kızı muayyen bir ücretle model olarak seçtım. Bır çok ressam Havvanın tablosunu hayallerinden meydana getırmışlerdır. Ben bunun canlı bır model ile tecrübesini yapmak istedım.

Mahkeme ressamı para cezasına mahkûm etti. Fakat bu, çırılçıplak bır kız resmı yaptığından değıl, resım yaparken sıgara içtığı içındi. Zıra Fransada ormanları koruma kanunu gereğınce ormanda sıgara ıçenler para cezasına mahkûm edılmektedir (Franca . Soır).

New . Yorkun kenar mahallelerinden bırında on iki yaşında bır çocuk bır ey içinde topladığı düğmeler sayesinde 200.000 liralık bir servet sahıbı olmuştur. Küçük çocuk ılk olarak bır asker duğmesı bulmuştur. Bu duğme çocuğun o kadar hoşuna gıtmıştır kı o günden sonra düğme toplamağa başlamış ve bir ay ıçınde enteresan bır düğme koleksıyonu yapmağa muvaffak olmuş, bır Amerıkalı mılyoner bu koleksıyoara 200.000 lıraya satın almıştır (New-York Times)

Japonyada yaşıyan bütün erkek, kadın ve çocukların bır kaç yaş gençleşecekleri söylenmektedır. Buna Japonyada asırlardan berı tatbık edılen Kozoe Doşi adındakı kanunun lağvı sebep olacaktır. Yaşları, aslında olduğundan fazla gösteren bu kanunun yerine batı kanunlarından bırı konulaçaktır. Japonyadakı eskı kanuna göre bir bebek oğduğu gün bır yaşında sayılır. Doğumu takıp eden Ocak ayında bir yaş daha almış olur. Boylece 81 Aralıkta doğan bir bebek ertesı gün ıkı yaşına basar. Bazı Japonlara göre bır çocuk doğduğu anda dokuz aydan fazla bir zamandır yaşıyor telâkkı edılır. Bır dığer ızahata göre Japonlar bir msanın gördüğü seneleri sayarlar. Bir bebek doğduğu anda bır yılı, ertesi yılın başında da ertesı yılı görür. Bütün bu hesapların yanlış olduğunu düşünen Japonlar kendı yaşlarını da Avrupalıların yaşlarına benzemesı ıçın yenı bir kanun çıkarmağa karar vermişlerdir (New.York Times)

***

Florıdada garıp bır evlenme vakası olmuştur George Wise ısmınde bir Amerıkan genci bir kaç seneden berı Julıa Douglas ısmınde sarışın ve çok guzel bir kıza âşıktır, fakat meşhur terzıhanelerden bırında modellık yapan Julıa yakışıklı tayyarecıye yüz vermemekte ve bütün evlenme teklıflerını reddetmektedır. Nıhayet tayyarecıden kurtulmak ıçın New.Yorka gıtmeğe karar verir. Sevgılısının tren saatını öğrenen George Wise tayyaresı ile güzel Julıayı takıbe karar verir ve trenın yanından uçarak New Yorka kadar gelir.

Trende bulunanları telâş ve heyecana verdığı ıçın George Wise dört gün hapse mahkum olur. Fakat hapıs ten çıktığı gün kendısını bekleyen sevgılısi Julıa ile evlenir (A P.)

***

Phıladelphıa tıp fakültesınden Dr. Robert Perkham'ın ortaya attığı bır ıddıaya göre güneşlı günlerde güneş gozlüğü kullanan şoförlerin geceleri kaza yapmadıkları müşahede edılmış ve bunun üzerinde etüdlere başlanarak memnunıyet verıcı bır netıceye vasıl olmuştur, Güneş gözlukleri gözün karanlıkta gôrme hassasıyetını arttırmaktadır (New.York Herald Tribune).

***

Hastaların hastahaneden daha kısa zamanda çıkarılmalarını ıstılzam eden yenı kaıdeleri protesto maksadile 1000 veremlı 48 saat müddetle Tokyo şehır bınasının merdıvenlerinde yatmışlar ve bu grevın sonunda hepsı hastahanelerine dönmüşlerdır (U.P)

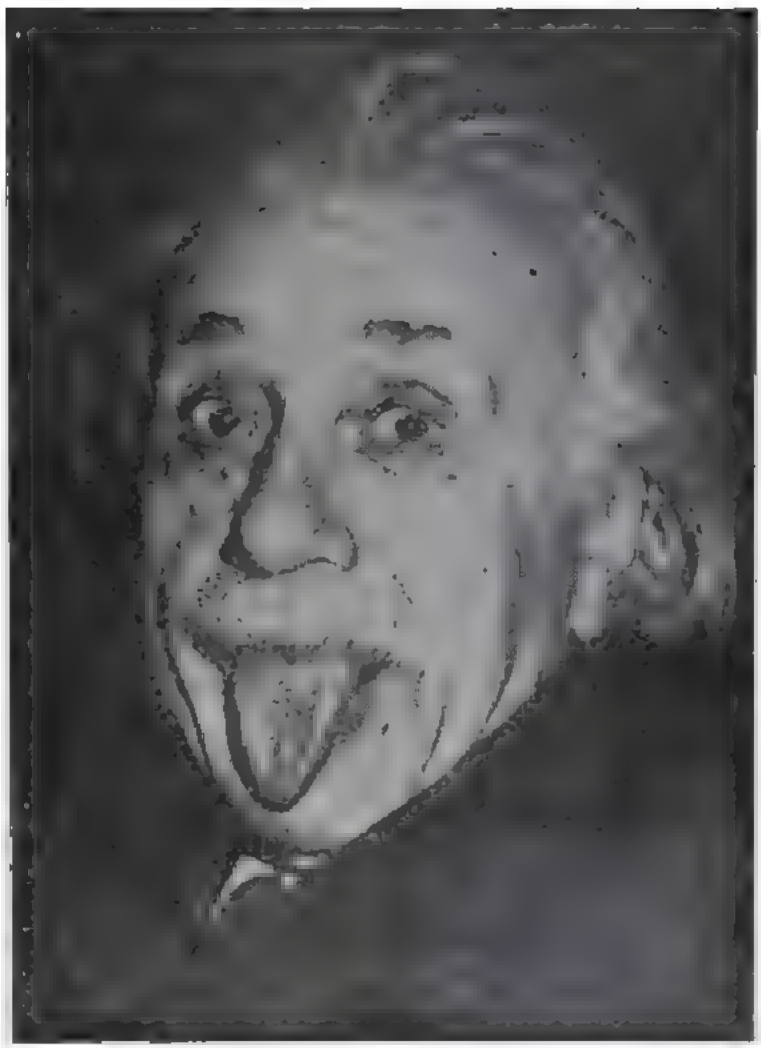

Albert Einstein
İnsan her yasta çocuktur

TIB SAHASINDA

İnsan vücudu

İçimizdeki muazzam İlâç fabrikaları

Bu başlık, dünyaca tanınmış Bayer, Schering, Merck, Squibb, Boots firmalarından birini hatırlatabilir Halbuki bahsedilmek istenilen her biri bir kaç gram gelen iç salgı bezelerinden biridir

Bir kısmımız gök yüzüne teleskopla bakar Allahı ararız, bir kısmımız da mikroskopla dokuları tetkik eder, ruhu araruz. Kâinatın büyük düğümlerini, ne macrokozmosu ne de mikrokozmosu bu iki aletle çözmek ve anlamak kabil değildir. Kadınlar da çok kere aynaya bakarlar. Kendi güzelliklerine hayran kalırlar. Biz bunun patolojik şekil alanına narcisisme diyoruz. Keşke ayna gibi bir başka vasıta olsaydı da onlarla iç âlemlerini gösterseydi, O zaman bu iç âlemin güzelliğine ve genişliğine hayran kalacaklardı.

İşte, beynin altına kıskanç ve tatız tabiatın büyük bir dikkatle gizlediği hipofiz bezesi! İşte, iki böbreğimizin tepesine yerleştirilmiş, ağırlıkları bir kaç gramdan ibaret böbrek üstü (sürrenal) bezeleri ve nihayet kadın ve erkeklerde ayrı ayrı ödevleri olan döl bezeleri, karnın içindeki pankreas, boyundaki tiroid bezeleri!.. Bunların her birinin hazırladığı gayet karışık kimya formüllerini milyonlarca sermaye ile çalışan muazzam fabrikaların senelerce uğraşarak ancak bulabildiklerini ve bu tertiplerin çoğunun da henüz meçhul olduğunu gözden geçirelim: Bu bezelerin kabuk kısmında üç gurup teşkil eden 32 kadar hormon bulunmuştur. Bunların çoğunun kimyasal yapıları da bellidir. Hayvan deneyleriyle tesir mekanizmaları ve farmakodinamik özellikleri de tesbit edilmiştir. Ağırlıkları pek küçük olan bu iki beze yeryüzünde hektarlarca arazi kaplayan, içlerinde yüz binlerce işçi, teknisyen ve bilginin çalıştığı ilâç fabrikalarından daha büyük bir ustalık ve incelikle organizmaya bir takım hormonlar sağlamaktadır. Bu hormonlara son günlerde bir yenisi daha eklenmiş bulunmaktadır. Çok tesirli olan bu hormon bütün dünyada büyük bir ilgi uyandırmıştır. Başlangıçta 500 kg dana sürrenalinden kristal halinde ancak 21 mg. elde edilmekte idi. Bu hormonun kimyasal yapısı da bellı olmuştur. Ia ve Ib işaretlerile gösterilen iki formülü vardır. Asıl hormon tesirini gösteren Ia dır. Bu hormona önceleri muvakkat olarak E lektrocortine adı verilmişse de sonradan yapısında bir aldehid grupunun bulunduğu göz önüne alınarak Aldosterone denilmiştir Bu da Öbür sürrenal hormonları gibi sterollerden ortaya çıkmaktadır.

Hekimlik dışında hekim

Dr. Esad EĞİLMEZ

İlk insan topluluklarında hekim endiferansiye bir varlıktı. Tabibdi, fakat, aynı zamanda şair, din adamı ve astronomdu. Hekimin benliğini bulması çok uzun sürmüştür. Zamanımızda bile hâlâ bazı din adamları hekimliğe benzer şeyler yapmaktadırlar. Bazı tabiblerde de şairlik, astronomluk, rahiplik gibi karakterler sezmek kabildir. Zamanla hekimin asıl ödevi kurulmakla beraber, onun fizikçi, kimyacı, botanist kalması da gerekmiştir. Zaten bunlar bir hekimin olgunlaşması için gerekli olan bilgilerdir. Bunlardan başka hekimin insan ilmini, tıb tarihini bilmesi hele psikolojiye derin bir ilgi göstermesi şarttır. Şüphesiz tabib mükemmel bir botanist, mükemmel bir kimyacı ve üstün bir fizikçi olmalıdır demek istemiyoruz, fakat onun bilgilerinin kokunde insanı kavramak için gerekli olan bu ilimlerin ana hatları bulunmalıdır Fransız cumhur başkanlarından Herriot'ya, "bize, her gün, kultür kelimesinden bahsediyorsunuz. Bir defa bununla ne kastettiğinizi söyler misiniz?" dedikleri zaman o, "Kültür, bize öğretilenleri unuttuğumuz aklımızda kalan şeydir" cevabını vermiştir. Hakikaten beynimizin kıvrımlarında bir çok fikirler ve bilgiler uyumaktadır. Gerektiği zaman bunlardan faydalanıyoruz. Hekim, okuduğu her şeyi unuttuğu zaman da bir çok şeyler bilen adam olmalıdır. Başlangıçta tiabib gözlerini kâinatın büyük düğümüne dikmiştir. Rönesansa kadar da daima bu düğümün çözülmesiyle uğraşmıştır. Hep gök yüzünü tetkik etmuş, tıb bilgisinin en önemli elemanlarından biri astronomi olmuştur. Harplerin, felâketlerin, mağlûbiyetlerin, hastalıkların, kısırlıkların, sel baskınlıkları, yer sarsıntıları, yangınlar gibi âfetlerin sebebi ve çaresi hep gokte aranmıştır. Bu gün bu olayları tetkik ve tefsir için artık tavuk gibi gök yüzüne bakmıyoruz. Hekimlerin başından bir tuğ eksilmiştir. Astronomi başlı başına bir ilim olmuştur. Belki hâlâ artistler için poetik bir konudur. Çunkü Urania dokuz Muse yanı ilham perisinden biridir. Artık hekimlik Pasteur devrini de aşmıştır. Şimdi sonsuz ve büyük âlemi makrokozmos'u tetkik yerine mikropları, küçük kâinatı, mikrokozmos'u inceliyoruz, gözlerimizi teleskoptan mikroskopa çevirdik

Görülüyor ki hekimlikte ansiklopedik bilginin büyük önemi vardır. Tıb alanı dışında şöhret yapmış hekimleri saymağa kalksak büyük bir toplama varırız Bunlardan bazılarını hatırlayalım

Hemen bütün Yunan tabibleri filozofdular, bir kısmı şairdi, Empedocles gibi bazıları da müzisyendi. Tophail, tabiat karşısında insanı tasvir eden kitabıyle meşhurdu. Bu kitap Rousseau'nun Emile'ne benzer, Avenzoar, Ibni Sina'nın hocası idi. Şair, astronom ve seyyahtı Arnaud de Vuleneuve, 18 inci yüzyılda Sulfürik asid ve Klorıdık asidi keşfetti. Harunureşidin özel tabibliğini de yapan Jean Mesue' Receptuarium antidotaria adlı kitabıyle ortaçağın codex'ini vermiş oldu. Rönesansda Frecastor, şair ve astronomdu. Rablais, hekim olmaktan ziyade bir çok dil bilen bir botanisttı Galile, fizikçi, astronom, ve hekimdi. Harvey, botanist, kimyacı, anatomist ve tabibdi. Galvani, tabibdi, fakat elektrik bilgisinde eşsizdi. Yenner, ornitolojistti. Boissier de Sauvage, Mont Pellie'de tıb profesörlüğü yapıyordu. İpek böceklerinin yetiştirilmesi üzerine kitap yazdı. Vallisneri, tabib, botanist, entemolojistü. Littre, hekimdi, fakat 32 yıl çalışarak dictionnair de la langue française'i yazdı. Livingston butun merkezi Afrikayı, silâhsız olarak, yalnız mukaddes kitabıyle dolaşmış bir misyonerdi. Clemenceau, tabib ve diplomattı Struensee, 18 inci yüzyılda Danimarkada Başbakandı, Giyotinde can verdi

Hekimlerden büyük din adamları ve sanatkârlar da yetişmiştir. Stenon, tükruk bezesinin ağız işine açılan kanalını bulmuştu. Bu yola kendi adı verilmişti. Floransa'da papazken vefat etti' Claude Perrault, hekim olduğu halde Lourve müzesinin meşhur kolonlarını yapmıştı. Ruysdael, tababetten ziyade peyzaj ressamlığı ile meşhurdu. Goruluyor ki bir tabib kendi sahasında yetişirken hekim olmaktan başka şeyler olmak istidadını da kazanmaktadır Dumas Fils: "Istıdadlı adam kendi sanatından başkasını bilendir" diyor. Madame Bovary de Flauber'in tıb bilgisinin tesiri gayet aşikârdır. Sırası gelmişken eserlerinin bir çoğu dilimize merhum Abdullah Cevdet tarafından çevrilen Gustave le Bon'u da hatırlatalım. Bu adam uzun seyahatler yapmış, Hind ve Arap medeniyet ve eserlerini yerinde tetkik ederek, bu konular üzerinde çok değerli yazılar yazmıştır, Fotografçılık, binicilik, psikoloji, sos-

1937 de böbrek üstü bezelerinin en önemlisi olan desoxycortico sterone (Doca) nın bulunması, sürrenallerin an ve maden alış verişindeki tesirlerini aydınlatmağa kâfi gelmiyordu,. Çünkü sürrenal ekstreleri Doca'dan daha tesirli bulmuyordu. O halde sürrenal bezelerinde Doca'dan başka su ve maden metabolizmasına, daha yüksek tesiri olan bir hormonun mevcut olması gerekiyordu. Şimdi, yeni bulunan Aldosteron'un, su, maden aynı zamanda da karbonhidrat metabolizmasına Doca'dan 20 30 defa daha yüksek bir tesiri olduğu anlaşılmıştır. Bu hormonun henüz fizik, biyolojik, mikroşimik, spektrografik usullerle tetkikine devam edilmektedir Şimdiden klinğe tatbik edildiğini gösteren müşahedeler de yayınlanmaktadır. Bu yeni hormonun bütün özellikllerinin ortaya çıkması için daha uzun yıllara ihtiyaç varsa da, biyolojik bakımdan sürrenal hormonlarının en önemlilerinden biri olduğunda şüphe yoktur.

İlaçlar

Manyaklarda lithium

1950 de J.I. Cade, bu gibi durumlarda lithium tuzlularının tesirini gösterdi. Önceleri nikris ağrılarının giderilmesi için kullanılan bu maddenin ağrı dindirici ve uyuşturucu tesiri bilinmiyordu Bilhassa lithium bromure ile ri derecede dinlendirici (sedatif) ve uyku getirici (hipnotik) tesire malik tı. Başlangıçta bu ilâçtan günde üç defa ağızdan 1.30 gr. verilir. Hastalıkta iyilik görülünceye kadar bu miktara devam edilir. Bundan sonra miktar günde üç defa 0.65 gr.a indirilir. 8-15 gün kadar da bu doz üzerinden tedavi yapılır. Nihayet günde iki defa 0.65 gr. verilerek 8.15 gün devam edildikten sonra günde bir defa akşam yemeğinden sonra 0.65 gr. verilmek suretiyle ilâç devamlı olarak kullanılır. Bu surede mânı akseleri, uykusuzluk halleri, çırpınmalar tamamen geçer. İlâcın tesiri muvakkattır.

Kanser hücreleri için antibiyotikler

Mikroplara karşı penisillin, streptomisin, oreomisin, kloromisetin, ve benzerleri gibi küflerden elde edilen bir çok antibiyotikler bulunduktan sonra bazı yazarlar kanser hücresinin de bu şekilde bir antibiyotikle faaliyetten kalmasına imkân olup olmadığını araştırdılar. Eskidenberi bazı intanların kötü urların gelişmesini geciktirdiği biliniyordu. 1867 de Busch; sarkoma yakalanmış hastaları, onlara yılancık aşılamak suretiyle iyileştirmeğe uğraştı 1882 de Fehleisen ,insan kanserlerinde hemolitik streptokok aşılamak suretiyle şifa aradı. V. Castelli ve V. Gaggini de, 1947 de II sakkaromiçet susunun, Caspari'nın adenokarsinom hücreleri üzerindeki antagonizmini ve antibiyotik ve litik tesirini inceleyerek Oidium albicans susunun tümör hücrelerini tamamiyle lize uğrattığını gördüler. Bu olay degradatör fermentlerden veya savunma fermentlerinden ileri gelme değildir. Çünkü blastomiçetler bu fermentlerin iletıcısı değildirler. Acaba, blastomiçetlerin doğurduğu bu kanseroliz olayı; her tıp kötü tümör hücresi için spesifik dalga uzunluklarıyle ışın yayan fotobiyolojik hadiselerle mi meydana geliyor? Yoksa spesifik endoselluler fermantasyonlar mı bahis konusudur? Yahut bakteriyofaj, gibi bir virüs mi yanı sitofaj mı düşünmek lâzımdır?

Bütün bu sorulara cevap bulmağa çalışmak ve in vitro (tüp içinde) blastomiçetlerle temin edilen kanserolitik reaksiyonun tabiatını sertinleştirmeğe ve çözmeğe uğraşmak bilgilerimizin bu günkü durumuna göre erken bir istektir. İn corporo vivo (canlı vücudda) da kötu tümorlerin tam lizine bir sitofaj veya antibiyotikle erişmek bu gün için pek ihtimal içinde gözükmüyor. Eğer bir antibiyotiğin veya sitofajın faaliyeti sayesinde, şimdilik sebebi bilinmeyen bu hücre anarşisinin düzensiz ve mütecavız ilerleyişine bir fren veya bir mania konabilirse bu, olağanustü bir olay olacaktır. Şunu da unutmamalıdır ki lize uğramış hücrelerin artıklarının birdenbire hızlı bir şekilde emilmesi, organizmanın yaşayışını tehlikeye koyabilir. Bu bakımdan, mesele çok karışık bir durum göstermektedir, İn vitro liz ile in vivo liz arasında da buyuk bir aykırılık vardır: Birincisi, her zaman matematik düzenlere uydurulabilen, elle tutulur, isteğe göre ayarlanır, mekanik, fizik ve fiziko.şimik bir olaydır. İkincisi kendisini meydana getiren ve düzenleyen sebepleri bilmediğimiz son derecede agressif bir olaydan ibarettir. Görülüyor ki mesele henüz düğümlerini ve karanlık durumunu muhafaza etmektedir. Camdan canlıya geçiş çok zordur. Bir gün bu İstikamet teki araştırmaları kovalayan bilginlerin müsbet sonuçlara varacaklarına inanıyor ve güveniyoruz.

yoloji, madde ve kuvvet, radyoaktivite antropoloji, ve pedagojiyi ilgilendiren bir çok kitapları vardır. Hekim, etnolog, sosyolog, tarihçi, filozof, müzisyen, pedagog, psikolog bir kelime ile dâhi idi

Biz de de hekimlikde olduğu kadar ve bazan ondan da fazla başka bir sanat veya bilgi alınında şöhret kazanmış ve muvaffak olmuş adamlar vardır. İslâm medeniyetini kuran cedlerimiz de gaipte olduğu gibi felsefe, astronomi ve tababeti tepyekün mütalâa ederlerdi. Esasen filozof Alimi küldü. Bu tip Türk hekimlerinin başında, şarkta muallimi evvel sayılan Farabi'yi anmak lâzımdır. Hâkim ve filozoftu. Saman oğullan devrinde din felsefesini yaratmıştı. (Marifet faziletlerin başıdır) diyen Eflâtun mezhebindendi. Faziletlerin en üstununun ilim olduğuna inananlardandı. İsmail Saib udun mucidi olduğunu söyler. Yine, bizden olduğu için büyük gurur duyduğumuz İbni Sina da 11 inci yüzyılda yetişen büyük bir hekim ve filozoftur. Riyaziyeye ve astronomiye merak etmiş, vezirlik yapmıştır. Şiirler yazmış, buyuk bir lugat meydana getirmiştir. Şark felsefesine dair yazdığı eser bize kadar ulaşamamıştır. 119 eseri vardır. 202 cild tutar. 58 yaşında ölmuştür.

Filozof, âlim ve hâkim Türk tabiblerinden daha bir çoklarını saymak kabildir. Nizami aruzî, Semerkandil Necibeddin, Sebzevarli Fahreddin, Fürganlı Ebu İbrahim, Reyli Ebu Bekir Razi bunlar arasındadır Zamanımızda da bir kısmı hayatta olan ve tıb sahasının dışında yaptıkları yayınlarla ve eserlerle şöhret kazanan meslekdaşlarımız vardır Cenab Şahabeddin'i, Hüseyin Suad'i, Abdullah Cevdet'i, Rıza Tevfik'i, Emin Belig'i bu arada sayabilirsiniz. Meslekdaşlarımızdan bir çokları da siyaset alanında çalışmaktadırlar. Büyük Millet Meclisinde birçok hekim memleketin büyük davaları üzerinde rey ve söz sahibidir Valilik, belediye reisliği, vekillik yapan bir çok tabibler de herkesçe bilinmekte olduğundan adlarının sıralanmasından vaz geçiyorum.

Görülüyor ki sadece muayyen tek nik bilgileri öğrenmiş ve bunları her hastaya, onun özelliklerini kavramadan uydurmağa çalışan hekim, bir çok başka bilgilerle, yoğrulmamışsa hiçtir, Sadece apandisit veya fitik ameliyatı yapan yahut da sıtma ve zatürre tedavi eden hekim gözlerini ve beynini hayatın obür olaylarına kapamışsa, sarayının ötesinde başka bir âlem olduğundan haberi olmayan şehzadenin durumundadır Bir hekimin en büyük üstünlüğü hastasının ruh âlemini, iç durumunu kavramasındadır. Bunu da ancak hekimlik bilgisi yanında paramedikal bilgilerle temin edebilir. Hekim günluk hayatının her safhasında sanatı, ilmi, yaşayışı ayrı bir takım adamlarla temas halindedir Bunların h e p s i n i tatmin edebilmek, onlarla hemhal olabilmek, onların ruh alanlarına hâkim olabilmek ve nihayet onları tesir altına alabilmek için; çeşitli sanatlar ve bilgilerlerde kısmen söz sahibi olabilmesi gerekmektedir. Bir hekimin muvaffakiyeti, yalnız deve dikeni gibi kupkuru bir bilgiye sahip olmakla temin edilemez, Her insanı başka bir varlık karakterize eden özellikleri sezmekteki mahareti ile ölçülür

ASKERLİK SAHASINDA

Rusya

Baltıkta olanlar

Rusya Baltıktakı Rügen adasiyle kutup adalarından Novaya Zemlya adasında hava üsleri inşa etmektedir. Bu hava üsleri Sovyet çevresindekı Üsler çemberını takviye edecektir. Hususiyle Rugen hava üssü bu çemberın en kuvvetlı noktalarından bırı olacak tır. Bu üste gudumlu mermı atış merkezlerı, av, bomba tayyare meydanları ve radar tesisleri vardır.

Atom tayyareleri

İlyushin . 38 adı verilen yeni bir bomba tayyaresi yapılmıştır. Bu tayyare Amerıkaya atom bombası atabilecek kudrette olup Amerıkan B 52 — B.47 tayyareleri arasında bir tıptır

Amerıkaya kadar sefer yapabılecek dıger bir bomba tayyaresı de TUG-75 tayyaresıdır. Her ıkı tayyarede de dörder (Turboprop) motor vardır TUG 75 tayyarelerının menzılleri 7650 mıl ve süratleri de saatte 415 mıl olarak tahmin edılıyor.

İngiltere

Yeni bir tank

Tankların tekâmülü için de harp sanayi her memlekette çalışmaktadır. Ateş kudreti, hareket kabılıyetı, korunma derecesi balonundan ıkıncı dünya harbının tanklarına gôre bugun hayli ilerlemeler yapılmıştır.

İngılızlerin son model tanklarından bırısı Caernarvon tankıdır Tecrübe ıçın yapılmış olan model resımde görülüyor.

Bu ağır tank, halen dünyanın en kudretli tankı sayılmaktadır. İngılızlerın Centurıon tanklarından motor kuvveti ve zırhı bakımından daha ilerıdedir Bununla beraber o tankların yerını tutmak ıçın değil onları ıkmal etmek ıçın düşünülmuştür.

Tankçılıkta ilk hamleyi yapmış olan İngılızlerın bu sılâhı ıkı dünya harbı arasında haylı ıhmal etmeleri büyük hata olmuştu. Balen yapılan çalışmalar İngılızlerın bu sılâha lüzumu kadar ehemmıyet verdıklerını gostermektedır

Arjantin

Roket yapıldı

Arjantında hava muharebelerı ıçın roket yapılmasında muvaffakıyetlı çalışmalar vardır. Hava teknık enstitüsü A3F adlı roketlerı tecrübeye koymuştur. IA24 Calquın tayyaresıyle yapılan bu tecrubeler hava muharebelerında yenı teorılerın denenmesi demek olduğundan alâka ile takıp olunuyor.

Bir suistimalin manası

Seyfi KURTBEK

Tarihimizde çok mühim yer tutan ve mukadderatımızın seyrinde en çok rol oynamış bulunan sosyolojık hâdıselerin başında şüphesiz suıstımal gelir. İmparatorluk tarıhı, kuruluştan sonraki kısa zaman müstesna, suıstımalın çeşıtleri, derece ve şumulü bakımından aşırı derecede yuklüdür. Bütün devlet bünyesını sarmış olan bu hastalıktan kurtulmak ıçın zaman zaman büyük devlet adamları teşebbüslerde bulunmuşlar, muvakkat ıyileşmeler ve duzelmeler elde etmışler, fakat âfetin olanca şıddetiyle devamına ve tahrıbatına katı surette mânı olamamışlardır. Son olarak, önce Tanzimatçılar, sonra da Cumhurıyetçiler bu âfet ile mücadele etmışlerdir. Fakat bütün bu teşebbüslerın muvaffakiyet derecesini bugun yaşayan nesiller elbette ölçebilecek durumdadırlar

Suıstımal hiçbir mıllet bünyesınden eksik olamaz; bunun ıçındır kı bu hastalığın bızım memleketi mızden kaldırılacağını hıçbır zaman düşünmedik. Asıl lâzım olan, ve şuphesiz mümkün bulunan şudur kı suıstımal, tahammülü kabil asgarî bır dereceye indırılebılır.

Osmanlılar bu mücadelede muvaffak olamadılar. Cumhurıyet devrınde de büyük ölçüde suıstımaller meydana çıkmıştır; meydana çıkmayanlar hakkında da mıllette verleşmış umumi bır kanaat yaşamaktadır. Devlet faalıyetlerınde suıstımaller, sektörlerın bütçeleriyle mütenasıp büyüklükte olurlar Bir teşekkül ve ıdarenın para sarfiyatı ne kadar çok olursa suıstımal ımkânı o kadar genış olur; şüphesiz bu ımkânların gerçekleşme derecesi de teşkılâtın kudret ve selâbetını ve Onun üstündekı yüksek murakabe cıhazlarının işleyış derecesiyle mütenasıptir. İşte mıllî müdafaa sahasında meydana çıkarılmış olan suıstımallerin büyük ölçüde oluşu sebepleri bunlardır. Mıllî müdafaa, umum bütçenin yarısından çok bir mıktarla üçte bırı arasında değişen muazzam bır para yekûnunu sarfeden bir müessesedır. Bu kadar büyük bır bütçeye malık müessesenın ıdare organızasyonu ve murakabe cıhazının o nısbette çok kuvvetlı olması lâzımdır

Deniz yollamasında meydana çıkanlan suıstımalde, sanık ve mahkûmların mıktar ve hüvıyetleri, mahkemenın tesbıt ettığı tazmınat mıktarlarının azametı çok düşündurücüdür. On mılyon fazla olan bu tazmınat suç ışlendığı zamanın rayıcıne göre ise bugun ıçın yüz mılyondan fazla bır yekûn tutar

Bu suıstımalın meydana çıkarılması elbette İyi bir başarıdır. Fakat böyle muazzam bır soygunculuk çetesının kurulmasına ımkân bırakmamak elbette daha buyük bir başarıdır ve asıl matlup olan da budur Bır sürü bedbahtın felâketıne, mılletin ve hususıyle mıllet müdafaasının bu kadar büyük zararlarına sebep olduktan sonra âfet hükmünü ıcra etmış demektir.

Bahrıyemız ayrı vekâlet halınde ıken bizzat vekılın de suçlu olduğu büyük bir suıstımal meydana çıkarılmıştı. Demek oluyor kı o zamandan sonra yıne tekrar bır kanserın teşekkulune meydan ve ımkân verılmıstır

Mıllet malını çalmak hırsızlığın ve ahlâksızlığın en büyüğüdür; fakat mılletın müdafaasından çalmak vatana hıyanet etmektır de. Bu suçlar tahakkuk etmış ise, bız bu cezaları pek hafif buluruz. Mıllî mudafaadan bir kuruş çalan ile bır duşman casus ve sabotajcısı arasında hıç bır fark yoktur.

Suıstımal hastalığı ile amansız bır mücadele yapmak mecburıyetindeyız Şuna kani olmalıyız kı Osmanlı devrının en meşum mıraslarından bırısı olan suıstımalın kökleri derındır. Ancak uzun zaman şıddetlı, devamlı ve azımlı bır mücadele ile bu kokler kazınabılır Mucadele iyi organize edilmelıdir. Sadece ceza ve şıddet bu hastalığı kaldıramaz Suıstımalın yanı başında ve onunla muvazı olan bır hastalık daha vardır kı o da ısraftır Çok zaman bunlar bırbırıne de karışırlar. Suıstımal ve ısrafın temızlenmesi ıçın bırıncı şart ıdare ve organızasyonlarını çok sağlam bir şekılde organize etmektır. Bır çok mühim müessese ve teşkılâtlarımızın radıkal bır reforma ihtıyacı olduğu herkeşçe bılınen bir hakıkattır. Suıstımallar ise bu hakikatın ara sıra çalan alarm canlandır. Mıllî müdafaa teşkılâtı içındekı bu son büyük suıstımalın asıl mânası budur

Norveç

Kış manevraları

Norveçte, Oslo cenubi şarkısinde Ostfold mıntıkasında büyük kış manevraları yapılmıştır. Ordu hava kuvvetleriyle mıllî muhafızların ıştırak ettığı bu manevrada, kış şartları altında muhtelif kuvvetlerın ışbirlığı tecrübe edılmıştır Yenı asker, tayınları, ve

teçhizat da bu manevralarda denemeye konulmuştur

Almanya

Yeni bir ordu

Fransızlar Avrupa müdafaa topluluğu anlaşmasını ister tasdik etsinler, ister reddetsinler Alman ordusunun tekrar kurulacağı artık tamamiyle kat'ileşmiş sayılabilir. Şimdiden başka isim altında Ordu Vekâleti bile mevcuttur. Bu «golge vekâlet» Blank idaresindedir

Yeni Alman ordusunun kuvvet ve teşkilâtı hakkındaki tahminler şöyledir

Ordu 400 000 kışılık olacaktır Bundan, altı piyade ve dört zırhlı turnen teşkil edilecektir Piyade tümenleri on üçer bin, zırhlı tümenler 12 700 mevcutlu olacaklardır

Ordu kadrosu 60 general, 300 albay ve 20 bin subaydan ibaret olacaktır

Hava kuvveti 80 bin kışılık olup 1 400 tayyarelik bir kuvvet teşkil edecektir Bu kuvvet, on taktik bombardıman, beş av ve beş nakliye, keşif ve irtibat tayyare alayından kurulacaktır

Deniz kuvveti 20 000 kişilik olacak ve 1 500 tondan aşağı gemilerden teşkil edilecektir Deniz kuvvetlerinde denizaltı gemileri bulunmiyacaktır

Blank yeni Alman ordusunun eski Prusya gelenekleriyle alâkası olmıyacağını ve Amerikan modeli üzerine teşkil edileceğini ifade etmiştir. Bununla beraber, gayet derin kökleri olan Alman ordu geleneklerinin yeni ordu da devam ve inkişaf edeceğini kabul etmek makul olur Bir defa ordu resmen kurulduktan sonra, şimdilik Alman ve dünya efkârını tatmin için ortaya sürulen fikirler ve alman tedbirlerin ne derece tesirleri olacağı kestirilemez Ordunun istikbali onun yüksek idaresinin kuruluş ve inkişafına bağlıdır Eski genel kurmayın tekrar vücut bulmıyacağı hakkındaki haberleri de ihtiyatla telâkki etmek lazımdır. Genel kurmayı Hitler kâfi derecede tahrip etmişti, sonradan da müttefikler tamamiyle imha ettiler Bununla beraber, manevi bir varlık ve çok kuvvetli bir gelenek olarak Alman erkânı harbiyesi mevcuttur ve onun bir zaman sonra tamamiyle tekrar vücut bulacağına intizar edilmelidir Avrupanın müdafaasında esaslı rol alacak olan Alman ordusunun kendisine düşen vazifelere iyi hazırlanması ve muvaffak olması için de erkânı harbiyesinin iyi kurulması birinci şarttır.

Fransa

1954 müdafaa bütçesi

Fransa müdafaa bütçesi geçen yıla nisbetle 123 milyarlık bir azalma göstermektedir

Personel masraflarında artış (% 39 dan % 41).

İmalâtta da azalma vardır. (% 32 den % 30 a

Bütçede harp kuvvetlerine ayrılan tahsisat miktarlarına göre kuvvet miktarları şöyle olacaktır

Kara ordusu mevcudu 413 000 (420 bin idi)

Bahriye 71 000 (68 bin idi)

Hava 133 000 (118 bin idi)

Hava kuvvetlerinin 1955 sonunda bin tayyare (55 eskadron olması plânlaşmıştır 1954 sonunda 38 eskadron tahakkuk ettirilecektir

1954 bütçesinde kara kuvvetleri zırhlı birliklere daha çok ehemmiyet verecektir. On üç tonluk AMX tanklariyle Panhard keşif tankları, küçük tırtıllı vasıtalar topçu malzemesi bu yılın bütçesinde mühim yer almışlardır

Bahriyeye bu yıl 58 milyar frank sarfederek şu inşa programını tahakkuk ettirecektir

1 tayyare gemisi (22 bin tonluk)

3 refakat gemisi

4 denizaltı gemisi.

Hindicini ordusu : 1954 bütçesinde bu ordu için 242 milyar ayrılacaktır Geçen sene bu miktar 290 milyardı, (Bazı masraflar diğer vekâletlere devredilmiştir) Hindicini millî ordusu teşekkül etmekte olduğundan Fransız ordusu mevcudu 180 binden 185 bine indirilecektir

Deniz Kuvvetleri

Fransız donanmasının ihtiyacı 450 000 ton olarak tesbit edilmiştir Bunların 450 000 tonu muharebe gemisi, 20 bini çıkarma vasıtaları ve 70 bini de yardımcı gemilerdir. Bu tonaja 1970 de varılacaktır. Her yıl bütçesinden ayrılacak askarî 30 000 tonluk bir tranş ile bu programın tahakkuk ettirilmesine çalışılacaktır.

Bu yılın tranşına biner tonluk üç refakat gemisi alınmıştır. Deniz nakliyatının denizaltı gemilerine karşı müdafaası için çok miktarda refakat gemisine ihtiyaç vardır, şimdiden bunların miktarı 40 olarak düşünülmüştür Bu yıl üç gemi yapılacaktır

1955, 1956 yıllarının tranşlarında birer kruvazör (hava müdafaası için) ve dörder denizaltı avcısı bulunması kararlaştırılmıştır 1960 da Bahriye Vekilinin 1954 martında Mecliste verdiği izahata göre, Fransız filosu 1960 da hedeflerinin üçte ikisine erişmiş olacaktır

Fakat o zaman dahi donanmanın yekûn tonajı bugünkü miktarı geçmiş olmıyacaktır, çünkü birçok eski gemiler de bu arada hizmetten çıkmış olacaktır Yalnız o zaman donanma daha yeknesak ve modern tiplerden teşekkül etmiş olacaktır

Donanmanın hava kuvveti 1 ocak 1955 de 951 tayyare olacaktır ki bunun 442 si muharebe tayyaresidir Sene sonunda bu miktar 880 ne çıkarılacaktır Asıl program bu miktarı 1000 tayyare olarak tesbit etmişti Bütçe imkansızlığı bunu azaltmıştır

Fransa eski gemilerden kurtulup, yeni ve modern bir donanmayı tesis ettikten sonra, adette fazlalaşmayı temin etmeğe çalışacaktır

Fransız donanmasının istikbalde Avrupa için bir kuvvet teşkil edeceği tabudur

Avrupa Birliğinin tahakkukunda, Fransa donanmasına ihtiyaç vardır, modern gemilerin lüzumu göz önünde tutulursa, dost cepheye Fransanın bu unsurlarla iştirakı memnuniyet uyandıracaktır

Gaziler Koreden dondü
Çok şükür, yurdumdayım

SANAT DÜNYASINDA

Edebiyat

Colette öldü

Dünyanın, en kıymetli olmasa bile, muhakkak ki en tanınmış romancılarından Colette öldü. Bütün Fransa ve dünyanın bütün edebiyat mahfilleri bundan bahsetmektedir. Belki de kadın edebiyatçılar artık gittikçe nadir hale geldiğinden, üstellik Colette kendisinden bahsettirmesini bildiğinden pek çok romanın bu meşhur müellifi Parisle, Palais Royal'deki evinde uzun hayatına gözlerini kaparken gene bir hâdiseye sebebiyet vermiş, kilise kadına dinî merasim yapmayı reddetmiştir. Bildirildiğine göre buna sebep, Colette'in hususî hayatıdır. Hakikaten Colette zevkleri değişik bir kadındı.

Muharririn sadece adı bile, kendisinin orijinalliğine delil teşkil edebilir: Sidonie Gabrielle Claudine Colette Gauthier — Villars de Jouvenel Goudeket! fakat dünya onu Colette diye biliyordu, kitapları muhtelif dillere çevriliyor, eserlerinden piyesler, filmler yapılıyor, bunlar Montmartre'dan Broadway'e dünyanın her tarafında oynanıyordu. Ölümünün yarattığı son hadise, elbette ki onun zaten yaygın şöhretine bir katre daha ilâve edecektir.

Colette

Ölümü de hâdise oldu

Colette'in bir resmini, ilk olarak 2. dünya davasının başladığı günlerde, bir Plansız dergisinde gümüş olduğunu hatırlarım. Savaşın başladığı günlerde diyorum, resmin bulunduğu sayfanın arkasında Fransız askerlerinin cephede alınmış bir resmi vardı. Yazı da bu askerlerin Almanyayı yeneceklerini söylüyordu.

Gözlerinin niçin kara kara olduğunu sordum. Sürme dediler. Saçları, arkadan gelen ışığın içinde kocaman bir yığındı. Taramaz mı saçlarını, dediğimi hatırlıyorum.

Sonra daha başka resimlerini gördüm. Saçları hep o taranmamış yığın, gözleri sürmeler içinde. Fakat kimi zaman erkek kıyafetinde, kimi zaman çıplak, kimi zaman da kötürüm olduktan sonra yaptırmış olduğu o yarı yatak, yarı kanape koltuğunda, mavi abajurlu lâmbasının altında.

İlk eserlerine kocasının sahip çıktığını, ancak bu kocanın diktatörlüğünden kurtulduktan sonra, kendi eserlerini kendi imzasıyla bastırabildiğini öğrendim. 19 ncu yüzyılın son, 20. yüzyılın ilk yıllarında, erkek gibi yaşamış olması, dedikodular, yermeler... Bir Colette vardı ama, bütün bunlardan sıyrılan, eserleri sevilen, büyük bir önem verilerek incelenen bir Colette vardı.

Kötürümdü artık. Ama yenilmemişti. Yazıyordu. Dahası var, toplantılara o halıne bakmadan, arada bir de olsa katılıyordu.

Kedileri çok seviyordu. Kitaplar yazmıştı onlar için. Tadına doyulmaz, okunup bitirildikçe yeniden okunmak istenilen kitaplar. Kedileri seven bir insan, sevilecek bir insandır.

Öteki kitapları, öyle ağır yapılı, koca koca kitaplar değildi. İçinde, garip bir aşk yahut aşksızlık havasında, bir duygu dünyasında, vücut sıcaklığıyla ısınan, yaşayan insanlar vardı. Kadınlar, çocuklarından yaşlılıklarına değin en acık, en gerçek duyguları ile anlatılıyordu. Genç insan, bir hayvan yavrusuydu Colette için: Nazlı, iştahlı, çevik, yumuşak, sokulgan, sıkıntılı, mırıldanacak oynışılacak bir yaratık. Claudine Gigi, Cheri, hep öyledir. Yaşlanmak ama, Colette'in tragedyası oluyordu. Aşkın dengesi o zaman bozulur çünkü. Ölüme öldürmeye kadar gıdılır...

Colette, 1873 de doğduğuna göre, 81 yaşında öldü. Sevgi, saygı görerek. Yaşlanmak kendisine, yarattığı kışilere ettiğini etmedi. Belki de, gençliği sevmiş olduğu kadar, yaşlılığı da sevmesini bilmiş olduğu için. B.K

Resim

Dünya çocuklarının sergisi

Dört sergi, dünyayı dolaşmış bulunuyor. Dört sergi ki eser teshir eden ressamlar hep aynı mevzuu, hattâ aynı şekilde işlemiş, bazan aynı renkleri kullanmıştır. Halbuki ressamların yaşadıkları topraklar arasında binlerce kilometrelik mesafeler vardır. Buna mukabil bir de müşterek şey mevcuttur: yaş. Tablolar 45 millete mensup çocuklara aittir.

Teşebbüs Danimarkadaki «Çocuk Esirgeme Kurumu»ndan gelmiştir. Bu teşebbüs şudur: dünya çocukları arasında bir resim müsabakası açmak! Yeryüzünün her tarafındaki küçük mekteplıler seçilmiş masalları resimlesinler; sonra, her memleket kendi çocuklarının en güzel yüz tablosunu seçsin ve bunları Kopenhaga göndersin. Orada milletlerarası bir sergi açılsın ve tablolar teşhir edilsin, toplanacak hasılat da Beynelmilel «Çocukları himaye Teşkilâtı»nın emrine verilsin.

Teşebbüs büyük alâka uyandırmıştır. Danimarka Çocuk Esirgeme Kurumu, Andersen'in masallarının ele alınmasını istemiş ve hakikaten Andersen'in masalları aşağı yukarı 40 kadar dile çevrilmiş bulunduğundan teklif kabul olunmuştur. Bunun üzerine, Türkiye dahil, tam 45 memlekette çocuklar kalemlerini, fırçalarını yoklamıştır ve harekete geçmişlerdir.

Sergi Kopenhagda açılmış ve umulduğundan da fazla alâka toplamıştır. Milletler oraya gönderdikleri resimleri bulmakta pek müşkülâta uğramamışlardır, zira ıştırak hakikaten çok ol-

muştur Meselâ İtalyada 200 bin, Japonyada 80 bin, Danimarkada 50 bin çocuk jüriye eser göndermiştir, Tahmin olunduğuna göre müsabakaya katılan çocukların sayısı milyondan aşağı değildir

Kopenhagda teşhir olunan tablolar dört grupa ayrılmış ve dünyanın dört tarafına gönderilmiştir, İşte, yeryüzü nü dolaşan dört sergi budur

Tabloları tetkik edenler çok alâka uyandırıcı müşahedelerde bulunmuşlardır Bunların başında çocukların eserlerinin milliyetlerine göre değil yaşlarına göre tasnife daha uygun oldukları görülmektedir Hakikaten biri 12, diğeri 6 yaşındaki aynı millete mensup iki çocuğun resimleri arasındaki müşahebet, ikisi de 12 veya ikisi de 6 yaşında, fakat milliyetleri ayrı iki çocuğun resimleri arasındaki müşahebet kadar değildir. Meselâ görülmüştur ki Maltalı 6 yaşındaki Theresanın yaptığı resim gene 6 yaşındaki Fransız Jacquelıne'in yaptığı resmini hemen hemen eşidir. Aynı yaştaki çocuklar, dünyanın neresinde yaşarlarsa yaşasınlar, bir takım hâdiseleri aynı şekilde tasvir etmişler, motiflerine varıncaya kadar aynı renk ve çizgileri kullanmışlardır. Değişen yalnız «mahal» ler olmuştur, İsviçreli bir çocuk «Deniz Kızı» nı bir golün kenarına oturtmuştur. Göl, küçük İsviçrelinin gördüğü, bildiği en büyük su parçasıdır Bir New Yorklu da koy evlerini beş katlı yapmıştır Gök tırmalayıcılara alışmış olan New . Yorklu için beş katlı ev, elbette ki köy evidir

Başka bir müşahede, en küçüklerin resimlerinin sadece iki buutlu olduğudur: en ve boy Derinlik yoktur Bunlara gore resim, konuşmak gibi bir ifade tarzıdır Meselâ işte bir ev, işte bir ağaç. Hapsi, bu. Eşyalar seri halindedir, bu bakımdan resimler hiyeroglif gibi okunabilmektedir Çocuk biraz buyüdükten sonra perspektifi keşfetmektedir. Ancak bu perspektif de, biz büyüklerin bildiğimiz perspektif değildir Yani çizgiler fotoğrafta olduğu gibi objektife en uzak noktada birleşmektedir, Çocuk, bunun aksini kullanmaktadır Meselâ bir kutunun iki tarafını ayrı boyda göstermektedir, fakat ona göre uzun olan arka taraftır, ön değil Şahıslar geri plâna gittikçe irileşmektedirler. Perspektifin çizgileri resmin içinde değil, dışında birleşmektedir Aynı tarzı iptidaî kavimlerin resimlerinde görmek kabildir. Çocuk bunu müteakip fotoğraf perspektifine geçebilmektedir ki bu da ya adığı resim bilgisinin, ya da büyüklerin eserlerine alışmış olmasının neticesidir Bu istihale, milletleri ne olursa olsun her çocuk için vardır

13e alınan mevzulara gelince, görülmüştür ki erkek çocuklar dramatik sahneleri tercih etmektedirler. Şiddetli hareketleri sevmektedirler Masalların

İnsan

Elbette senden güzel olacaktı
çizdiğin resim
yaptığın heykel
senden büyük olacaktı
senden yakışıklı

Elbette senden doğru söyliyecekti
yazdığın şiir

Elbette senden çok duyacaktı
söylediğin türkü

Sen olduğundan büyüksün
Sen olduğundan iyisin
Sen olduğundan güzel

Bülent ECEVİT

o taraflarını tercih etmekte, üst tarafına pek aldırmamaktadırlar Meselâ kahraman Kurşun Asker, kâğıttan kayığı üstünde muazzam bir balığın ağzından girerken kulaklarında sesler uğuldar ya, işte o sahne pek çok erkek çocuk tarafından tasvir edilmiştir Kızlara gelince, onlar hissi ve dokunaklı sahneleri ele almışlardır En fazla sevdikleri şahıs, Deniz Kızıdır. Onun bedbaht hayatı pek çoğuna mevzu olmuştur Zaten küçük kızların, kendilerinde de birer Deniz kızı tevehhüm ettikleri resimlerden anlaşılmaktadır

Şimdi, aziz okuyucular, size bir itirafta bulunmak zamanı gelmiştir Bu, ne hoş bir yazı, ne alâka çekici müşahedelerdir değil mi? Okuduğumuz zaman, bir noktasına gelinceye kadar biz de sizin gibi düşündük. Fakat, yazının bir yerinde bakınız ne deniliyordu

«Bir nokta hemen dikkati çekiyor Çocuk ne kadar ufaksa, teksif kabiliyeti o kadar büyük oluyor. Dosdoğru hedefe gidiyor ve tasvir etmek istediğini teferruata, mevzua yabancı noktalara kaçmadan düpedüz ifade ediyor Bir ufak Türk çocuğu Çakmak masalının Asker ile Buyücü arasında yer altındaki bir odada geçen sahnesini canlandırmak istemiştir Asker feslidir. Büyücü ise müslüman kadınların ananevi peçesini taşımaktadır Zira bu elemanlar, çocuğun gündelik hayatının elemanlarıdır Peki, sahnenin yer altında geçtiğini nasıl anlatmalı? Çocuk

Andersen'in deniz kızları
Acaba bu sahih mi?

cuk, üst tarafa bir köy resmetmiştir, Bu da tabii, bir Türk köyüdür...»

O zaman, zevkle okduğumuz yazının nasıl bir palavra olduğunu anladık ve ne yalan söyleyelim, üzüldük. Zira verilen malûmatı hakikî zannetmiş ve alâkalanmıştık. Müsabaka sahiden yapılmıştır, 45 millete mensup çocuk ta gırmıştır, Kopenhag'da sergi de açıl mıştır Ama, mütalea ve müşahedeler, anlaşılan, masa başında uydurulmuştur

Şimdi daha garibını haber verelim: Bu yazı, fiyle gelişi güzel bir mecmu ada neşredilmemiştir Mecmuanın adı «Revue Danoise — Danimarka mecmuası» dır ve bizzat Danimarka Ha riciye Vekâleti tarafından neşredilmek te, gazetelere «Danimarka elçisinin saygılarıyle» başlığı altında gönderilmektedir Gayesi, Danimarkayı yabancılara tanıtmaktır. Yukarıya aldığımız yazı mecmuanın 6 numarayı taşıyan ağustos nüshasında çıkmıştır.

Danimarkalı dostlarımız, uydurun, uydurun ama, biraz usturuplu uydu run.. Şu, askeri başında fesle çizen Türk çocuğunun resmini bele bize gön dersenize bakalım, dediğiniz sabı mı, değil mı?

Dünyadan Haberler

Berlin tiyatrosu Pariste

Paris — Batı Berlindeki Schiller ve Schlosspark tiyatroları mensuplarının beraberce Pariste temsil ettik leri, Franz Kafka'nın "Şato" isimli romanından alınmış olan piyes büyük bir muvaffakiyet kazanmıştır. Berlinli sa natkârlar, bu vesile ile de Pariste ter tip edilen milletlerarası dramatik sanat festivalıne de katılmış bulunmaktaydılar. Bu festivale Belçika, Danı marka, İngiltere, İrlanda, İsrael, İtalya, Norveç, Polonya ve Yugoslavya ıştırak etmekteydiler. Franz Kafka'nın bu tanınmış eseri, Paristeki Sarah Bernhardt tiyatrosunda Almanca olarak oynanmıştır. Piyes halıne getirilmiş bulunan "Şato" nun Berlindeki ilk temsili de münekkitler tarafından çok beğenilmişti.

Nurenberg kültür mükâfatı

Nurenberg — Nurenberg şehrinin 1954 yılı sanat mukâfatı bu defa bestekâr Prof. Hans Gebhard'a, heykeltraş Karl Hemmeter'e ve muharrir Her manın Kesten'e verilmiştir.

Kopernikus'un Almanlığı meselesi

Göttingen : Göttingen şehrinde tertip edilen "Doğudaki Alman Yurdu" ısımli sergide büyük astronom Nikolaus Koprenicus'un Almanca yazdığı mektuplar da teşhir edilmektedir. 1953 de yeniden açılan "Devlet arşivi daire si" nın direktörü olan Dr. Forstreut her, bu mevzuda yaptığı bir konuşmada, Koprenikus'un bütun hayatı bo-

OPERA ALBÜMÜ

SİHİRLİ FLÜT

Eser : *Opera 2 perde, 13 tablo, Metin; Emanuel Schikaneder. Müzik W. A. Mozart. İlk defa 30 Eylül 1791 de Viyanada oynandı.*

Şahıslar : *Sarastro (Bas). Tamino (Tenor). Gece Kraliçesi (Koloratur soprano) Pamina, gece kraliçesinin kızı (Soprano). Papageno (Bariton). Papagena (Subret). Zırhlı iki insan (Tenor ve bariton). Monostatos, bir zenci (Tenor). Hatip (yalnız konuşur), ıkı rahip (tenor ve bas). Gece kraliçesinin üç nedimesi (sop rano ve alto). Üç çocuk (ayni şekilde)*

Mahal *Doğuda bir ülke. Zaman, efsaneler devri Kuvvetli bir koro. Küçük orkestra (33 enstrüman). Eserin devamı 3 saat*

MEVZU

Birinci perde, ikinci tablo

Vahşi bir kayalık. Tehlikeli bir yılan tarafından takip edilen Prens Tamino kaçar ve haykırarak bayılır Gece kralıçesının üç nedimesi yılanı öldürürler ve bu yakışıklı genci hayranlıkla seyrederler. Tamino kendine geldığı zaman yanında kuş adam Papageno'yu görür. Papageno, yılanı kendısının öldürdüğünü soyler. İkısı arkadaş olurlar. Prens Tamino, Sarastro'nun mabedında mahpus olan sevgilisi Pamına'yı kurtarmak iste mektedır. Pamına aynı zamanda fena kalplı gece kralıçesının kızıdır. Nedımeler prense sıhırlı bir flût ve rirler, bu flutle sevgilisine, kendısinin yaklıştığını haber verecektır Kuş adam da elıne zıllı oyuncağını alır, üç çocuk bunlara yol gösterir.

İkinci tablo

Sarastro'nun sarayında bır oda. Kaçmak ısteyen Pamina. zenci Monostatos tarafından tekrar yakalanmıştır. 6u sırada odaya gizlice gi ren Papageno, genç kıza pres tara fından kurtarılacağını soyler.

Üçüncü tablo

Hıkmet mabedının önundekı ko ruluk. Bir rahıp, Tamino'ya, Sarastro'nun fena bır insan olmadığını sırf ıyılığı ıçın Pamınayı mabedde alıkoyduğunu, ve ımtıhanı muvâf fakıyetle verdıği takdırde genç kızla bırleşeceğını anlatır.

İkinci perde, dorduncu tablo

Hurma ormanı. Sarastro, Pamı na ile Prens Tamino'nun hakıkî surötte birbırlerine kavuşmaları ıçın, ımtıhanları başarı ile vermeleri lâzım geldığını rahıplere bıldırır.

Beşinci tablo

Gece Mabedın önündeki avlu. Tamino ile Papageno rahıplerle, ımtıhon hakkında konuşurlar. Jç nedı me, cevapları Tamino nun kulağına fısıldarlar.

Altıncı tablo

Gece. Pamına uyur. Yanında zenci Monostatos beklemektedır Bırden gece kralıçesı gelıp kızını öldürmek ıster Sarastro ıse kızı kurta rır

Yedinci tablo

Mabedın önündeki genış hol. İkı rahip Tamino ile Papageno'yu ımtı han etmektedır. Tamino suallere doğru cevap verir, fakat Papagone o arada yanına yaklaşan ıhtıyar bır kadınla münakaşaya tutulur, tabıı ımtıhanı kazanamaz.

Sekizinci tablo

Ehramların eteğında. Rahıpler İsis ve Osıris'e şarkı söylerler. Tamino ımtıhanını muvaffakıyetle vermıştır. Papageno ıse mahzun bır halde durmaktadır Bu sırada, kendısını evvelce rahatsız eden ıhtıyar kadının değışerek genç ve güzel bır kız olduğunu fark eder, bu Papagena'dır.

Dokuzuncu tablo

Bır bahçe. Bedbaht Pamına kendını öldürmek ıster. Bu sırada ya nına gelen üç çocuk, Prensın ımtıhanı kazandığını ve onu çok sevdığını söylerler

Onunca tablo

Sellaların ve yanar dağın arasındaki son ımtıhan mahallı Tamino zırhlı iki adamın arasında buraya ge lır. Buradan güneş mabedine gırıp sevgılısıne kavuşacaktır.

Onbirinci tablo

Evvelkı bahçe. Papageno ımtıhanda muvaffak olamadığı ıçın üzgündür Fakat üç çocuk bu sefer ona yardım ederler ve kuş adam da ım tihanda kazanır ve sevgılısı Papagena ile bırleşır

Onikinci tablo

Gece kralıçesi ve zencı Monostatos mabede gırerek yıne etrafa kötülük yapmak ısteyınce, gök gürler, güneş doğar ve bunlar kaçmak zorunda kalırlar

Onucuncü tablo

Sarastro'nun Güneş mabedı. Sarastro, mabede gelen Prens Tamino ile arkadaşını muhabbetle selâmlar. İkı sevgılı bırbırıne kavuşmuştur. Koro dostluk ve aşk şarkısını söyler.

yunca tek bir kelime Polonyaca kullanmadığını ve bütün yazılarını Almanca veyahut lâtince olarak yazdığını söylemiş ve bundan da Kopernikusun Polonyalı değil Alman olduğu manasının çıkarılacağım izah etmiştir

"Kırmızı ve Siyah" romanı

Paris — Stendhal'ın meşhur eseri "Kırmızı ve Siyah" filme alınmaya başlanmıştır. Baş rollerde Gerard Philipe ile Antonella Lualdi oynamaktadırlar.

"Capri mektupları"

Roma — Daha önceleri "Napoli altını'.' ismli romanı ile şöhret kazanmış olan İtalyan romancısı Mario Soldati'ye bu defa yazmış, olduğu "Capri mektupları" adındaki romanından dolayı bir milyon lir etlik büyük edebiyat mükâfatı verilmiştir.

Toti dal Monte beyaz perdede

Roma — Dünyaca meşhur koloratursporano Toti dal Monte bu defa "Ana Istırabı" isimli filmde başrolü oynayacaktır. Toti dal Monte bundan dört yıl önce opera sahnesinden ayrılmış bulunmaktaydı.

Olimpiyat marşı

Paris Olimpiyad komitesi, yeni bir olimpiyad marşının bestelenmesi için yeryuzundeki bütün bestekârlar arasında bir müsabaka açmıştır.

Alman operası Rio'da

Düsseldorf — Berlin, Munih, Stuttgart, Franfurt, Düsseldorf, Wiesbaden, Karlsruhe ve Bremen operalarından seçilmiş bir grup, Brezilya hukümetinin davetı üzerine Rio'ya hareket etmistir. Alman opera trupu Rio'da 24 Agustos tarihine kadar "Meistersinger", "Salome", "Saraydan kız kaçırma" ve "Satılmış nişanlı operalarını" oynayacaktır.

Bestekâr Wismar öldü

Berlin — Hafif müziğin tanınmış bestekârlarından Wismar Rosendhal 76 yaşında olduğu halde veremden Berlin de vefat etmiştir Kendisi operetleri ve valsleri ile meşhurdu.

Doğu Avrupa kürsüsü

New York — New York'daki Columbia Üniversitesinde bir doğu Avrupa kürsüsü ihdas edilmiştir Bildirildiğine göre, bu kürsü için Carnegie Corporation vakfı 250 bin dolarlık bir yardımda bulunmuştur. Bu kürsüde doğu Avrupanın siyasî, iktisadî, kulturel ve tarihi durumları mevzuubahis edilecek ve doğu Avrupa memleketlerinin Rusya ile münasebetleri üzerinde durulacaktır.

Muzik sendikası reisi

Roma — Tanınmış İtalyan bestekârı Ildebrando Pizetti İtalyan müzik sendikası reisliğine seçilmiştir

SPOR ALEMİNDE

Boks

Dünya ağır sikleti R. Marciano

Bilhassa Amerikada büyük rağbet gören sporlardan biri olan boks bundan 30 yıl önce olduğu gibi bu gün de aynı heyecanı muhafaza etmektedir Boks piyasasının borsası vazifesini gören New . York şehrinin büyük kapalı salonu hemen hemen her sene 3 - 5 beynelmilel müsabakaya şahit ve sahne olmaktadır.

Burada kimler meşhur olmamış veya kaç tane meşhur dünya şimpiyonu unvanını ve hattâ hayatını kaybetmiştir! İstisnaları hariç dünya şampiyonlarının ekseriyeti Zenci boksörlerde iken bu Zenci saltanatına son vererek 3 senedenberi dünya ağır sıklet boks şampiyonluğunu elinde tutan Rocky Marciano dahi unvanını burada elde etmiştir

Walcott gibi ağır sıktlerin ejderi kabul edilen bir şampiyonu şampiyonluktan mahrum eden Marciano'nun boks hayatının ekseriyeti amatör olarak geçmiştir. Profesyonel olduktan sonra yarı ağır sıkletlerde yumruğunun hakkım kabul ettiren bu yakışıklı boksör boks mutehassıslarınca ağır sıklette şimdiye kadar gelmiş şampiyonlar arasında bu mevkie en layık olanı şeklinde kabul edilmektedir.

Marciano ağır sıklette profesyonel olarak yaptığı ilk karşılaşmalardan tam 16 neısına kadar maçlarını nakavtla kazanmak suretiyle tutulması güç bir rekor tesis etmiştir. Nitekim bu 16 nakavt kendisine dünya şampiyonluğu arefesinde bir çok avantajlar kazandırmış, bilhassa yumruklarına olan. İtimat ve güvenini arttırmıştır

Dünya boks şampiyonu Marciano fevkalâde teknik bir boksör olduğu kadar şimdiye kadar gelmiş geçmiş boksörlerle mukayese edilemiyecek kadar akıllı ve düşünerek dövüşmesile de kendisini tanıtmıştır Bunlardan başka her maçta rakibini küçümseme. den butun gucunu ortaya koyması da takdire değer bir harekettir. Dunya şampiyonu oluncaya kadar yaptığı 43 musabakadan 38 ini nakavtla ve ancak 5 ini ekseriyetle kazanması kendisinin acı ve bir düşürücü bir yumruğa malik olduğunu isbat eder.

Mukavimdir. Bunun da en barız misalını Wolcatt'la yaptığı ilk şampiyonluk maçında göstermiştir. Maçın ilk raundunda Walcott un müthiş bir sol kroşesine maruz kalan Marciano ringe upuzun uzanıverdi. Herkes maçın neticelendiğini zannederken yavaş yavaş doğrulan Marciano tam 8 raund bu muthiş kroşenin sersemlığı ile bir hayli dayak yedi. Mağlûbiyeti mukadderdi. Fakat bir kroşe ve hemen akabinde bir sol aporküt Marcianoya dunya şampiyonluğunu kazandırmıştı . ve hâlâ şampiyon!—N.A.

Atletizm

Türk — Yunan atletizmi

Yugoslavyada yapılan üçlu yarışmalarda bu seneye kadar hemen hemen her defasında mağlûp ettiğimiz, farklı derecelerle geçtiğimiz Yunanlılara mağlûp olmuş bulunuyoruz. Görünen koyun kılavuz istemiyeceği gibi, son senelerde atletizm sahasında yerinde saydığımızı da itiraf etmek de lâzımdır. Geçen yıl Atinada uğradığı

Marciao'nun yumruğu
Walcott'a güle gule

mız mağlûbıyetı tevıl edenler bu mağlûbıyetlerden sonra acaba neler söylıyeceklerdır?

1945 te Yunanlılarla yaptığımız temaslarda ustünluğumüz barızdı. O senelerın Yunan şampıyonları olan Stratakos, Movrapostalos, Pandelıadıs, Ragazos ve nıhayet Sılas gıbı şohretleri mağlûp etmek ışten bile değıldı. Hal buki şımdı vasat bir Elen atletini mağlûp etmek büyük bir muvaffakıyet sayılıyor. 1947 — 1951 yıllan arasında dev adımlarla terakkı eden Turk atletızmi bu devre ıçinde 800 met rede hem de 8 - 9 atletle bırlıkte 2 dakıkanın altına ınmıştı 400 metrede 49 küsur koşan en az 3 adamımız vardi. Üç adım atlamada Türk atletizm sahasında ılk defa olımpıyat ve dünya üçüncüsü olan Ruhı Sarıalp gıbı bır atletımız ve kendısıne mahallî müsabakalarda kafa tutan atletlerımız bulunuyordu.

Komşumuz Yunanlılar bir dahılî harpten çıkmış olmalarına rağmen mıllî spor olarak kabul ettıkleri atletizmde büyük terakki kaydetmişlerdir ve etmekte de berdevamdırlar. Şampiyonlarımızı, ıddıa edebılırız kı, bızden daha ıyı tanıyan Elenlıler lâalettayın bır musabakada memleketımızde bır mıllî futbol maçında dahı rastlanmıyacak kadar seyırcı kıtlesi ile müsabakayı takıp etmekte ve bu seyırcıden en az 20 bını elında kronometre ile yarışları seyretmektedır.. Acaba 2 bin kışı seyırcı ile yaptığımız kaç atletizm müsabakamız vardır? Şu halde neticeyı kabul etmek gerekmektedir ki bu da bır ıtıraftır.

Mektep ve ünıversıtelerimızde lâyık olduğu alâkayı bulacak bir Türk atletizmi daima şerefli neticeler alabılecek kudret ve yaratılıştadır. Halen stadlarımızda dahı üvey evlât muamelesi gören bu spora yazıktır. Tedavisine gıdılmediği takdırde ise cenazesını kaldırmak bir mecburıyet halini alacaktır

Güreş

Yağlı ve Karakucak güreşleri

Manevî sporumuz güreşte ıstıhalemiz geçirdiğimizi kabul etmek mecburiyetındeyiz. Harman yerinde evvelâ köylüsüne kuvvetını kabul ettıren mutevazı güreşçımız, dünya mınderın de sırtı yere değmeyen şampıyon, olmaya namzettır.

Türk güreşı deyınce tabıî kı akla ılk once yağlı güreş gelir. Tarihî bundan çok evvele dayanan bu mıllî sporumuzda yetişenler, zamanla, serbest güreşe başlamakta, bu güreşlerın oyunları sayesında zahmetsızce muvaffakıyet yolunu tutmaktadırlar.
Bundan yağlı güreşin serbest güreşe faydalı olduğu netıcesi çıkarılabılırse de hakıkat hıç te öyle değıldir. Evvelâ bızde ağlı güreş hiç bır kayıt ve şartla sıralanmamıştır.

Atletlerımız

Geriye marş!

Hele bu güreşlerde menfaat de ışın ıçıne gırdıkten sonra şöhret arzusu harıç; başka hiç bir düşüncesi olmadan ortaya konan ödülü koparmak için türlü desıselere, hılelere baş vurulması bu güreşlerden bır ıstıkbal beklentılmesine asla ımkân vermemektedir

Bızden çok sonra yağlı güreşe başlıyan Iran bu başı bozukluğa bir nihayet vermek üzere bu mevzuu ele almış ve yağlı gureş ıçın bır nızamname meydana getırmıştır. Bu nizamname sayesinde halen Iranda yağlı güreşler serbest güreşın bir başlangıcı gıbi mütalâa edılmekte ve müsbet netıce alınmaktadır.

Bızde yorulan bir pehlıvanın yere oturduktan sonra, saatlerce soluklanması veya ödülü paylaşmak üzere vakıt geçırmek ıçın saatlerce meydan ortasında ıtışıp kakışmak veya gözünü, elını, burnunu temızlemek ıçın oyalama hareketlerınde bulunması tabıî şeylerden sayılmaktadır

Dığer taraftan yağlı güreşle bırlıkte yürüyen ve serbest güreşın nüvesi olarak kabul edılen Karakucak güreşleri maalsef memleketımızde yenı yenı ele alınmış ve faydalan kabul edilerek organızasyonuna el atılmıştır

Serbest gureşın butun oyunlarını ıhtıva eden Karakucak güreşleri; Türk gıbı kuvvetlı sözünü dünyaya kabul ettıren serbest güreş dünya şampıyonu takımımızın temınatıdır.

Güreş federasyonu nihayet idrak edebılmıştır. Fakat yağlı güreşlerın hâlâ hıç bır kayda tabı olmaksızın başıbozuk bırakılması hatalıdır.

Yağlı güreşlerın başı bozuk halden kurtarılması ile ne olacaktır?

Memleketın bünyesinden yağlı güreşın kaldırılması mümkün olmadığına göre, yenı güreşçilerımızi bu yoldan aramak mumkun olabilecektir

Bu bızım ıçın kazançtır. Güreşçilerimizin kendilerine has teknık bilgilerının yanında bedenî kuvvetleri vardır Rakıbı ezen budur. Kuvvet, yanında rakıbın bılmedığı üslûp, tuş yapmağa kâfi bir sebeptir

Kuvvet, topraklarımızın bize tanıdığı karakterdir. Buna karşı, rakıplerimız «karşıt» bulabılıyor. Yağlı güreşlerde, işte sadece bu unsur tekâmül etmıştır, «bılek» her zaman, müsabakaya hâkım olmuştur

Yağlı gureşi bılen gureşçının, tekınık bilgiye ulaştırması için, «yağlı güreşlerin başı bozuk» halden kurtarılmasına ıhtıyaç vardır.

Bu ise, sıstemlı bır çalışmaya, yağlı güreş ile teknik güreş arasında eleman yetıştırmeğe vazifeli, bir «koprü teşekkûle» ihtıyaç göstermış.

Bu teşkılât yağlı güreşın mustait elemanın elinden tutacak, kampa sokaçak, teknık bılgı verecektir.

Kuvvetin yanına teknığın ılâvesi, acı Türk kuvvetinin şöhretini yaşatmağa, tattırmağa kâfi gelir.

Bız, mevcut imkânları kullanmasını bılemeyen ınsanlarız. Yabancı, Türk gureşçısının teknığını, gözleri ile takıp ve öğrenmeğe gayret etmez. Yabancı, teknığı filmle tesbit eder, aynısını gelir sonra tatbık eder

Bu tatbıkatın, bu yabancı tatbıkatının netıcelerını de, Londra olımpıyatlarındanberi çok gördük.

Allah yenilerinden saklasın!

Güreşçilerimiz

Klâsik gazete resmi

At yarışları

Foto -Finiş

«Tam sırası işte, birisi çıkıp ta söylemeli...»

Beş dakika evvel İstanbulun en büyük klâsik yarışı olan Başvekil kupası koşulmuştu. Memleketin en iyi safkanları cidden güzel bir mücadeleye girişmişler, içlerinden Burhan Karamehmet'e ait «Yeşim» isimli kısrak düz yolda yaptığı mükemmel ataklarla bir boyun farkla galip çıkmıştı.

Muvasalat hakemleri ehemmiyetli bir imtihan geçirdiler. Düz yolda Lütör 3 boy kadar önde gidiyor ve iç kul Vanı takip ediyordu. Buna mukabil viradan itibaren hücumunu arttıran Yeşim piston en dış kenarındaydı.

Daha kısın gümrüğe gelen Foto.Finiş İzmir koşularında kullanılacaktı. Olmadı. Ankarada başlanacaktı, olmadı. Nihayet İstanbulda muhakkaktı; Kulesi bile dikildi. Öte taraftan döviz temin edilemediği için Foto . Finiş gümrükten çıkarılamadı. Muvasalat hakemleri potoya 40 metre mesafede inşa edilen kulenin orta katına oturtuldu Atları kuş bakışı görüyorlardı ama şayet atlar toplu bir halde potaya yığılıverirlerse ilk dördünü ayırdetmek her babayiğin kân olamazdı.

Başvekil kupasını Yeşim'in kazandığında herkes müttefikti. Fakat resmi neticenin Hânım biraz şüpheyle beklediler. Halk hakemlerin yanılabileceğini daima düşünüyor demektir.

İşte bu tabloyu Meclis Reisi Refik Koraltan ile Tarım Vekili Nedim Ökmen de görmüştü. Onlar bile acaba hangisi diye tereddüt etmişlerdi. İşin mühim bir tarafı da kaybeden atın % 90 favori olması idi. Ekseriyet kaybeden ekürinin üzerine büyük paralar bağlamıştı. Yarışlarda böyle neticeler daima ihtilâf ve nümayiş vesileşi olmuştur. Devlet ileri gelenlerine vaziyeti anlatmanın tam sırası denildi. Ama jokey kulüp erkânı arasından kimse çıkıp ta bu fırsattan istifade edemedi. İhtimal şöyle de düşünmüş bulunabilirlerdi: Hepsi iyi, lâkin asıl, Ticaret Vekili Sıtkı Yırcalı burada yok ki!..

Foto . Finiş'in koşulardaki lüzumu memleketimizde o kadar yakından hissedilmiştir ki:

«— Foto Finiş'i kullanmaya başladığımız gün, at yarışlarındaki en büyük ihtilâflardan biri halledilmiş olacaktır. Bu da yapılabilecek icraatların yarısıdır» diye söylendi.

Kıymeti meydanda ve takdiri ortada duran bir işin sırf ihmalkârlık yüzünden neticelendirilememesi ne hazin değil mi?.. Evet ihmalkârlık şayet jokey kulübü erkânı toptan İstanbula keyif çatmaya geleceğine, Ankarada işlerini takip etmek üzere kalsalardı, ne o Foto . Finiş gümrükte çürümekte devam eder, ne de hâlâ devir muamelesi tamamlanamayan Ankara hipodromunun durumu sallantıda kalırdı. .—C.K.

Teşkilât

Rusya ile millî temas

Enteresan spor haberi meraklıları Rusların millî Greko . Romen takımımızı Moskovaya davetini her halde alâka ile karşılamışlardır. Ruslar bundan evvel de müteaddit defalar sporcularımızı, bilhassa güreşçilerimizi memleketlerine davet etmişler, fakat muhtelif sebepler yüzünden şimalli komşularımızla karşılaşmak fırsatı hâsıl olmamıştı. Bu defa milli takımımızın Moskovaya daveti, bu davet serbest güreşteki şampiyonluğumuzdan sonra ve Greko - Romen dünya şampiyonasına doğru yapılmış olması bakımından cidden enteresandır. Ruslar, bir sportif program icabı mıdır, bilmiyoruz, hep dünya şampiyonalarından sonra, kendileri girip kaybetmişlerse, veya iştirak etmemiş kenarda seyirci kalmışlarsa, şampiyon takımları Moskovaya davet ederler. Kendi topraklarında kazanılacak bir basarı ile öğünmeğe bakarlar. Şunu da işaret etmek lâzımdır ki, Sovyetler, gözlerine şampiyon çıkacaklarını pek kestirmeden bir beynelmilel turnuvaya pek girmezler. Bunun misalini çok gördük. Olimpiyatlarda futbol şampiyonasında pek fena aldanan Rusların dünya kupasına girmemeleri bunun son misalidir. Bu defa da serbest güreşte dünya şampiyonluğunu kaybeden Ruslar, şimdi de Greko . Romen dünya şampiyonluğunda birincilik kazanıp kazanamıyacaklarını tartmak istemektedir. Aynı sevi. atletizmde. Rus atletlerini 1956 olimpiyatlarından evvel Amerikaya göndermekle Amerikaya da yapmışlardır.

Bu noktaya temas ettikten sonra, Moskovada bir Türk - Rus Greko . Romen temasının teknik cephesi üstünde duralım. Şurası muhakkak kî Ruslar güreşte, bilhassa Greko . Romen güreşte, dünyada ön safta ver alan bir takıma maliktirler Binaenaleyh kuvvetli güreşcilerle müsabaka yapmanın, böyle bir dünya sampiyonasından evvel muhakkak ki faydası vardır. 1952 Helsinki olimpiyat oyunlarında ve Napolide dünya Greko - Romen şampiyonasında Rus güreşçileri bizim güreşçilerle tutuştuktarı zaman üstünlük göstermişler ve müsabakaların pek coğunu kuşanmışlardı. O günden bu yana biz güreşte büyük bir hamle yaptık: fakat yine de Ruslar bizim için ciddî rakiptirler. Bir sporda ilerlemiş olanlar karşılıklı temaslardan dalma karşılıklı faydalar saglarlar. Gene güreş ekipleri kurmakta bulunduğumuz bu sıralarda bu gençleri usta güreşçiler karşısında denemek, bu vesile ile hem kendi kuvvetimizi tartmak, hem

rakibimizi tanımak muhakkak ki faydalı olacaktır. Kuşlar da her halde aynı şeyleri düşünmektedirler. Ancak, Ruslar tarafından bir kastı mahsusla olmasa bile, tayin edilen' müsabaka zamanları bizim için kanaatimizce pek elverişsizdir. Ruslar 25 eylül ile 5 ekim arasım teklif etmektedirler ki, bu tarihler henüz bizim Greko . Romen çalışmalarımızın, hazırlıklarımızın başlangıç tarihi bile değildir. Böyle bir temasa karar verilmeğe kalkılsa ortada Greko . Romen millî takımımızın nüvesi bile yoktur, Belgradda müsabakalar yapmış olan takım, tadil edilse bile, acele kurulacak yeni takımın memleketi temsil etmesi pek mümkün değildir. Senelerden sonra ilk defa topraklarında millî temas yapacağı. mız Ruslar karşısında kötü bir dereceye peşinen razı olmuş gibi, kollarımızı sallayarak Rusyaya gidemeyiz, Bunun bütün dünyada ve memleketimizde, sporcularımız üzerinde tepkisi çok büyük olur.

Bu hususta federasyonun prensip itibariyle faydalar mevcut bulunmasına rağmen çok derin ve etraflı düşünmesi gerektiği kanaatindeyiz.—T.Ü.

Yüzme

Doğan Şahin Manş kıyılarında

Azimkâr ve cesur bir Türk genci bu günlerde dünyanın en zor işlerinden birinde şansım denemek üzere yola çıkmış bulunuyor. Haftalardanberi gazetelerde ismi geçen Doğan Şahin, İstanbulun bu meşhur yüzücüsü, Manşı geçmek için İngiltereye gidiyor.

Doğan Şahinden evvel bir Manş kahramanımız daha vardır: Murat Güler. Bu, fazlasiyle azimkar genç, üç dafa şansını denedi, hiç birinde muvaffak olamadı, fakat, yine de yılmadı. İki gün evvelki gazeteler, hâlâ onun bir defa daha şansını denemek üzere olduğunu ilân etmekte idiler.

Manşı geçenler olmadı mı?., Şüphesiz ki oıda. Muhtelif milletlerden bir çok kimse defalarca Manşı geçti- Bu bakımdan elbette günün birinde bir Türk Manşı da geçecektir. Bu Murat Güler olmaz da Doğan Şahin olabilir. Belki o da olmazda yarın ortaya çıkacak Ahmet veya Mehmet bey... Bizim temennimiz, bu defa büyük imtihana giren Doğanın muvaffak olmasıdır.

Doğan Şahin, İstanbulda bir kaç deneme yaptıktan sonra yola çıkıyor. Bu denemelerden birinde de, Floryada karaya çıkınca Cumhurbaşkanının iltifatına mazhar olmuştur. Boğazın en akıntılı kısmında yüzmüş, Dolmabahçeden Adalara kadar gitmiş bir gencin Manşı da geçebileceğini düşünenler vardır elbette. Fakat, şunu da hatırdan çıkarmamak lüzımdır ki bunu ümit edenler Manşın ne olduğunu bilmezler, Manş, Boğaziçi değildir.

OKUYUCULARDAN MEKTUPLAR

Film Dostları Derneğinden AKİS'te çıkan bazı yazılar dolayısıyla Dernek ve tertiplediği festival hakkında şu bilgi verilmektedir:

I — Tertiplediğimiz 11 inci- Türk Film. Festivalinin fiyasko ila değil, basarı ile neticelendiği, İstanbul Basınının neşriyatı, İstanbul Radyosunun 15 ve 22 Mayıs tarihli röportajları ve Fransız A. F. P., Amerikan U.P. ve Alman D.P.A. ajanslarının neticeleri takiple yurt ve dünyaya müsbet şekilde yayınlamalariyle sabittir.

II — Dernek, başkan tarafından değil, 5 kişilik idare heyeti tarafından idare edilir ve alınan kararlar, Cemiyetler Kanunu gereğince tutulan defetere usulü üzere yazılarak imzalanır.

III — Mevsim zarfında gösterilen 48 film arasından mevzulu 7 ve kısa metrajlı 1 film dernek başkanı taraftadan değil, yedeklerin ve dernek murakibinin de iştiraki ile 8 kişilik bir ihzati jüri tarafından ve bütün mevsim bo yunca yapılan münakaşalı çalışmalar sonunda tesbit olunmuştur.

IV — Jüri heyeti, dernek başkanı tarafından değil, idare heyeti tarafından tesbit edilmiştir.

V — 15 kişilik jüriden tek bir üye, çalışmaların son günü istifa etmiştir. Jüri başkanlığına gönderdiği yazıya göre bu üyenin istifasına sebep, bir filmin gösterilmeyişidir. Bu film de derneğin esas prensiplerinden İkisine uymadığı için jüriye arzedilmemiştir. Bu prensipler "filmin Türk inkılâplarına aykırı olmaması" ve "mevzuunun mahalli olmasıdır". Yazılı istifanemesi dosyabızdadır.

VI — Jüri çalışmaları yazılarda iddia edildiği tarzda idare edilmeyip şu şekilde cereyan etmiştir:

A) Jüri çalışmalarının başladığı 3 Mayıs tarihinde Şan sinemasında toplantıyı açan Burhan Arpad, üyelerin dernek tüzüğü mucibince ister ölçülerini müsamahalı kullanıp beşe kadar filmi derecelendirmekte, ister, titizlik gösterip hiç bir filmi başarılı ilân etmemekte serbest olduklarını belirtmiştir.

B) Çalışmaların son günü. Dernek idare heyeti üyelerinin de katıldığı jüri filmlerin hiç birinin bütün halinde başarılı olmadığı kanaatine vardı ve bu hususun zapta geçirilmesi reye kondu. Bu görüş, mevzulu 7 film için oy birliğiyle kabul edilerek yalnız kısa metrajlı film için ayrı rey kullanılması kararlaştırıldı. Bu keyfiyet İstanbul 6 ncı Noterinin mahallinde tanzim ettiği zabıtla tesbit olunmuştur.

C) Milletlerarası film festivallerinde bir filmin bütün elemanlarının bir arada mükâfatlandırıldığı pek ender görülür. Bilâkis umumiyetle bir filmin ancak bir veya birkaç unsuru mükâfat alabilmektedir. Aynı şekilde bir filmin baş artistinin mükâfatlandırılma, o filmin derece almasını icap ettirmez. Cannes, Venedik ve Oscar mükâfatları bu çeşit misallerle doludur. Nitekim 1954 Cannes festivalinde dereme almıyan 'Son Köprü" isimli Avusturya-Yugoslav müşterek prodüksiyonunun kadın artisti Maria Schell, en iyi yıldız olarak seçilmiştir.

D) Derneğimizin 2 yıldır tertipleddiği Türk film festivallerinde jüriye lûtfen ve fahriyen iştirak eden Türk münevverlerinin şöhret ve iyiniyetlerinden istifadeye kalkıştığını teyid eden biç bir nokta mevcut değildir. Bu seneki karar da Derneğimizin Türk filmetliğinin sanat seviyesini yükseltmek yolunda her turlu faaliyet gösterilmesi gayesine tamamiyle uygundur. Nitekim geçen yıl tertiplenen festivalde 5 film hakkında reyler bütün olarak kullanıldığı halde tasniften evvel ve dernek başkanının teklif ve jürinin de tasvibi ile bu filmlerden hiç birinin milletlerarası fectivallerde millî temsil kabiliyetini haiz olmadığı hususu İstanbul 7 inci Noterinin mahallinde tanzim ettiği zapta ilâve edilmiştir.

VII — Bir Şehrin Hikâyesi Deniz Bankın reklâmı değildir. 15 kişilik jüri içinde reyini kullanan 14 münevverden tam numara 10 esası üzerinden 8,7 vasatı not alması da, Berlin Festival komitesince teşekkürle kabulü de bunu gösterir. Denizcilik Bankası tarafından İstanbulun 500 üncü fetih yılı dolayısiyle çevrilmiş olması bu filmin sanat değerine halel getirmez. Ticarî şansı daima az olan kültür ve dokümanter filmleri dünyanın her tarafında şu veya bu resmî veya hususî teşekkülün şu veya bu maksatla siparişi üzerine meydana getirilir. Sinemacılık tarihine adı geçen Flaherty'nin "Louisiana Story" filmi, petrol propagandası için ısmarlanmıştır. Bu siparişi nasıl kabul ettiğini bizzat Flaherty 1949 da yayınladığı bir makalede anlatır. (Regards neufs sur le cinema.) Edition du Sevil 1952 Paris.

VIII — Berlin film festivaline hiç bir yerde gösterilmemiş değil, sadece Almanyada henüz gösterilmemiş filmler kabul olunur. Film kabul şartlarına göre her memleket kendi ölçülerine göre eser teklif eder. Kabul şartlarının 7 nci maddesine göre bir filmcilik teşkilân tarafından takdimi "arzu edil" mekte" değil, "arzuya şayan" görülmektedir, yani ihtiyarîdir.

IX — Bir Şehrin Hikâyesi, Berline dernek başkanı tarafından keyfi olarak değil, idare heyetinin 13/5/1954 tarih ve 47 sayılı kararı gereğince teklif edilmiştir,

X — II inci Türk Film Festivali jürisi. AKİS'in imzasız film tenkidcisinin iddiası hilâfına "Bir Şehrin Hikâyesi" kültür filmini başarılı görmüş ve bu husus İstanbul 6 inci Noterinin 8 mayıs gecesi Film Dostları balosunda tasnifi müteakip tuttuğu resmî zapta geçirilmiştir.

EBEDİ HAYAT SEMBOLÜ

EBEDİ SAADET SEMBOLÜ OLDU.

EV
ALTIN
APARTIMAN KATLARI
APARTIMAN DAİRELERİ
OTOMOBİL
ÇEŞİTLİ PARA İKRAMİYELERİ

SÜMERBANK

BU SENE DE

en zengin banka ikramiyelerini

TÜRKİYE İŞ BANKASI

dağıtıyor!

30 BAHÇELİ ev

ÇEKİLİŞ TARİHLERİ:

1 MART
3 MAYIS
1 TEMMUZ
25 AĞUSTOS
1 KASIM
30 ARALIK

3305 kişiye çeşitli ve zengin para ikramiyeleri

cem'an **1.500.000** LİRA İKRAMİYE

Hesabınızda daimi olarak en az 150 lira bulundurunuz

TÜRKİYE İŞ BANKASI

sizin bankanızdır

Güzel Sanatlar Matbaası — Ankara